UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Právnická fakulta
Katedra občanského a pracovního práva

Jitka Vymětalíková

Ochrana a obrana povinného a třetích osob při výkonu rozhodnutí

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jana Křiváčková

Olomouc 2010

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Ochrana a obrana povinného a třetích osob při výkonu rozhodnutí vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Lipníku nad Bečvou dne 31. 3. 2010 _____

Já, níže podepsaná, Jitka Vymětalíková, autorka diplomové práce na téma,

Ochrana a obrana povinného a třetích při výkonu rozhodnutí,

která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v platném znění (dále jen „autorský zákon“), dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, v platném znění, správci, kterým je

Univerzita Palackého v Olomouci
Křížkovského 8
771 47 Olomouc
Česká republika,

ke zpracování údajů v rozsahu jména a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalozích a informačních systémech Univerzity Palackého v Olomouci, včetně neadresovaného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého v Olomouci. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni podání tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého v Olomouci, která se nazývá Informační centrum UP.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla podle autorského zákona.

V Olomouci dne 31. března 2010

. .....

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji JUDr. Janě Křiváčkové za odborné vedení, cenné připomínky a čas, který mi při psaní této práce věnovala.

V Lipníku nad Bečvou dne 31. 3. 2010 Jitka Vymětalíková

OBSAH

ÚVOD 7

1 VÝKON ROZHODNUTÍ V SOUDNÍM ŘÍZENÍ 10

1.1 „Vykonávací řízení“ - pojem 10

1.2 Podmínky vykonávacího řízení 11
1.2.1 Návrh na zahájení vykonávacího řízení 14
1.2.2 Tituly pro výkon rozhodnutí 15

1.3 Subjekty vykonávacího řízení, jejich práva a povinnosti 17

1.4 Druhy a způsoby výkonu rozhodnutí-obecně 20

1.5 Průběh vykonávacího řízení 21

2 ZÁSADY VYKONÁVACÍHO ŘÍZENÍ 25

2.1 Zásady společné se zásadami nalézacího řízení 25
2.1.1 Zásada dispoziční 25
2.1.2 Zásada volného hodnocení důkazů 26
2.1.3 Zásada projednání 27
2.1.4 Zásada materiální pravdy 27

2.2 Zásady opačné k zásadám nalézacího řízení 28
2.2.1 Zásada legálního pořádku 28
2.2.2 Zásada neveřejnosti 29

2.3 Zásady specifické pro řízení vykonávací 31
2.3.1 Zásada přednosti 31
2.3.2 Zásada časové priority 32
2.3.3 Zásada proporcionality 33

2.4 Uplatnění dalších zásad 34

3 ZÁSADA OCHRANY A OBRANY POVINNÉHO A TŘETÍCH OSOB PŘI VÝKONU ROZHODNUTÍ 36

3.1 Obecné záruky ochrany a obrany povinného a třetích osob 36
3.1.1 Zákonnost 37
3.1.2 Rozsah výkonu rozhodnutí 38
3.1.3 Proporcionalita 40
3.1.4 Účelnost 42

3.2 Odklad výkonu rozhodnutí 43

3.3 Zastavení výkonu rozhodnutí 45

3.4 Exekuční žaloby jako projev aktivní obrany povinného a třetích osob 47
3.4.1 Excindační (vylučovací) žaloba 47
3.4.2 Odporová žaloba 50
3.4.3 Žaloba z lepšího práva 50

3.5 Záruky ochrany a obrany povinného a třetích osob u jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí 51
3.5.1 Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy a jiných příjmů 51
3.5.2 Výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky 56
3.5.3 Výkon rozhodnutí příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu 63
3.5.4 Výkon rozhodnutí prodejem movitých a nemovitých věcí 65
3.5.5 Výkon rozhodnutí na nepeněžitá plnění 77

4 OCHRANA A OBRANA POVINNÉHO A TŘETÍCH OSOB V EXEKUČNÍM ŘÍZENÍ 83

ZÁVĚR 89

POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA 94

ÚVOD

Exekuce či soudní výkon rozhodnutí se v posledních letech stávají stále více diskutovanými tématy. Debaty na zmíněné téma nabývají na intenzitě i s ohledem na trvající ekonomickou krizi. Přesto, že média neustále informují o nárůstu exekucí oproti předchozím rokům a varují před neuváženými hypotékami, úvěry a jinými riziky, stále se tuzemské domácnosti zavazují ke splácení ohromných částek na dobu desítek let, aniž by měly vytvořeny finanční rezervy pro případ, kdy by nemohli svůj závazek nadále plnit. Ze statistických údajů Exekutorské komory a Ministerstva spravedlnosti vyplývá, že v loňském roce bylo nařízeno 718.000 exekucí a více než 300.000 soudních výkonů rozhodnutí[1]. Jak uvádí mluvčí Exekutorské komory Monika Zajícová, až za třetinou exekucí však stojí dluhy, které jsou v řádu stokorun, nejčastěji pokuty za jízdu v MHD načerno, neuhrazené poplatky obcím, nezaplacené pokuty za špatné parkování, atd. Ukázalo se, že exekuce postihuje lidi, jež nezvládají komplexně řešit svou situaci a následně nejsou schopni se v exekučním či vykonávacím řízení bránit.[2] Tato skutečnost mě motivovala k výběru daného tématu.

Termín „výkon rozhodnutí“ byl do našeho právního řádu zaveden zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů. Zákonodárce v tomto zákoně nahradil dosavadní, z jeho pohledu buržoazní, termín „exekuce“ právě výkonem rozhodnutí, jež se mu jevil jako název vhodnější. Pojem exekuce se do našeho právního řádu vrátil teprve na počátku devadesátých let v souvislosti se zákonem č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. V současné době je tento termín spojen zejména se zákonem č. 120/2001 Sb., exekuční řád ve znění pozdějších předpisů.[3]

Soudní výkon rozhodnutí je obecně považován za neefektivní cestu vymáhání pohledávek, která je často zdlouhavá a marná. Z tohoto důvodu po nabytí účinnosti exekučního řádu každoročně přibývá věřitelů, kteří se rozhodnou řešit svou pohledávku prostřednictvím soudních exekutorů, jež jsou motivování výsledkem exekučního řízení. I přes určité odlišnosti mezi oběma druhy řízení, je jejich účel stejný, a to zajistit splnění závazku, jež byl uložen vykonatelným rozhodnutím a nebyl splněn dobrovolně.

V důvodové zprávě k občanskému soudnímu řádu se uvádí, že úprava vykonávacího řízení je koncipována tak, aby dostatečně zajišťovala rychlé a spolehlivé uspokojení

[1]TVRDKOVÁ, Jana. *Alarmující statistika exekucí* [online]. ekcr.cz, [C 2010-03-01]. Dostupné na <http://www.ekcr.cz/aktuality-pro-verejnost/251-alarmujici-statistika-exekuci?w= >.
[2]Z tohoto důvodu byly otevřeny již tři právní poradny (v Praze, Brně a od 11. 1. 2010 rovněž v Plzni), které jsou určeny nejen dlužníkům, ale i věřitelům, příbuzným a blízkým a jejich snahou je jednak zvýšení informovanosti veřejnosti a samozřejmě řešení a předcházení konfliktních situací.
[3]dále např. správní exekuce podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

pohledávky oprávněného, aniž by přitom opomíjela respektovat odůvodněné zájmy povinného a připouštěla existenční ohrožení povinného a jeho rodiny. Kromě toho však právní úprava respektuje i práva třetích osob, na výkonu rozhodnutí nezainteresovaných. Tyto teze jsou vyjádřením zásady ochrany a obrany povinného a třetích osob v platné právní úpravě. S ohledem na výše uvedené jsem proto zvolila tuto pracovní hypotézu: „Právní úprava výkonu rozhodnutí v ČR je z pohledu naplnění zásady ochrany a obrany povinného a třetích osob dostatečná.“ Hlavním cílem mé diplomové práce je tuto hypotézu potvrdit nebo vyvrátit, nalézt konkrétní projevy ochrany a obrany povinného a třetích osob v platné právní úpravě, účinné k 1. 1. 2010 a zhodnotit, do jaké míry vytvořil zákonodárce předpoklady pro realizaci zmíněné zásady. Ačkoli se v odborné literatuře dočteme o existenci zásady ochrany a obrany povinného a třetích osob, mám za to, že jí není věnována taková pozornost, jakou by si s ohledem na svou důležitost zasluhovala.

Ve své práci provádím analýzu ustanovení, která se mi zdají být problematická, navrhuji jejich vhodnější formulaci a své úvahy opírám o relevantní judikaturu. S ohledem na zvolené téma je rovněž nezbytné provést abstrakci ustanovení, jež jsou určeny k ochraně a obraně povinného a třetích osob. Při práci s právními předpisy používám logické metody výkladu, jazykový výklad a dále výklad systematický. S ohledem na nedávné novely občanského soudního řádu a exekučního řádu provádím komparaci jejich původního znění se zněním těchto předpisů po nabytí účinnosti novel a to ve vztahu k předmětu diplomové práce. Metodu komparace pak využívám i v poslední kapitole, kde právní úpravu vybraných institutů provedenou exekučním řádem komparuji s obdobnými instituty obsaženými v občanském soudním řádu. V podkapitole, která pojednává o srážkách ze mzdy a jiných příjmů používám metodu „argumentum a contrario“.

Celá práce je rozdělena na čtyři kapitoly. V první kapitole vysvětluji pojem „vykonávací řízení“, což považuji za nezbytné s ohledem na zvolené téma diplomové práce. Zaměřuji se na podmínky, které musí být splněny k tomu, aby mohl být výkon rozhodnutí nařízen a dále také na subjekty vykonávacího řízení, jejich práva a povinnosti. V následujících podkapitolách se zabývám druhy vykonávacího řízení a průběhem vykonávacího řízení.

Druhou kapitolu věnuji zásadám vykonávacího řízení. Ihned v úvodu této kapitoly se zmiňuji o právních principech, procesních zásadách a jejich místu a uplatnění v právním řádu. Následně provádím rozdělení zásad do čtyř skupin, a to na zásady, jež jsou shodné se zásadami, které se uplatňují v nalézacím řízení; dále pak na ty, které jsou nalézacímu řízení opačné a konečně jsou to zásady, které jsou pro vykonávací řízení zcela specifické. Poslední podkapitola je pak věnována zásadám, které není možné jednoznačně zařadit do předchozích

skupin, a přesto považuji za vhodné se o nich zmínit. Není-li pak výslovně stanoveno něco jiného, platí zásady vykonávacího řízení i pro řízení exekuční.

Třetí kapitole je věnována nejrozsáhlejších část diplomové práce a pojednává o zásadě, jež je pro vykonávací řízení zcela specifická, a to ochraně a obraně povinného a třetích osob při výkonu rozhodnutí. Obsahem této stěžejní kapitoly jsou obecné záruky, které jsou společné pro všechny druhy výkonu rozhodnutí a dále instituty specifické pro jednotlivé způsoby výkonu rozhodnutí, jež slouží ochraně a obraně povinného a třetích osob a míra jejich uplatnění v platné právní úpravě.

V poslední kapitole se zabývám ochranou a obranou povinného a třetích osob v exekučním řízení. Soustředím se zejména na posílení ochrany povinného a konečně i třetích osob v exekučním řízení, ke kterému došlo po nabytí účinnosti novely exekučního řádu v listopadu 2009.

Diplomová práce vychází z platné právní úpravy účinné k 1. 1. 2010, čerpá z odborné literatury, opírá se o relevantní judikaturu a je doplněna o vlastní úvahy autorky.

1 Výkon rozhodnutí v soudním řízení

1.1 „Vykonávací řízení“ - pojem

Vykonávací řízení je proces tvořený-procesní činností soudu a dalších zúčastněných subjektů, který směřuje k vynucení nároku, jež byl oprávněnému přiznán státní mocí a nebyl splněn dobrovolně.[4] Ke splnění povinnosti, která byla uložena povinnému vykonatelným rozhodnutím, dochází prostředky státního donucení.[5] Účelem vykonávacího řízení je tedy uspokojit pohledávku oprávněného, o které soud rozhodl již v nalézacím řízení (případně v řízení před jiným orgánem), uložil povinnému povinnost plnit, avšak i přesto pohledávka oprávněného uspokojena nebyla. Vykonávací řízení či výkon rozhodnutí souvisí s jednou z vlastností práva, a tou je *vynutitelnost*.[6] Je zřejmé, že právo by ztratilo svůj smysl v případě, kdy by stát neměl prostředky k tomu, aby si mohl obsah právních norem vynutit.

Právní úpravu vykonávacího řízení nalezneme v ustanoveních části šesté zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád[7], která je tvořena osmi hlavami. Hlava první se zabývá nařízením a provedením výkonu rozhodnutí, zatímco hlava druhá až osmá řeší jednotlivé způsoby výkonu rozhodnutí a je speciální k obecné první hlavě. S ohledem na ustanovení § 254 odst. 1 OSŘ se však pro vykonávací řízení subsidiárně použijí i předcházející části zákona.

Vykonávací řízení je samostatným druhem civilního procesu[8]. Nejedná se o řízení, které by automaticky navazovalo na řízení nalézací. Samozřejmě, že ve většině případů plní dlužník svou povinnost již na základě rozhodnutí vydaného v nalézacím řízení (případně řízení před jiným orgánem), jindy stačí určitá hrozba věřitele adresovaná dlužníkovi, že podá návrh na zahájení vykonávacího řízení a dlužník se již v této fázi zalekne a svůj závazek splní.

---

[4]SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů 1.* Ostrava: Key Publishing, 2007, s. 8.
[5]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 9.
[6]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 471.
[7]Dále jen OSŘ
[8]Vykonávací řízení je ovládáno zásadou dispoziční. Pravomoc soudu je širší než v řízení nalézacím, neboť se vykonávají i jiná rozhodnutí než ta, která byla vydána v nalézacím řízení, u některých rozhodnutí vydaných v nalézacím řízení však není výkon rozhodnutí možný vůbec (např. rozhodnutí o osobním stavu). Na samostatnost vykonávacího řízení lze usuzovat i z odlišného účelu vykonávacího a nalézacího řízení. Zatímco cílem nalézacího řízení je poskytnout ochranu hmotnému subjektivnímu právu nebo zákonem chráněnému zájmu, vykonávací řízení chrání procesní vztahy založené vykonatelným rozhodnutím. Samostatnost vykonávacího řízení dále dokládá i fakt, že řešení některých sporných otázek, jež vzniknou v průběhu vykonávacího řízení (např. řízení o vylučovací žalobě) je svěřeno nalézacímu řízení.
STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 471-472.

V takových případech plní ustanovení o vykonávacím řízení funkci spíše preventivní.[9] Existují však i situace, kdy taková výzva věřitele vyzní naprázdno a dlužník neplní ani na základě rozhodnutí vydaného v nalézacím řízení a dokonce ani pod hrozbou řízení vykonávacího.

1.2 Podmínky vykonávacího řízení

Podmínky vykonávacího řízení bychom mohli rozdělit na obecné a dále na ty, které jsou specifické pro vykonávací řízení. Pokud tyto podmínky nebudou splněny, nebude soud moci ve věci rozhodnout, tzn. nařídit výkon rozhodnutí. Obecné podmínky jsou stejné jako u řízení nalézacího, tj. podmínky na straně soudu - pravomoc, příslušnost, neexistence překážky věci rozsouzené (rei iudicatae), překážky litispendence a dále podmínky na straně účastníků – způsobilost být účastníkem řízení, procesní způsobilost, plná moc a konečně věcné podmínky – splnění poplatkové povinnosti.

Mezi specifické podmínky vykonávacího řízení bychom zařadili návrh na zahájení vykonávacího řízení a dále exekuční titul.

Pravomoc soudu je zakotvena v ustanovení § 7 OSŘ. Soud v rámci vykonávacího řízení rozhoduje nejen na podkladě rozhodnutí vydaných v nalézacím řízení, ale i řízení před jinými orgány než soudy. Z tohoto důvodu lze tedy tvrdit, že pravomoc soudu ve vykonávacím řízení je širší než v řízení nalézacím. Pravomoc soudu k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí je dána vždy, ačkoli některé nuceně vymahatelné povinnosti mohou být vymáhány i jinými orgány (správními či daňovými), otázka soudní pravomoci však tímto zůstává nedotčena.[10] Případné souběhy výkonů rozhodnutí pak řeší zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí.

Příslušnost soudu věcná vychází z ustanovení § 9 odst. 1 OSŘ, podle kterého je k vykonávacímu řízení příslušný okresní soud.

Příslušnost soudu místní je upravena v ustanovení § 252 odst. 1 OSŘ, který říká, že není-li stanoveno jinak, je k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí, k činnosti soudu před nařízením výkonu rozhodnutí a k prohlášení o majetku příslušný obecný soud povinného, tj. s odkazem na ustanovení § 85 odst. 1 OSŘ okresní soud, v jehož obvodu má fyzická osoba bydliště nebo nemá-li bydliště, v jehož obvodu se zdržuje. Dále jsou však stanoveny určité výjimky. První z nich se týká případu, kdy povinný nemá obecný soud nebo jeho obecný soud není v České republice. V tomto případě se místní příslušnost řídí místem, v jehož obvodu má

[9]WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní.* 5., aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008, s. 519.
[10]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 212-213.

povinný majetek nebo jedná-li se o výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky, je příslušný obecný soud banky nebo jiného dlužníka povinného, případně soud, v jehož obvodu má zahraniční dlužník povinného umístěn v České republice svůj podnik nebo organizační složku svého podniku. Výlučná místní příslušnost je upravena v ustanoveních § 252 odst. 3 a 4 OSŘ, a to pro výkon rozhodnutí prodejem podniku, prodejem nemovitosti a pro řízení ve věcech nezletilých. Ustanovení § 252 odst. 5 OSŘ připouští rovněž přenesení místní příslušnosti určené podle ustanovení § 252 odst. 3 OSŘ v případě, je-li to v zájmu nezletilého.

Příslušnost funkční opět vychází z obecného ustanovení § 10 odst. 1 OSŘ, které normuje, že o odvoláních proti rozhodnutí okresního soudu rozhoduje soud krajský. O dovolání proti rozhodnutí krajského soudu by pak podle ustanovení § 10a OSŘ rozhodoval Nejvyšší soud.

Překážka *litispendence* je upravena v ustanovení § 83 OSŘ, které výslovně stanoví, že zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení. Totožnost věci je dána totožností účastníků (nebrání však, pokud vystupují v opačných procesních rolích) a totožností předmětu řízení (v obou řízeních je uplatněn totožný nárok i totožný právní důvod nároku)[11]. Překážka litispendence nenastává v případě, kdy k vymožení téže pohledávky probíhá řízení o výkon rozhodnutí podle občanského soudního řádu a zároveň byla nařízena exekuce podle exekučního řádu. Překážka věci zahájené by však vznikla tehdy, kdy by byl vydán exekuční příkaz na stejný způsob exekuce, jakým byl dříve nařízen soudní výkon rozhodnutí (doposud však nepravomocně), a kterým by byl stižen totožný předmět. Exekuce tímto způsobem by musela být zastavena.[12]

Situace, kdy soud o věci pravomocně rozhodne, je předvídána v ustanovení § 159a odst. 5 OSŘ, které stanoví, že v tomto případě již věc nemůže být projednána znovu. Jedná se o tzv. překážku *rei iudicatae* neboli překážku věci rozsouzené. Ve vztahu vykonávacího řízení a exekučního řízení nastává překážka rei iudicatae, byl-li vydán exekuční příkaz, ačkoli mezi týmiž účastníky již byl k vymožení stejné pohledávky přiznané týmž exekučním titulem (pravomocně) nařízen výkon rozhodnutí stejným způsobem, na který zní exekuční příkaz a postihující týž předmět výkonu rozhodnutí.[13]

Překážka litispendence a překážka rei iudicatae jsou tzv. negativními procesními podmínkami a jsou odrazem zásady ne bis in idem. Pokud by soud zjistil, že je dána některá z těchto překážek, je povinen řízení zastavit.

---

[11]WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 3., aktualizované vydání podle stavu k 1. 1. 2007. Praha: Linde, 2007, s. 171.
[12]C 3338 – NS sp. zn. 20 Cdo 1591/2004
[13]SJ 2003, č. 187 – NS sp. zn. 20 Cdo 1751/2002

Nyní k podmínkám na straně účastníků řízení.

Na prvním místě uvádím podmínku *způsobilosti být účastníkem řízení.* Podle ustanovení § 19 OSŘ má procesní subjektivitu ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti, jinak jen ten, komu ji zákon přiznává[14]. Procesní subjektivita se tedy odvozuje od subjektivity právní, kterou vymezuje § 7 zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník[15] v obecných ustanoveních. Fyzická osoba nabývá právní a tedy i procesní subjektivity narozením. Tuto způsobilost má i počaté dítě, narodí-li se živé (nasciturus). Právnická osoba nabývá procesní subjektivity svým vznikem. Podle ustanovení § 21 OZ se i stát považuje za právnickou osobu, vystupuje-li v občanskoprávních vztazích. Nedostatek procesní subjektivity nelze odstranit, a proto soud musí v tomto případě řízení zastavit.

Další podmínkou na straně účastníků řízení je *procesní způsobilost účastníků řízení.* Procesní způsobilost, tedy způsobilost samostatně jednat před soudem, jak uvádí ustanovení § 20 odst. 1 OSŘ, má každý v tom rozsahu, v jakém má způsobilost vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti. Občanský soudní řád nás opět odkazuje na použití občanského zákoníku, který určí okamžik nabytí způsobilosti k právním úkonům a to jak pro fyzické, tak právnické osoby. Fyzická osoba nabývá způsobilosti k právním úkonům a tedy i procesní způsobilosti, podle ustanovení § 8 OZ dosažením zletilosti, dříve pouze uzavřením manželství[16]. Procesní způsobilost právnických osob se pak opět váže na jejich vznik. Nedostatek procesní způsobilosti je odstranitelným nedostatkem procesní podmínky, kterou lze zhojit ustanovením procesně způsobilého zástupce.[17]

Konečně bych uvedla poslední podmínku na straně účastníků řízení a ta se týká pouze okruhu těch účastníků, kteří se před soudem nechají zastupovat na základě *plné moci.* Je nezbytné, aby se zástupce (zmocněnec) plnou mocí před soudem prokázal. Pokud by se tak nestalo, nejedná se o neodstranitelný nedostatek, ale soud stanoví lhůtu k doplnění plné moci a zástupce poučí o následcích, pokud tak neučiní, tj. že-soud by pak nadále jednal pouze s účastníkem.[18]

---

[14]Z rozhodnutí NS ze dne 28. 7. 1999, sp. zn. 20 Cdo 2539/98**:** „Podá-li vymáhající správní orgán, který nemá způsobilost mít práva a povinnosti, podle ustanovení § 72 odst. 2 zák. č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správního řádu) návrh na soudní výkon rozhodnutí, má způsobilost být účastníkem řízení ve smyslu ustanovení § 19 věty za středníkem OSŘ“

[15]dále jen OZ

[16]Výjimečně, jestliže je to v souladu se společenským účelem manželství, může soud z důležitých důvodů povolit uzavření manželství nezletilému staršímu než 16 let. Takto nabytá zletilost se neztrácí ani zánikem manželství ani prohlášením manželství za neplatné.

[17]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 490.

[18]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 292.

Poslední podmínkou, a to podmínkou věcnou, je zaplacení soudního poplatku. Soudní poplatek je určen v Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu zákona č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o soudních poplatcích. Konkrétně se jedná o položku číslo 16, kde je výše poplatku za návrh na nařízení výkonu rozhodnutí vyměřena na 300,- Kč, jde-li o peněžité plnění do částky 15 000,-Kč, jde-li o plnění nad tuto částku, pak 2% z této částky, nejvýše však 50 000,-Kč. V ostatních případech je poplatek vyměřen na 1 000,-Kč. V Sazebníku poplatků je pak stanovena poplatková povinnost i ohledně jiných podání. Ačkoli je zaplacení soudního poplatku podmínkou řízení, jejíž nedostatek lze zhojit (soud vyzve ke splnění poplatkové povinnosti), nebude-li poplatková povinnost ve stanovené lhůtě splněna, bude soud nucen usnesením řízení zastavit podle ustanovení § 254 odst. 1 OSŘ, na základě kterého aplikujeme ustanovení § 104 odst. 2 OSŘ. I přesto, že je usnesení o zastavení řízení vydáno, lze soudní poplatek v průběhu 15-ti denní odvolací lhůty proti tomuto rozhodnutí doplatit. Soud své usnesení o zastavení řízení zruší a bude nadále pokračovat v řízení.[19]

1.2.1 Návrh na zahájení vykonávacího řízení

Vykonávací řízení je zahajováno na návrh oprávněného. Pouze na oprávněném záleží, zda se bude svého nároku, o němž bylo rozhodnuto již v nalézacím, popř. jiném řízení domáhat soudně a zda tak využije možnosti, kterou mu zákon nabízí. Výjimkou je však ustanovení § 273a OSŘ, kde soud postupuje z úřední povinnosti a rovněž ustanovení § 273b OSŘ. Ustanovení § 251 OSŘ vymezuje určité předpoklady pro podání návrhu. Prvním z těchto předpokladů je, že povinný nesplnil dobrovolně svou povinnost.[20]

Druhým předpokladem je, že se jedná o povinnost povinnému uloženou vykonatelným rozhodnutím a poslední podmínkou je samotné podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Návrh na zahájení řízení musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti. Tyto náležitosti jsou vymezeny jednak v ustanovení § 42 odst. 4 OSŘ, které stanoví obecné náležitosti podání (kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká, co sleduje, podpis a datum) a dále musí splňovat náležitosti ustanovení § 79 odst. 1 druhé věty OSŘ. Náležitosti návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nalezneme i v části šesté, v ustanovení § 261 OSŘ, které navíc mimo obecné náležitosti vyžaduje uvedení způsobu výkonu rozhodnutí (jde-li o peněžitá plnění), označení plátce mzdy povinného (navrhuje-li způsob výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy), označení peněžního ústavu a číslo účtu, z něhož má být pohledávka odepsána

[19]ustanovení § 9 odst. 7 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

[20]např. rozhodnutí NS ze dne 20. 8. 1965 sp. zn. 5Cz 57/65. Při rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí, soud nezkoumá, zda a v jaké míře plnil povinný oprávněnému; okolnosti tohoto rázu mohou být hodnoceny jen v případě řízení o zastavení výkonu rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 268 OSŘ

(navrhuje-li způsob výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu), označí-li oprávněný více účtů u téhož peněžního ústavu, uvede i pořadí, v jakém z nich má být pohledávka odepsána, pokud navrhuje způsob výkonu rozhodnutí přikázáním jiné peněžité pohledávky, označí v návrhu osobu, vůči které má povinný pohledávku a uvede její důvod. Oprávněný může v návrhu na výkon rozhodnutí určit více způsobů výkonu rozhodnutí, soud poté vybere ten nejvhodnější ze všech navrhovaných, případně[21] po slyšení oprávněného určí zcela jiný vhodný způsob výkonu rozhodnutí.

K návrhu je oprávněný povinen připojit stejnopis rozhodnutí, opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti. Stejnopis rozhodnutí není potřeba připojit, jestliže se návrh na výkon rozhodnutí podává u soudu, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně. Pokud návrh na nařízení výkonu rozhodnutí vykazuje vady, vyzve soud účastníka k opravě či doplnění a k tomuto mu určí lhůtu, tzn. postupuje dle ustanovení § 43 OSŘ. Jak dokládá usnesení Nejvyššího soudu [22], pokud oprávněný nedoloží k návrhu na výkon rozhodnutí stejnopis titulu, opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti, je procesní povinností soudu v souladu s ustanovením § 254 odst. 3 OSŘ oprávněného o této povinnosti poučit. Pokud oprávněný, ani přes to svou povinnost nesplní, pak soud jeho návrh z věcných důvodů zamítne.

1.2.2 Tituly pro výkon rozhodnutí

Vykonatelné rozhodnutí je listina, která má zákonem stanovené náležitosti, v níž se ukládá určité osobě povinnost v určité době něco splnit, je vydaná k tomu oprávněným orgánem a bez její existence není výkon rozhodnutí možný.[23] S ohledem na povahu vykonávacího řízení se nemůže jednat např. o rozhodnutí o osobním stavu, jež se sice stávají vykonatelnými, ale výkon rozhodnutí u nich není možný. Je důležité pamatovat na skutečnost, že výkon rozhodnutí je podstatným a nuceným zásahem nejen do majetkové sféry dlužníka[24], a proto lze nařídit výkon rozhodnutí pouze při splnění všech zákonem stanovených kritérií. U exekučního titulu zkoumáme splnění dvou typů náležitostí, a to materiální a formální.

Materiální náležitosti výslovně vymezuje ustanovení § 261a OSŘ, ale zabývala se jimi i judikatura:[25]*„...je nezbytné, aby práva a jim odpovídající povinnosti byly ve vykonávaném rozhodnutí určeny přesným a nepochybným způsobem. Rozhodnutí musí vždy obsahovat*

[21]Dojde-li soud k závěru, že navržený způsob výkonu rozhodnutí je zřejmě nevhodný, zejména s ohledem na nepoměr mezi výší uspokojované pohledávky a cenou předmětu, z něhož má být pohledávka uspokojena.
[22]Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2004, sp. zn. 20 Cdo 181/2003
[23]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 495.
[24]WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní.* 5., aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008, s. 523.
[25]např. rozhodnutí NS ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79

přesnou individualizaci osob oprávněného a povinného, přesné vymezení práv a povinností k plnění, jakož i přesný rozsah a obsah plnění,...“. Další nezbytnou náležitostí je lhůta k plnění[26] a podle ustanovení § 261 odst. 2 OSŘ rovněž označení titulu a doložka vykonatelnosti.

Formální náležitostí je vykonatelnost, tzn. vlastnost soudního nebo jiného rozhodnutí, která má za následek možnost vynucení si splnění povinností v něm autoritativně vyslovených a to pomocí donucovacích prostředků i proti vůli povinného.[27] Vykonatelnost rozsudku upravuje ustanovení § 161 OSŘ, které stanoví, že rozsudek je vykonatelný po uplynutí lhůty k plnění. Pokud by nebyla uložena povinnost k plnění, nastává vykonatelnost ve stejném okamžiku jako právní moc rozsudku. Ustanovení § 160 OSŘ pak vymezuje pariční lhůtu pro splnění soudem uložené povinnosti, a to 3 dny od právní moci rozsudku; jde-li o vyklizení bytu, až do 15 dnů od právní moci rozsudku (obdobně ustanovení § 261a odst. 2 OSŘ). Soud však může určit i delší lhůtu k plnění či rozdělit peněžité plnění na splátky a určit jejich výši a podmínky splatnosti. Totéž platí u platebního rozkazu, který má podle ustanovení § 174 odst. 1 OSŘ účinky pravomocného rozsudku, nebyl-li proti němu podán odpor. U předběžně vykonatelných rozsudků (tyto upravuje ustanovení § 162 OSŘ) běží lhůta k plnění od jejich doručení tomu, kdo má plnit, v souladu s ustanovením § 160 odst. 4 OSŘ.

Vykonatelnost usnesení upravuje ustanovení § 171 odst. 1 OSŘ. Lhůta k plnění začíná běžet od doručení usnesení, a jejím uplynutím se usnesení stává vykonatelné. Pokud by usnesení neukládalo povinnost k plnění, stalo by se vykonatelným v okamžiku doručení, není-li třeba doručovat, tak okamžikem vyhlášení či vyhotovení. Je-li usnesení podle zákona či rozhodnutí soudu vykonatelné až po právní moci, běží lhůta k plnění až od právní moci usnesení[28]. Lze říci, že pokud není zvláštními předpisy stanoveno něco jiného, platí výše uvedené i pro vykonatelnost rozhodnutí, která byla vydána jinými orgány.[29]

Co se doložky vykonatelnosti týká, v souladu s ustanovením § 261 odst. 2 OSŘ opatří potvrzení o vykonatelnosti rozhodnutí soud, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně. Pokud by o výkonu rozhodnutí rozhodoval soud, který ve věci rozhodoval jako soud

[26]Z rozhodnutí NS ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79 vyplývá, že neuvedení lhůty k plnění v rozhodnutí není překážkou v případě, kdy tuto lhůtu stanoví právní předpis, na jehož základě bylo vydáno rozhodnutí. Pokud v rozhodnutí správního orgánu nebyla stanovena lhůta k plnění a není-li tato lhůta stanovena ani příslušným předpisem, nemůže ji určit soud při soudním výkonu rozhodnutí (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 78/1973 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).
[27]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 495-496.
[28]např. usnesení o náhradě nákladů řízení
[29]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 496.

prvního stupně, potvrdí tento soud vykonatelnost přímo na návrhu a není-li sám příslušný k výkonu rozhodnutí postoupí návrh příslušnému soudu. Pokud by se jednalo o rozhodnutí orgánu Evropského společenství, v souladu s články 244 a 256 Smlouvy o založení Evropského společenství, opatří doložku vykonatelnosti Ministerstvo spravedlnosti, které je k tomuto určeno nařízením vlády č. 87/2005[30].

Soudy se při své činnosti zabývali rovněž okamžikem vykonatelnosti. Rozsudek, který je podkladem návrhu na výkon rozhodnutí, musí být vykonatelný v době, kdy soud o nařízení výkonu rozhodnutí rozhoduje. Není tak rozhodné, že rozsudek nebyl vykonatelný v době, kdy byl návrh na výkon rozhodnutí podán.[31]

1.3 Subjekty vykonávacího řízení, jejich práva a povinnosti

Jedním ze subjektů vykonávacího řízení je *soud*. Vykonávací řízení je postaveno na zásadě rozhodování samosoudcem s ohledem na ustanovení § 36a odst. 2 OSŘ. Je vyloučeno rozhodování v senátu, ačkoli určité úkony mohou být svěřeny justičním čekatelům nebo soudním tajemníkům či vyšším soudním úředníkům. Jde zejména o srážky ze mzdy, přikázání pohledávky nebo o prodej movitých věcí. Pokud jeden z těchto pracovníků činí úkon ve věci, má tento úkon stejné účinky jakoby ve věci rozhodl soudce. Pokud by účastník podal odvolání proti rozhodnutí vydanému justičním čekatelem nebo jiným pověřeným úředníkem, pak mu může předseda senátu zcela vyhovět. Pokud nevyhoví, předloží předseda senátu spis odvolacímu soudu k dalšímu řízení.[32]

Určité úkony ve vykonávacím řízení jsou svěřeny rovněž soudním vykonavatelům. Soudní vykonavatelé provádějí například soupis movitých věcí; zajištění sepsaných věcí; vydání odebraných peněz oprávněnému nebo jejich složení u soudu; odhad movitých věcí menší ceny, jsou-li sami schopni posoudit jejich cenu; prodej sepsaných věcí v dražbě; vyklizení nemovitostí; vydání movitých věcí, které mají být z vyklizovaného objektu odstraněny povinnému nebo jejich odevzdání orgánu obce.[33]

Účastníky řízení jsou podle ustanovení § 255 OSŘ oprávněný a povinný, a pokud by měly být výkonem rozhodnutí postiženy majetkové hodnoty nebo práva patřící do společného jmění manželů, je účastníkem řízení, pokud jde o tyto majetkové hodnoty, i manžel

[30]nařízení vlády č. 87/2005 Sb., kterým se stanoví orgán opatřující doložkou vykonatelnosti rozhodnutí orgánů ES
[31]R 50/1967, ze zhodnocení rozhodování soudů a státních notářství při výkonu rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. 2. 1981, Cpj 159/79, str. 499s
[32]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 484.
[33]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 484-485.

povinného, a to i v případě, kdy sice k zániku společného jmění došlo, ale dosud nebylo vypořádáno. Znamená to, že manžel povinného není účastníkem řízení vždy, obdobné se uvádí i v odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu[34], který mimo jiné vyslovil: "*Označení manžela povinného není povinnou náležitostí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí*". Účastenství manžela se zakládá procesním způsobem a vzniká dnem, kdy soud výkon rozhodnutí svým usnesením nařídil.[35]

Oprávněný a povinný jsou subjekty s protichůdnými zájmy. Zatímco oprávněný se domáhá splnění titulem uložené povinnosti, povinný je ten, kterému byla povinnost plnění uložena vykonatelným rozhodnutím, ale on přesto neplnil.

Práva oprávněného spatřuji například v samotné možnosti podat návrh na výkon rozhodnutí. Zákon touto možností omezuje riziko, že by se oprávněný pokusil domoci uspokojení své pohledávky jiným, třeba i protiprávním způsobem a oprávněnému dává k dispozici nástroj, kterým může dosáhnout uspokojení své pohledávky pod vedením soudu. Ustanovení tak chrání ve své podstatě i povinného. Dalším je právo na poučení o procesních právech a povinnostech v souladu s ustanovením § 254 odst. 4 OSŘ. Samozřejmě se jedná o právo, které vyplývá z poučovací povinnosti soudu, ale zajišťuje i rovnost účastníků řízení. Oprávněný má dále právo určit způsob výkonu rozhodnutí u peněžitých plnění (u nepeněžitých plnění se způsob výkonu rozhodnutí řídí povahou uložené povinnosti). Tuto volbu oprávněného zákon limituje pro případ, kdy by jeho volba byla zřejmě nevhodná. Oprávněný má dále podle § 259 OSŘ možnost, ještě před samotným podáním návrhu, požádat soud, aby vyzval povinného k dobrovolnému splnění povinnosti; požádat soud o předvolání povinného a vyzvat jej k prohlášení o majetku, dále například právo na náhradu všech účelných nákladů výkonu rozhodnutí nebo právo označit při způsobu výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí ty věci povinného, které mají být postiženy výkonem rozhodnutí, popřípadě ponechat na vůli soudního vykonavatele, které věci do soupisu zahrne.

Naopak povinností oprávněného je například prokázat přechod práv a povinností podle ustanovení §256 OSŘ, nebo pokud bylo plnění povinného podmíněno plněním ze strany oprávněného, je jeho povinností prokázat, že svou povinnost k povinnému sám splnil.

Samozřejmě, že i povinný má ve vykonávacím řízení řadu práv a povinností. Ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ povinnému umožňuje požádat o odklad výkonu rozhodnutí v případě, kdy se bez své viny ocitne přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé důsledky a

[34]Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1446/96
[35]SJ 113/1997

oprávněný by nebyl odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen. Zde se jedná o zřejmý projev aktivní obrany povinného v podobě návrhu na odklad výkonu rozhodnutí. Jeho povinností je naopak dostavit se na předvolání soudu k prohlášení o majetku, pakliže tak neučiní, má soud oprávnění podle ustanovení § 260d odst. 3 OSŘ jej nechat předvést. Navíc se povinný vystavuje nebezpečí trestního stíhání pro trestný čin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku dle trestního zákoníku.[36] Na to navazují další povinnosti, které povinný má a to pravdivě uvést údaje o svém majetku. Tato povinnost je mu uložena v ustanovení § 260e OSŘ.

Povinnosti vyplývají oprávněnému i povinnému z prováděného dokazování, ačkoli nejde o fázi, která by probíhala v rámci vykonávacího řízení vždy. Vykonávací řízení je ovládáno zásadou projednací a proto i zde jsou účastníci řízení povinni uvádět důkazy k prokázání svých tvrzení, stejně jako je tomu v řízení nalézacím.

Ve vykonávacím řízení dále vystupují tzv. osoby zúčastněné na řízení. Tyto osoby se účastní pouze určitých fází vykonávacího řízení a nemohou jeho průběh jakkoli ovlivnit. Jde o plátce mzdy, při způsobu výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, dále o peněžní ústav, při způsobu výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, dále o dlužníka povinného v případě způsobu výkonu rozhodnutí přikázáním jiných peněžitých pohledávek či o dražitele nebo spoluvlastníky.

Plátce mzdy se například stává účastníkem řízení v té fázi, kdy podá návrh na určení toho, jaká suma má být v příslušném období sražená ze mzdy povinného, a v případě existuje-li více oprávněných, kolik z této sumy připadne na každého z nich. V důsledku jeho účastenství mu tedy vzniká právo podat opravný prostředek proti rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o jeho návrhu.[37]

Naproti tomu není účastníkem řízení a nezískává tak jeho práva či povinnosti dlužník povinného. Ten není oprávněn podat odvolání proti rozhodnutí, jímž byl nařízen výkon

[36]Usnesení NS ze dne 20. 10. 2005 sp. zn. 5 Tdo 1330/2005: Pro vyhodnocení, zda obviněný naplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 zák. č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (před 1. 1. 2010 poškozování věřitele dle § 256 odst. 1 písm. d TZ), je nezbytné vyřešení otázky, zda povinnému (resp. jiné osobě jednající za povinného) bylo řádně doručeno předvolání k jeho výslechu k prohlášení o majetku ve smyslu § 260d odst. 2 občanského soudního řádu. Podle § 260d odst. 2 občanského soudního řádu musí být předvolání k výslechu k prohlášení o majetku povinného doručeno nejméně 10 dnů přede dnem konání výslechu. Spáchání zmíněného trestného činu je podmíněno zjištěním, že obviněný měl majetek použitelný k alespoň částečnému uspokojení jeho věřitele, ale odmítnutím prohlášení o tomto majetku (nebo uvedením nepravdivých či hrubě zkreslených údajů v takovém prohlášení) znemožnil jeho řádné zjištění, např. zjištění, o jaký majetek jde a kde se nachází, a tím způsobil zmaření alespoň částečného uspokojení věřitele z majetku, jehož se prohlášení týká.
[37]R 30/1970

přikázáním peněžité pohledávky. Rozhodnutí[38] v této věci sice potvrzuje, že se výkon rozhodnutí může dotknout práv i jiných osob, než je oprávněný a povinný, jiné osoby však nejsou účastníky řízení, pokud to zákon výslovně nestanoví.

Výše uvedené osoby rovněž disponují určitými právy a povinnostmi. Jde např. o povinnost plátce mzdy provádět podle ustanovení § 283 OSŘ srážky ze mzdy, jeho právem je naopak dle ustanovení § 291 odst. 1 OSŘ zaslat v případě existence více pohledávek sraženou částku soudu, který ji rozvrhne mezi oprávněné a sám provede výplatu. Dále je to povinnost plynoucí peněžnímu ústavu z ustanovení § 304 odst. 1 OSŘ. Ten od okamžiku, kdy mu bude doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, nesmí vyplácet peněžní prostředky z účtu povinného, a to až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství, nesmí na ně provádět započtení, ani jinak s nimi nakládat.

V případě výkonu rozhodnutí o výchově, navrácení a úpravě styku rodičů s nezletilými dětmi jsou účastníky řízení podle ustanovení § 94 odst. 1 OSŘ všichni, jichž se dotkne rozhodnutí soudu ve věci samé, tedy nezletilé dítě, jeho rodiče a další osoby, jichž se konkrétní řízení týká.[39] Nalézací řízení, které v tomto případě vykonávacímu řízení předcházelo, mělo podobu nesporného řízení. Z tohoto důvodu se specifika nesporného procesu odráží i ve vykonávacím řízení.

V případě výkonu rozhodnutím prodejem podniku má dále postavení zvláštního subjektu správce podniku.

1.4 Druhy a způsoby výkonu rozhodnutí-obecně

Rozlišujeme čtyři druhy výkonu rozhodnutí. Prvním z nich je výkon rozhodnutí na peněžitá plnění. Peněžité plnění se uspokojuje v rámci vykonávacího řízení pouze způsoby, které stanoví zákon. Jde o způsob výkonu rozhodnutí *srážkami ze mzdy, přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, přikázáním jiných peněžitých pohledávek, příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu, prodejem movitých a nemovitých věcí, prodejem podniku a zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech*. Jak bylo zmíněno již výše, u těchto druhů výkonu rozhodnutí má oprávněný právo zvolit způsob, kterým má být výkon rozhodnutí proveden. U způsobu výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy a dále přikázáním pohledávek vzniká vztah mezi oprávněným, povinným a jeho dlužníkem. Oprávněný se domáhá splnění povinnosti na základě vykonatelného rozhodnutí. Povinný má pohledávku vůči třetí osobě, kterou je buď plátce mzdy, peněžní ústav nebo jeho dlužník a

[38]R 54/1966
[39]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 489.

prostřednictvím této pohledávky má být uspokojen nárok oprávněného. Tyto třetí osoby tak mají povinnost plnit přímo oprávněnému, respektive od okamžiku kdy jim bude doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, jsou povinni zadržovat peněžní prostředky povinného a v okamžiku, kdy jsou vyrozumění o nabytí právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, jsou povinny vyplatit sraženou částku oprávněnému. Pokud by tak neučinili, má oprávněný právo domáhat se plnění z jejich strany tzv. poddlužnickou žalobou.[40] Nařídit výkon rozhodnutí lze podle obecné zásady jen pro vymožení těch pohledávek, které jsou splatné ke dni vydání usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. V rámci OSŘ je upraven pouze jeden případ, kdy se nařízení výkonu rozhodnutí vztahuje i na dávky, jež se stanou splatnými v budoucnu, a to v rámci výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy.[41]

Dalším druhem je výkon rozhodnutí na nepeněžitá plnění. Povinnému ve vykonatelném rozhodnutí byla uložena jiná povinnost než zaplacení peněžité částky. Může se jednat o povinnost vyklidit byt nebo něco vykonat, strpět, atd. Zákon uvádí čtyři způsoby výkonu rozhodnutí na nepeněžitá plnění, a to vyklizení, odebrání movité věci, rozdělení společné věci movité i nemovité, provedení prací a výkonů. Ustanovení § 258 odst. 2 OSŘ stanoví, že výkon rozhodnutí ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky se řídí povahou uložené povinnosti, tzn. oprávněný v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 261 odst. 1 OSŘ neprovádí volbu způsobu výkonu rozhodnutí.

Třetím druhem je výkon rozhodnutí o výchově, navrácení a úpravě styku rodičů s nezletilými dětmi. Jedná se o speciální úpravu, která vylučuje použití obecných ustanovení § 252 až 269 OSŘ, pokud jde o výkon rozhodnutí nebo schválené dohody o výchově nezletilých dětí a o úpravu styku s nimi anebo o výkon rozhodnutí o navrácení dítěte.

A konečně čtvrtý způsob výkonu rozhodnutí je výkon rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí a nenavazování styků s oprávněným podle ustanovení § 273b OSŘ.

1.5 Průběh vykonávacího řízení

Vykonávací řízení lze rozdělit na dvě stádia a stádium, které probíhá ještě před samotným nařízením výkonu rozhodnutí. Jde tedy o činnost soudu před nařízením výkonu rozhodnutí, nařízení výkonu rozhodnutí a provedení výkonu rozhodnutí. Je třeba připomenout, že vykonávací řízení je ovládáno zásadou legálního pořádku a pořadí jednotlivých stádií tedy nelze měnit.

Činnost soudu před nařízením výkonu rozhodnutí je upravena v ustanoveních § 259-

[40]Obdobně STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 512-513.
[41]SJ 21/2000

260h) OSŘ. Před samotným podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí má oprávněný právo požádat příslušný soud, aby povinného vyzval k dobrovolnému splnění povinnosti. Soud tak učiní, pokud to považuje za účelné. Rovněž má oprávněný možnost požádat příslušný soud, aby vyzval povinného k tzv. prohlášení o majetku. Zatímco na dobrovolné splnění povinnosti povinný nemusí reagovat, pokud je soudem vyzván k prohlášení o majetku, je povinen se na předvolání dostavit. Pokud neuposlechne, je soud oprávněn nechat jej předvést. Soud rovněž poskytuje oprávněnému potřebnou součinnost při zjišťování bydliště povinného, jde-li o vymáhání výživného. Soud na žádost účastníka rovněž zjistí, od koho pobírá povinný mzdu nebo u kterého peněžního ústavu má veden účet a jaká jsou čísla jeho účtů.

Institut prohlášení o majetku byl do občanského soudního řádu zařazen zákonem č. 30/2000 Sb. Mám za to, že se jedná o institut, který významně posiluje postavení oprávněného, a to ještě před tím, než dojde k samotnému nařízení výkonu rozhodnutí. Aby však soud návrhu oprávněného vyhověl, musí oprávněný splnit hned několik podmínek. Zejména jde o povinnost prokázat, že vlastní vykonatelné rozhodnutí a že nemohlo dojít k uspokojení jeho pohledávky dle ustanovení § 260 OSŘ, tzn. výkonem rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu. Pokud však soud oprávněnému vyhoví, může oprávněný se souhlasem soudu klást povinnému otázky a získat přehled o majetku povinného, ze kterého může být uspokojena jeho pohledávka. Oprávněný tak získá informace, které mu umožní navrhnout nejen vhodný způsob výkonu rozhodnutí, ale zároveň může naplnit požadavek zákona podle ustanovení § 261 OSŘ a již v návrhu označit plátce mzdy povinného či peněžní ústav, u kterého má povinný zřízen svůj účet. To by bez pomoci soudu bylo možné jen velmi obtížně. Ve své podstatě je to i další možnost, jak přimět dlužníka ke splnění jeho povinnosti. Zcela jistě nebude pro žádného dlužníka příjemná publicita údajů o jeho majetku, která může mít negativní vliv třeba i na jeho postavení ve společnosti, především v podnikatelské sféře.[42] Pokud povinný ještě před zahájením výslechu prokáže, že pohledávku oprávněného uspokojil nebo vezme-li oprávněný ještě před zahájením výslechu svůj návrh zpět, soud od prohlášení o majetku upustí. Tuto situaci upravuje ustanovení § 260g odst. 1 OSŘ.

Další fází je nařízení výkonu rozhodnutí. Výkon rozhodnutí lze zahájit pouze na návrh oprávněného, což je odrazem dispoziční zásady. Pouze výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí a vykázání povinného ze společného obydlí lze zahájit z úřední povinnosti.

[42]Obdobně WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní.* 5., aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008, s. 529-530.

Před tím než soud nařídí výkon rozhodnutí, zkoumá jednak náležitosti návrhu a jednak splnění podmínek řízení. Postup soudu při nařízení výkonu rozhodnutí vystihují mnohá rozhodnutí a soudní judikatura, která se touto otázkou zabývala[43]: „ *Při rozhodování o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí pro vymožení peněžitého plnění soud-z hlediska jeho věcného posouzení-zkoumá, zda rozhodnutí (jiný způsobilý titul), jehož výkon je navrhován, bylo vydáno orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je vykonatelné po stránce formální a materiální, zda oprávněný a povinný jsou věcně legitimováni, zda je výkon rozhodnutí navrhován v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného, zda k vydobytí pohledávky nepostačuje výkon rozhodnutí nařízený nebo navržený jiným způsobem, zda vymáhané právo není prekludováno a zda navržený způsob výkonu rozhodnutí není zřejmě nevhodný.*“ Jak vyplývá z výše uvedeného, při nařízení výkonu rozhodnutí soud nezkoumá, zda povinný plnil. Tyto okolnosti soud hodnotí až v případě řízení o zastavení výkonu rozhodnutí.[44] I z tohoto je zřejmé, že soud při nařízení výkonu rozhodnutí klade důraz na exekuční titul, jeho náležitosti, nikoli na skutečnost, zda bylo či nebylo plněno.

Jak bude zmíněno dále, výkon rozhodnutí je nařízen pouze v tom rozsahu, který oprávněný navrhl a který stačí k uspokojení jeho pohledávky. Soud návrh na nařízení výkonu rozhodnutí s ohledem na ustanovení § 264 odst. 2 OSŘ zamítne, pokud je zřejmé, že by výtěžek, kterého by se dosáhlo, nepostačil ani ke krytí nákladů výkonu rozhodnutí.

Proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí lze podat odvolání. Tato možnost aktivní obrany povinného je odůvodněna tím, že rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí je vydáváno bez intervence povinného. Odvoláním se povinnému naskýtá možnost, předložit soudu svoji skutkovou verzi. Jako odvolací důvody přichází do úvahy námitka existence vad zmatečnosti, jiných vad řízení či nesprávného právního posouzení, podle ustanovení § 205 odst. 2 a), c), a g) OSŘ.[45] V rámci odvolacího řízení se uplatní systém úplné apelace, tzn. že lze uvádět nové skutečnosti a důkazy.

Poté co usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabude právní moci, postará se soud o jeho provedení. Jednotlivými úkony mohou být při provádění výkonu rozhodnutí pověřeni zákonem či předsedou senátu i jednotliví zaměstnanci soudu.

Ve vykonávacím řízení se rozhoduje vždy usnesením, řízení nelze přerušit z důvodů uvedených v části třetí občanského soudního řádu, rovněž nelze prominout zmeškání lhůty a podat žalobu na obnovu. Žalobu pro zmatečnost sice podat lze, ale pouze z důvodu uvedeného

[43]Z odůvodnění R 4/2000, SJ 42/2001, R 62/2004, SJ 205/2003 a další.
[44]např. rozhodnutí NS ze dne 20. 8. 1965, sp. zn. 5 Cz 57/65
[45]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 744-753.

v ustanovení § 229 odst. 4 OSŘ. To vše normuje ustanovení § 254 OSŘ.

Vykonávací řízení končí zastavením, o kterém soud rozhoduje rovněž usnesením pro některý z důvodů, uvedených demonstrativně v ustanovení § 268 OSŘ. Tyto důvody jsou obecné a platí pro všechny způsoby výkonu rozhodnutí. Zvláštní důvody jsou pak vymezeny u jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí. Před nařízením výkonu rozhodnutí soud zastaví řízení např. z důvodu překážky litispendence, potom však postupuje podle ustanovení § 104 odst. 2 OSŘ. V ideálním případě končí vykonávací řízení uspokojením oprávněného a soud pak rozhodnutí nevydává. Třetí způsob ukončení představuje situace, kdy se výkon rozhodnutí ukáže jako bezvýsledný (marný) a nemůže tedy vést k uspokojení oprávněného. Tento případ může nastat, když se při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí nenajde předmět, z jehož ceny získané při dražebním jednání by mohl být oprávněný uspokojen. V některých případech však zákon poskytuje určitý návod k řešení takové situace a poté již nelze o bezvýslednosti výkonu rozhodnutí hovořit. Příkladem může být výkon rozhodnutí odebráním věci podle ustanovení § 347 OSŘ, kdy nepodaří-li se odebrat povinnému věc uvedenou v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, avšak lze věc stejného druhu a stejné jakosti opatřit jinak, vyzve soud oprávněného, aby si ji opatřil sám na náklad a nebezpečí povinného.[46]

Spolu s nařízením výkonu rozhodnutí rozhoduje soud rovněž o povinnosti náhrady nákladů vykonávacího řízení, aniž by však stanovil lhůtu k jejich zaplacení. Je-li předmětem výkonu rozhodnutí peněžité plnění, uspokojí se nárok na náhradu nákladů spolu s plněním z vymáhané pohledávky. Půjde-li o jinou povinnost než zaplacení peněžité částky, uvádí oprávněný v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, jakým způsobem má být náhrada nákladů uspokojena. Tuto povinnost mu stanoví § 339 odst. 2 OSŘ. Vzniknou-li v průběhu řízení další náklady, určí soud jejich výši, o niž pak upraví celkovou výši nákladů, jež mají být oprávněnému nahrazeny. Specifika pro rozhodování o nákladech vykonávacího řízení nalezneme v ustanovení § 270 a 271 OSŘ, v ostatních případech se použijí ustanovení o náhradě nákladů řízení upravená v § 147-150 OSŘ.

[46]WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní.* 5., aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008, s. 540.

2 Zásady vykonávacího řízení

Zásady vykonávacího řízení jsou určitými právními principy (vůdčími idejemi), jež ovládají vykonávací řízení a jsou tak součástí procesního práva. Zásady jsou obecně vyvozovány z platného práva, tzn. z Ústavy, Listiny a zákonů.47 Své uplatnění pak nacházejí nejen při interpretaci právních norem, ale i při jejich aplikaci, kdy lze jejich prostřednictvím vyplnit případné mezery v právu a nepochybně i v legislativě. Poznání jednotlivých zásad nám umožní vytvořit si představu o smyslu a charakteru vykonávacího řízení, jako řízení sporného, avšak v některých případech kombinovaného s prvky nesporného procesu.

2.1 Zásady společné se zásadami nalézacího řízení

2.1.1 Zásada dispoziční

Zásada dispoziční spočívá v možnosti účastníků nakládat s řízením a jeho předmětem. Procesní strany jsou tak „pány sporu“, neboť prostřednictvím dispozičních úkonů mohou v zákonem stanovené míře, ovlivňovat průběh celého řízení.[48] Jedná se o zásadu charakteristickou pro řízení sporná. I vykonávací řízení je v určitých aspektech řízením sporným, což vyplývá z kontradiktorního postavení oprávněného a povinného.

Jeden z projevů dispoziční zásady nalezneme v ustanovení § 261 odst. 1 OSŘ, které stanoví, že vykonávací řízení se zahajuje *na návrh* oprávněného. Oprávněný má právo, nikoli povinnost, obrátit se na soud v případě, kdy povinný nesplnil dobrovolně to, co mu bylo uloženo již vykonatelným rozhodnutím, vydaným soudem nebo jiným orgánem. Judikatura k tomuto uvádí:„ *Podání návrhu na nařízení exekuce není výkonem práva ve smyslu § 3 odst. 1 OZ., nýbrž využitím možnosti poskytnuté oprávněnému procesním předpisem (§ 251 OSŘ) pro případ, že povinnost uložená exekučním titulem vydaným v nalézacím řízení nebyla splněna dobrovolně.“*[49]

Jiným projevem dispoziční zásady je právo oprávněného *určit způsob výkonu rozhodnutí*. Ustanovení § 261 odst. 1, 2. věta OSŘ ukládá oprávněnému povinnost, uvést v návrhu na výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky způsob, jakým má být výkon rozhodnutí proveden. Volba oprávněného je však limitována ustanovením § 264 odst. 1

[47]Obdobně STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 74.
[48]WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní*. 5., aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008, s. 76.
[49]SJ 67/200. Soud se v tomto rozhodnutí rovněž zabýval otázkou souladu návrhu na výkon rozhodnutí s dobrými mravy. Návrh na výkon rozhodnutí je procesně právním úkonem a z tohoto důvodu, jak se uvádí v odůvodnění tohoto rozhodnutí, se soulad s dobrými mravy dle občanského zákoníku nezkoumá.

OSŘ, jež soudu umožňuje nařídit po slyšení oprávněného jiný způsob výkonu rozhodnutí v případě, kdy by oprávněný navrhl způsob výkonu rozhodnutí, jež by byl zřejmě nevhodný, a to s ohledem na nepoměr výše vymáhané pohledávky a ceny předmětu, ze kterého má být jeho pohledávka uspokojena. V tomto případě je dispoziční zásada modifikována právě zásadou ochrany a obrany povinného a třetích osob při výkonu rozhodnutí, jež se odráží v možnosti intervence soudu pro případ nevhodně navrženého způsobu výkonu rozhodnutí.

Zásada dispoziční se projevuje i ve způsobu ukončení vykonávacího řízení, tak jak dokládá ustanovení §268 odst. 1 písm. c) OSŘ. Jedná se o zastavení výkonu rozhodnutí *na návrh oprávněného.* Tento způsob ukončení vykonávacího řízení nepodléhá kontrole ze strany soudu, soud tedy musí oprávněnému vždy vyhovět.[50] Vykonávací řízení je vedeno za účelem uspokojení pohledávky oprávněného. V okamžiku, kdy oprávněný ztratí na vydobytí své pohledávky zájem a návrhem na zastavení vykonávacího řízení projeví vůli ve výkonu rozhodnutí dále nepokračovat, bylo by z povahy věci nesmyslné zkoumat, jaké důvody jej k tomuto kroku vedly. Z tohoto důvodu se zcela ztotožňuji s postupem soudu, který návrhu oprávněného v tomto případě vždy neprodleně vyhoví. K tomuto způsobu ukončení vykonávacího řízení dále odkazuji na podkapitolu 3.4.

Zásada dispoziční neplatí ve vykonávacím řízení bezvýjimečně. Důkazem toho jsou ta řízení, která mají charakter nesporného procesu a dispozice stran je tak výrazně oslabena ve prospěch zásady oficiality (př. výkon rozhodnutí o výchově, navrácení a úpravě styku rodičů s nezletilými dětmi, rozvrhové řízení a řízení o zastavení výkonu rozhodnutí).[51]

2.1.2 Zásada volného hodnocení důkazů

Zásada volného hodnocení důkazů je jednou z dalších zásad ovládající vykonávací řízení. Jak už sám název vypovídá, jedná se o zásadu, která se nevztahuje k celému vykonávacímu řízení, ale pouze k procesu dokazování. Tento princip vyjadřuje povinnost soudu posuzovat provedené důkazy podle své úvahy, a to jednotlivě a posléze i ve vzájemných souvislostech, aniž by mu zákon předepisoval, jakou míru věrohodnosti má konkrétním důkazům přiznat.[52] Dokazování se ve vykonávacím řízení neprovádí vždy, ale pouze považuje-li to soud za potřebné.[53] V tomto případě soud rovněž nařídí jednání tak, jak

[50]DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1464.
[51]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 475.
[52]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 475.
[53]Dokazování soud provede např. při rozhodování o návrhu na odklad provedení výkonu rozhodnutí podle

mu ukládá ustanovení § 122 odst. 1 OSŘ. V části šesté, která je věnována vykonávacímu řízení, nenalezneme ustanovení, které by výslovně upravovalo proces dokazování v rámci tohoto řízení. Vycházíme však z ustanovení § 254 odst. 1 OSŘ, které odkazuje na použití ustanovení předcházejících částí zákona, pokud část šestá nestanoví jinak. Právní rámec zásady volného hodnocení důkazu tak nalezneme v ustanovení § 132 OSŘ.

2.1.3 Zásada projednání

Zásada projednání má své místo jak v nalézacím, tak vykonávacím řízení. Vyjádřením této zásady je ustanovení § 120 odst. 1 OSŘ. V souladu s tímto principem soud projednává to, co mu účastníci k projednání předloží, tzn. soud zkoumá skutkový stav v rozsahu tvrzeném účastníky a za pomoci důkazů, které účastníci označí.[54] Nepochybně jde o typický prvek sporného řízení. Pokud však soud postupuje v řízení z úřední povinnosti (např. při zjišťování, zda jsou splněny podmínky pro nařízení vykonávacího řízení), ustupuje zásada projednání zásadě vyhledávací, na základě které přebírá důkazní iniciativu soud. [55]

V souvislosti s novelou občanského soudního řádu, která nabyla účinnosti k 1. 7. 2009 (označována rovněž jako „souhrnná novela“), došlo i ke změně ve znění ustanovení § 120 odst. 3 OSŘ. Soud může nadále provádět i jiné důkazy, než účastníky navržené, a to však za předpokladu, že je to nezbytné pro řádné zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu. Jak však uvádí důvodová zpráva, pokud soud provede takový důkaz, vzniká mu povinnost svůj postup odůvodnit, a to nejen v rozhodnutí, ale i před účastníky.

Podle mého názoru, novelizované ustanovení § 120 odst. 3 OSŘ pouze umocňuje důkazní břemeno účastníků řízení, zakotvené v ustanovení § 120 odst. 1 OSŘ, když omezuje možnost soudu doplnit dokazování ve sporném řízení. Mám za to, že novou formulací tohoto ustanovení byla zdůrazněna podstata sporného řízení, jímž je v některých aspektech i řízení vykonávací a je vyvíjen větší nátlak právě na důkazní iniciativu sporných stran. Nebudou-li účastníci řízení aktivní, avšak další důkazy ke zjištění skutkového stavu nebudou potřeba a nevyplyne-li jejich potřeba ze spisu, rozhodne soud pouze na základě těch skutečností, které vzal za prokázané z provedených důkazů.

2.1.4 Zásada materiální pravdy

Zásada materiální pravdy je společná oběma řízením, tzn. vykonávacímu i nalézacímu.

---

ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ, s ohledem na zjištění poměrů povinného.
[54]WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní.* 5., aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008, s. 78.
[55]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 476.

Tato zásada vyjadřuje povinnost soudu vycházet v rámci své rozhodovací činnosti z náležitě zjištěného skutkového stavu, s ohledem na vysokou míru pravdivosti a spravedlnosti. Způsob a rozsah uplatnění této zásady je dán konkrétními ustanoveními o dokazování, vyjádřenými v ustanovení § 120 OSŘ.[56]

Ani tato zásada však neplatí ve vykonávacím řízení bezvýhradně. Jako důkaz pro toto tvrzení uvádím následující příklad. Vykonavatel při sepisování majetku povinného není oprávněn zkoumat, zda věci, které sepisuje, jsou skutečně vlastnictvím povinného, ale musí se řídit vnějšími znaky, jež nasvědčují tomu, že věci jsou v jeho dispozici (např. se nachází v jeho bytě).[57] Pokud by soudní vykonavatel sepsal věci, které nejsou ve vlastnictví povinného, ale třetí osoby (např. movité věci jeho rodičů, v jejichž domě má povinný trvalý pobyt), mají tyto osoby právo zažádat o vyloučení těchto movitých věcí ze soupisu, a to formou tzv. excindační žaloby, o které bude pojednáno dále.

2.2 Zásady opačné k zásadám nalézacího řízení

2.2.1 Zásada legálního pořádku

Ukázkovým příkladem projevu zásady legálního pořádku je právě vykonávací řízení. Vykonávací řízení se skládá z několika stádií, v nichž je nutné provést vždy ty úkony, pro něž je procesní stádium určeno, pod sankcí prekluze.[58] Jde o zcela opačný princip ve vztahu k řízení nalézacímu, kde se uplatňuje zásada tzv. arbitrárního pořádku, která naopak dává účastníkům řízení určitou volnost v tom směru, že úkony účastníků nejsou vázány na jednotlivé úseky.

Zásadu legálního pořádku vystihuje např. ustanovení § 265 odst. 1 OSŘ, které pojednává o tom, že k provedení výkonu rozhodnutí lze přistoupit teprve poté, co byl výkon rozhodnutí nařízen. Vykonávací řízení lze rozdělit do několika fází, které bychom mohli označit jako činnost soudu před nařízením výkonu rozhodnutí, následně samotné nařízení výkonu rozhodnutí a konečně provedení výkonu rozhodnutí. Z povahy věci vyplývá, že soud nemůže přistoupit k provedení výkonu rozhodnutí dříve, než rozhodne o tom, že jsou splněny všechny podmínky pro jeho nařízení.

Jiným příkladem je ustanovení § 261 odst. 1 OSŘ, které stanoví náležitosti návrhu na výkon rozhodnutí (v návaznosti na § 42 odst. 4 a 79 odst. 1 OSŘ). Podle tohoto ustanovení

[56]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 474.
[57]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 475.
[58]WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní.* 5., aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008, s. 82.

má oprávněný povinnost již v návrhu na výkon rozhodnutí ukládající peněžité plnění uvést způsob, kterým má být výkon rozhodnutí proveden. Zákon zde tedy jasně a určitě váže úkon (určení způsobu výkonu rozhodnutí) oprávněného na určitý okamžik, ve kterém je možné tento úkon provést a to označení již v samotném návrhu na zahájení řízení. Tímto je tedy vyloučena možnost, že by tato volba mohla být provedena později (tímto však není dotčeno ustanovení § 264 odst. 1 OSŘ, kde soud může po slyšení oprávněného nařídit jiný způsob výkonu rozhodnutí).

Dalším příkladem, který se rovněž vztahuje k § 261 odst. 1 OSŘ (s odkazem na § 256 odst. 1 a 2 OSŘ) je rovněž povinnost oprávněného, uvést již v návrhu na výkon rozhodnutí právní důvod přechodu práv a povinností, pokud je osoba povinného, popř. oprávněného odlišná od osoby takto označené v rozhodnutí (věcná legitimace). Zákon ukládá v tomto případě povinnost doložit tuto skutečnost, tj. přechod práv a povinností listinami. Judikatura k tomuto uvádí: "*Povinnost oprávněného doložit (prokázat) způsobem uvedeným v ustanovení § 256 OSŘ přechod práva nebo povinnosti je jeho procesní povinností. Nesplní-li tuto povinnost, je soud povinen mu poskytnout potřebné poučení a vyzvat jej, aby svou procesní povinnost v tomto směru dodatečně splnil v přiměřené lhůtě, kterou mu současně určí. Jestliže ani poté oprávněný přechod práv a povinností neprokáže, rozhodne soud o zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí.*"[59] I s ohledem na uvedený judikát je zřejmé, že i tato procesní povinnost, kterou je právě prokázání přechodu práva a povinnosti, se váže na určité stádium vykonávacího řízení a soud o ní rozhoduje ještě před samotným nařízením výkonu rozhodnutí.

2.2.2 Zásada neveřejnosti

Z účelu vykonávacího řízení, tzn. zajištění uspokojení pohledávky oprávněného, vyplývá, že o nařízení výkonu rozhodnutí by mělo být rozhodnuto bezodkladně a pokud možno bez vědomí povinného, aby ten nezmařil jeho účel. Právě z tohoto důvodu probíhá vykonávací řízení zpravidla jako neveřejné. Vykonávací řízení má za cíl přinutit povinného ke splnění povinnosti, kterou on sám nesplnil dobrovolně. S ohledem na tuto skutečnost je zvláště důležité postupovat natolik obezřetně, aby povinný neuskutečnil takové kroky k ochraně svého majetku, které by mohly způsobit, že pohledávka oprávněného nebude moci býti uspokojena. Tuto skutečnost musí soud zohlednit zejména v případě, kdy se před nařízením výkonu rozhodnutí rozhodne povinného vyslechnout, jak předvídá ustanovení

[59] SJ 13/1997

§ 253 odst. 1 OSŘ.

Podle ustanovení § 253 odst. 2 OSŘ nařídí soud jednání pouze, považuje-li to za nutné nebo stanoví-li tak zákon. Nařídit jednání bude nezbytné zejména v případě, bude-li soud provádět dokazování.[60] Ačkoli dokazování není fází vykonávacího řízení, která by probíhala vždy, pokud k ní soud přistoupí, je jeho povinností s ohledem na ustanovení § 122 odst. 1 OSŘ nařídit jednání. Soud nařídí jednání zpravidla také v případě, kdy rozhoduje o zastavení vykonávacího řízení z důvodů předvídaných v ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) a h) OSŘ. [61] Povinnost nařídit jednání je soudu uložena dále např. v ustanovení § 343 odst. 3 OSŘ.[62] S výše uvedeným se ztotožňuje i Ústavní soud, který se ve svém usnesení vyjádřil takto[63]: „*Řízení o výkon rozhodnutí je řízením bez jednání, které může předseda senátu nařídit, jen považuje-li to za nutné nebo stanoví-li to zákon. Výkon rozhodnutí nařídí předseda senátu, a to zpravidla bez slyšení povinného. Tato ustanovení vytvářejí právní prostor pro úvahu soudu, což Ústavnímu soudu nepřísluší přezkoumávat. Vzhledem k tomu, že exekuční řízení je zvláštním řízením, nelze spatřovat v tom, že navrhovatelka nebyla vyslechnuta ani nebyly provedeny další důkazy, porušení práv stanovených v čl. 96 odst. 2 Ústavy ČR a v čl. 38 odst. 2 Listiny*[64],...“. Ústavní soud své rozhodnutí odůvodnil tím, že ze spisového materiálu, který si vyžádal, vyplývá, že soud v exekučním řízení dal prostor pro vyjádření názorů stěžovatelky tím, že veškerá podání učiněná druhým účastníkem řízení jí zasílal k vyjádření. Právě s ohledem na zásadu neveřejnosti se ve vykonávacím řízení pouze omezeně uplatní zásady *ústnosti* a *přímosti*. A ačkoli ustanovení § 264 odst. 1 OSŘ používá výrazu „slyšení oprávněného“, zákon zde nemá na mysli pouze výslech oprávněného před soudem, nýbrž i jeho vyjádření k zamýšlenému postupu soudu, které může být s ohledem na konkrétní okolnosti případu třeba jen písemné[65].

---

[60]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 25.

[61]**SJ 64/1997**: O zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. g) a h) OSŘ. Soud může rozhodnout bez jednání. Jestliže tvrzení účastníků o těchto skutečnostech, v nichž soud spatřuje důvod k zastavení výkonu rozhodnutí, jsou shodná.

[62] Nebude-li prokázáno, že bytová náhrada byla pro povinného zajištěna a že odpovídá vykonávanému rozhodnutí, popřípadě že pro povinného bylo zajištěno přístřeší, listinou vydanou státním orgánem nebo orgánem obce anebo notářským zápisem, nařídí soud před rozhodnutím o nařízení výkonu rozhodnutí jednání. Při zjišťování, zda bytová náhrada byla pro povinného zajištěna a zda odpovídá vykonávanému rozhodnutí, popřípadě zda bylo pro povinného zajištěno přístřeší, soud provede i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány.

[63]Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 27.3.1996, sp.zn. II. ÚS 280/95

[64]Čl. 96 odst. 2 Ústavy ČR: Jednání před soudem je ústní a veřejné; výjimky stanoví zákon. Rozsudek se vyhlašuje vždy veřejně.
Čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod: Každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti, a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.

[65]DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1368.

2.3 Zásady specifické pro řízení vykonávací

2.3.1 Zásada přednosti

Pohledávky, které mají být v rámci vykonávacího řízení uspokojeny, rozdělujeme na přednostní a ostatní (nepřednostní). Přednostní pohledávky jsou takové, které se uspokojují před pohledávkami ostatními a jsou taxativně vyjmenovány v kogentním ustanovení § 279 odst. 2 OSŘ. To, zda se jedná o přednostní pohledávku, zkoumá soud již při nařízení výkonu rozhodnutí. V případě, že povahu pohledávky nelze dovodit s přihlédnutím k výroku titulu či povaze pohledávky, má se za to, že se jedná o pohledávku nepřednostní.[66]

Přednostní pohledávky uvedené v § 279 odst. 2 OSŘ lze rozdělit do několika skupin:

První skupinou jsou pohledávky výživného. Tyto pohledávky mají specifické postavení, neboť mají vlastnost tzv. absolutní přednosti, tzn. mají přednost i před ostatními přednostními pohledávkami, které se poté uspokojí dle svého pořadí, § 280 odst. 2 OSŘ.

Druhou skupinu tvoří pohledávky náhrady škody způsobené poškozenému ublížením na zdraví. Tato pohledávka se považuje za přednostní pouze v případě, pokud ji nárokuje sám poškozený.

Třetí skupinou jsou pohledávky náhrady škody způsobené úmyslným trestným činem, o kterém bylo rozhodnuto v trestním nebo občanském soudním řízení, popř. o něm rozhodl jiný orgán, který vycházel z odsuzujícího trestního rozsudku. Jedná se tedy o rozhodnutí, kterým se rozhodlo o spáchání úmyslného trestného činu, rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání, popř. o schválení narovnání podle trestního řádu.[67]

Do poslední skupiny bych zařadila ostatní přednostní pohledávky uvedené v ustanovení § 279 odst. 2 písm. d) až k) OSŘ.

V souvislosti s ostatními přednostními pohledávkami je třeba upozornit na § 279 odst. 2 písm. e) a f), kde došlo s účinností k 1. 1. 2010 ke změně související se z. č. 267/2006 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o úrazovém pojištění zaměstnanců. Do tohoto ustanovení jsou včleněny mj. pohledávky náhrady přeplatků na dávkách úrazového pojištění a pohledávky pojistného na úrazové pojištění.

Pravidla pro uspokojení pohledávek dle jejich přednosti, pro způsob výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, nalezneme v § 279 odst. 1 OSŘ. Pohledávky se uspokojují z čisté mzdy, která zbude po odečtení základní nepostižitelné částky (stanoví vláda ČR

[66]KRČMÁŘ, Zdeněk. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1504.
[67]KRČMÁŘ, Zdeněk. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1505.

nařízením) a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách. Třetí třetina zůstává vždy povinnému.[68] Přednostní pohledávky se nejprve uspokojují z druhé třetiny a teprve, nestačí-li tato třetina k jejich úhradě, uspokojují se spolu s ostatními pohledávkami z první třetiny. Pravidla pro uspokojení pohledávek z první třetiny nalezneme v ustanovení § 280 odst. 1 OSŘ, a ze kterého vyplývá, že se tyto uspokojují bez ohledu na jejich přednost.

2.3.2 Zásada časové priority

Tato zásada se stejně jako zásada proporcionality a přednosti uplatňuje v rámci rozvrhového řízení. Jednotlivé pohledávky se uspokojují v zákonem stanoveném pořadí.[69] Pořadí, ve kterém budou pohledávky uspokojeny, se podle této zásady váží na určitý časový okamžik. Tímto časovým okamžikem je:

- u srážek ze mzdy § 280 odst. 3 OSŘ: den, kdy bylo plátci mzdy doručeno nařízení výkonu rozhodnutí,
- u přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu § 309 odst. 2 OSŘ: den, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí,
- u přikázání jiných peněžitých pohledávek § 316 odst. 1 OSŘ: jednotlivé pohledávky se uspokojí v tom pořadí, v jakém bylo nařízení výkonu rozhodnutí doručeno dlužníkovi povinného,
- u prodeje movitých věcí §332 odst. 1 OSŘ: den, kdy došel soudu návrh na nařízení výkonu rozhodnutí pro jednotlivé pohledávky,
- u prodeje nemovitých věcí § 337c odst. 5 písm. a) až f) OSŘ,
- u zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech § 338d odst. 1 OSŘ: den, v němž k soudu došel návrh na zřízení soudcovského zástavního práva,
- u prodeje podniku § 338ze odst. 5 písm. a) až e) OSŘ.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že pokud by byl nařízen výkon rozhodnutí pro dvě pohledávky a výkon rozhodnutí by měl být proveden např. přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu (§ 309 odst. 2 OSŘ), bude soud postupovat tak, že první pohledávka, která má „lepší“ postavení (tzn. pohledávka, pro níž bylo nařízení o výkonu rozhodnutí doručeno peněžnímu ústavu dříve) bude uspokojena v plné výši, a teprve poté se uspokojí pohledávka

[68] „Tamtéž“ s. 1506.
[69] STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 477.

druhá (s ohledem na prostředky, které má povinný na svém účtu buď rovněž v plné výši nebo částečně).

2.3.3 Zásada proporcionality

Zásada proporcionality pamatuje na situaci, kdy výtěžek, který byl výkonem rozhodnutí získán, nepostačuje na uspokojení všech pohledávek, tzn. jednotlivé pohledávky budou uspokojeny podle poměru své výše k souhrnu všech uspokojovaných pohledávek.[70]

Příkladem je situace, kdy je peněžnímu ústavu téhož dne doručeno nařízení výkonu rozhodnutí pro několik pohledávek. Tyto pohledávky tak získávají stejné pořadí, a pokud prostředky na účtu povinného nestačí k jejich plnému uspokojení, musí se pohledávky uspokojit poměrně dle jejich výše s ohledem na princip proporcionality.[71]

Právní úprava zásady proporcionality se promítá do úpravy jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí:

- u srážek ze mzdy v § 280 odst. 3 OSŘ
- u přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu v § 309 odst. 2 OSŘ
- u přikázání jiných peněžitých pohledávek v § 316 odst. 1 OSŘ
- u prodeje movitých věcí v § 332 odst. 3 OSŘ[72]
- u prodeje nemovitých věcí v § 337c odst. 2 OSŘ
- u prodeje podniku v § 338ze odst. 2 OSŘ

U pohledávek, které mají být v rámci vykonávacího řízení uspokojeny, zkoumáme tedy nejprve to, zda se jedná o pohledávku přednostní či ostatní. Pokud jde o pohledávku přednostní, je nezbytné pamatovat na specifické postavení, které tyto pohledávky mají a v jejich rámci ještě specifičtější postavení pohledávek výživného. Dále postupujeme tak, jak zákon ukládá, tj., existuje-li více pohledávek, které mají být v rámci rozvrhového řízení uspokojeny, zjišťujeme, pro kterou z těchto pohledávek bylo doručeno nařízení o výkonu rozhodnutí dříve a která tak získala výhodnější postavení s ohledem na zásadu časové priority. A konečně, pokud existuje více pohledávek, pro něž bylo rozhodnutí o nařízení výkonu

[70]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 477.
[71]BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1555.
[72]U způsobu výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí musí oprávněný s ohledem na ustanovení § 331 odst. 2 OSŘ pamatovat na tu skutečnost, že má právo na uspokojení své pohledávky z výtěžku prodeje pouze těch věcí, které byly sepsány ve prospěch jeho pohledávky.
BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1620.

rozhodnutí doručeno ve stejný den a mají tak stejné pořadí, ale prostředky, které byly výkonem rozhodnutí získány, nepostačují k pokrytí všech těchto pohledávek, postupujeme v souladu s principem proporcionality a jednotlivé pohledávky uspokojíme poměrně.

Zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob při výkonu rozhodnutí

Této zásadě je věnována samostatná kapitola 4, která tvoří stěžejní část této práce.

2.4 Uplatnění dalších zásad

Již v podkapitole 3.1.1, která pojednává o zásadě dispoziční, jsem upozornila na skutečnost, že své místo ve vykonávacím řízení má i *zásada oficiality*. Tato zásada je typická pro nesporná řízení a je opakem zásady dispoziční. Princip oficiality přenáší veškerou iniciativu na soud, který sám rozhoduje o zahájení řízení (ex officio) a vymezuje jeho předmět[73], tzn. procesní iniciativa účastníků je oslabena oproti významnému procesnímu vlivu soudu.

Zřejmé je uplatnění této zásady v ustanovení § 273a odst. 1 OSŘ, které ukládá soudu povinnost zajistit z úřední povinnosti bezodkladný výkon rozhodnutí, které bylo vydáno podle § 76a OSŘ (tzn. předání dítěte do vhodného prostředí).

Rovněž ustanovení § 283 OSŘ se vztahuje k výše zmiňované zásadě, když stanoví povinnost soudu vyrozumět plátce mzdy o tom, že nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci.[74] Jako poslední příklad k této zásadě uvádím ustanovení § 266 odst. 2 OSŘ, kdy soud rozhoduje o odkladu výkonu rozhodnutí bez návrhu povinného v případě, lze-li očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven (důvody pro zastavení vykonávacího řízení uvádí ustanovení § 268 OSŘ).

Výše uvedené zásady bych dále doplnila o *zásadu rozhodování samosoudcem*, která pro vykonávací řízení platí bezvýhradně. Podle důvodové zprávy k občanskému soudnímu řádu je tomu tak proto, že při nařizování, ani při provedení výkonu rozhodnutí nepůjde zpravidla o posuzování sporných skutečností a rozhodování v senátu by tak bylo nehospodárné. Obsazení soudu je upraveno v obecných ustanoveních občanského soudního řádu, konkrétně v ustanovení § 36a OSŘ.

Jako poslední uvádím zásadu *rovnosti procesních stran*[75], jež vychází z § 18 OSŘ a

[73]WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní.* 5., aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008, s. 76.
[74]Plátci mzdy pak plyne z tohoto ustanovení povinnost vyplácet oprávněnému částky, které povinnému srazil ze mzdy, avšak současně respektovat kogentní ustanovení § 279 OSŘ, které se vztahuje k přednostním pohledávkám.
[75]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 476.

vyjadřuje povinnost soudu zajistit všem účastníkům rovné procesní možnosti.[76] Jedná se o stěžejní zásadu, jež se v plné míře uplatní i při výkonu rozhodnutí.

[76]WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 3., aktualizované vydání podle stavu k 1. 1. 2007. Praha: Linde, 2007, s. 44.

3 Zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob při výkonu rozhodnutí

Ve vykonávacím řízení se uplatňuje zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob. Při tvorbě právní úpravy vykonávacího řízení byl zákonodárce postaven před nelehký úkol, a to vytvořit takový právní rámec, jež umožní naplnit účel vykonávacího řízení, aniž by však došlo k porušení či ohrožení práv povinného a třetích osob. Jedná se o požadavek, který je odrazem principu proporcionality, tzn. vyváženého řízení. Obsahem principu proporcionality je nutnost zajistit vymahatelnost práva, aniž by však dlužník byl postižen objektivně nepřiměřeným způsobem.[77]

Ochraně je oprávněně přiznáván přívlastek *pasivní*. Pasivita spočívá ve skutečnosti, že povinný či třetí osoby jsou chráněni z titulu zákona, aniž by oni sami museli provést jakýkoliv úkon ve věci. Je povinností soudu respektovat a přihlížet k ustanovením, které si kladou za cíl povinného a konečně i třetí osoby chránit. Pasivní ochrana se projevuje v zásadě zákonnosti, dále v zásadě přípustného rozsahu výkonu rozhodnutí, v zásadě účelnosti vykonávacího řízení, v zásadě proporcionality, a dále také speciálně u jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí (nezabavitelná částka, atd.).

Obrana naopak klade důraz na iniciativu povinného a třetích osob. Z tohoto důvodu o ní hovoříme jako o *aktivní*, neboť je odrazem zásady „Vigilantibus iura scripta sunt“, aneb každý se musí domáhat svého práva a za své právo aktivně bojovat. Aktivní obrana je realizována formou procesních úkonů, které jsou v dispozici povinného a třetích osob. Příkladem aktivní obrany jsou exekuční žaloby, právo povinného podat odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebo proti usnesení o zastavení vykonávacího řízení, dále právo podat návrh na zastavení výkonu rozhodnutí či návrh na odklad výkonu rozhodnutí. Vyloučena není ani obrana prostřednictvím dovolání či žaloby pro zmatečnost.

Záruky zásady ochrany a obrany povinného a třetích osob můžeme rozdělit na obecné, jež jsou upraveny v první hlavě části šesté OSŘ a na záruky, jež jsou upraveny u jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí. Důsledkem nerespektování těchto záruk a této zásady vůbec je pak zastavení vykonávacího řízení nebo odklad výkonu rozhodnutí.

3.1 Obecné záruky ochrany a obrany povinného a třetích osob

Mezi obecné zásady ochrany a obrany povinného řadíme zásady zákonnosti,

[77]Obdobně důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb., změna exekučního řádu a dalších předpisů

přípustného rozsahu výkonu rozhodnutí, zásadu proporcionality a účelnosti. Za průřezové považuji zásady vhodnosti a přiměřenosti výkonu rozhodnutí, jež se promítají do celého průběhu vykonávacího řízení.

Zásada vhodnosti se projevuje jednak s ohledem na zvolený způsob výkonu rozhodnutí, projevuje se rovněž s ohledem na poměrnost či proporcionalitu mezi výší uspokojované pohledávky a cenou předmětu, z něhož má být pohledávka uspokojena a konečně také ve vztahu k účelu vykonávacího řízení, kdy zjevně půjde o nevhodný způsob výkonu rozhodnutí v případě, kdy náklady vykonávacího řízení budou vyšší než výtěžek, který se výkonem rozhodnutí dosáhne. Ačkoli se o vhodnosti způsobu vykonávacího řízení hovoří zejména v souvislosti s ustanovením § 264 odst. 1 OSŘ, jak vyplývá z níže uvedeného, lze tento princip vyvodit i z jiných ustanovení.

I *přiměřenost* vnímám jako zásadu průřezovou a to zejména v tom smyslu, že celý výkon rozhodnutí by sice měl být prováděn efektivním způsobem, ale současně by měla být šetřena majetková sféra povinného a zásahy do ní by měly být zcela minimální a přiměřené účelu.[78]

Ačkoli je vykonávací řízení vedeno proti povinnému z důvodu, že nesplnil povinnost, jež mu byla uložena vykonatelným rozhodnutím, ani tak nelze vést výkon rozhodnutí svévolně a je nutné dbát na dodržování zákona a zásad, jimiž je toto řízení ovládáno. V těchto obecných zásadách se projevuje zejména pasivní ochrana povinného.

3.1.1 Zákonnost

Zásada zákonnosti je upravena v ustanovení § 257 OSŘ a navazujícím ustanovením § 258 OSŘ. Toto ustanovení jasně říká, že výkon rozhodnutí lze nařídit a provést pouze způsoby uvedenými v tomto zákoně. Výkon rozhodnutí na peněžitá plnění lze provést taxativně vymezenými způsoby, a to srážkami ze mzdy, přikázáním pohledávky, příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu, prodejem movitých věcí a nemovitostí, prodejem podniku a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem. Tento výčet je nepochybně projevem ochrany povinného, neboť oprávněnému dává na vědomí, že jiné způsoby výkonu rozhodnutí než tyto, nemůže ve svém návrhu označit.

Výkon rozhodnutí, jež ukládá jinou povinnost, než zaplacení peněžité částky, lze provést vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci, provedením prací a výkonů. V případě nepeněžitých plnění rozhoduje o způsobu výkonu rozhodnutí soud, a to s ohledem na

[78]Obdobně WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní.* 5., aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008, s. 520.

povahu uložené povinnosti v souladu s ustanovením § 258 odst. 2 OSŘ. Jak uvádí doktor Kurka: "… při hodnocení povahy uložené povinnosti vychází soud především z výroku titulu, případně z odůvodnění za účelem interpretace výroku, výrok však nelze žádným způsobem doplňovat či opravovat a pokud titul ukládá povinnost k nepeněžitému plnění, které neodpovídá některému ze způsobů výkonu uvedenému v § 258 odst. 2 OSŘ, není možné takový titul vykonat." [79]

Takový výčet způsobů výkonu rozhodnutí je zcela nezbytný. Pokud by občanský soudní řád takové ustanovení postrádal a ponechával volbu výkonu rozhodnutí zcela na oprávněném, aniž by mu dával takto na výběr, mohlo by dojít k situaci, kdy by ze strany oprávněného byly navrhovány takové způsoby výkonu rozhodnutí, jež by byly zjevně nepřiměřené, nevhodné, a jež by se zcela zásadně dotýkaly té sféry dlužníka, jež je důsledně chráněna zákony a ústavním pořádkem.

Povinnost uvést v návrhu na výkon rozhodnutí způsob, kterým má být výkon rozhodnutí proveden, ukládá ustanovení § 261 OSŘ. Pokud by tak oprávněný neučinil, postupuje soud podle ustanovení § 254 odst. 1 OSŘ ve spojitosti s § 43 odst. 1, 2 OSŘ.[80] Předseda senátu vyzve oprávněného k doplnění či opravě podání, k tomuto mu určí lhůtu a poučí jej, jak má opravu či doplnění provést.[81] Pokud oprávněný podání neopraví či nedoplnění ve stanovené lhůtě, soud nemůže v řízení pokračovat a podání odmítne.

3.1.2 Rozsah výkonu rozhodnutí

Rozsah výkonu rozhodnutí je vymezen ustanovením § 263 OSŘ. Ve své podstatě si toto ustanovení klade za cíl ochránit povinného před takovými zásahy ze strany oprávněného, které by neodůvodněně a lze říci také nepřiměřeně zasahovaly do majetkové sféry povinného. Při nařízení výkonu rozhodnutí je mj. nutné dbát na rozsah, jaký oprávněný navrhl (v jakém rozsahu dle jeho názoru povinný doposud nesplnil), a který stačí dle rozhodnutí k uspokojení jeho pohledávky. Pokud by se oprávněný domáhal nařízení výkonu rozhodnutí ve větším rozsahu, než jaký stanoví titul nebo než sám navrhl, soud v této části návrh zamítne. Pokud by byl výkon rozhodnutí v širším rozsahu přesto nařízen, soud by výkon rozhodnutí v této části i

[79]KURKA, Vladimír část § 251-351a.In WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 3., aktualizované vydání podle stavu k 1. 1. 2007. Praha: Linde, 2007, s. 808.
[80]WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 3., aktualizované vydání podle stavu k 1. 1. 2007. Praha: Linde, 2007, s. 807.
[81]Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 4. 2001 sp. zn. 16 Co 167/2001: Aby bylo poučení o nedostatcích podání konkrétní a srozumitelné, nesmí obsahovat úzce odborné právní termíny, soudní žargon ani zkratky, které nepatří mezi obecně známé (tj. nejsou to tzv. notoriety).

bez návrhu zastavil.[82] Situaci, kdy byl výkon rozhodnutí nařízen nad rámec postačující k uspokojení oprávněného, předvídá ustanovení § 268 odst. 4 OSŘ. Toto ustanovení dává možnost zastavit výkon rozhodnutí i částečně, a to v takovém rozsahu, v jakém nařízení výkonu rozhodnutí tento rámec přesahuje.[83]

Dle mého názoru je zde zcela na místě připomenout cíl vykonávacího řízení. Účelem je uspokojit pohledávku oprávněného, podloženou vykonatelným rozhodnutím, jež nebyla ze strany povinného splněna dobrovolně. Není účelem vykonávacího řízení, aby se oprávněný obohatil, respektive aby byl výkon rozhodnutí nařízen pro větší částku než jaká mu byla přiznána v exekučním titulu, což vyjadřuje právě tato zásada.[84]

Na pomyslné hranici všech uvedených zásad vnímám ustanovení § 263 odst. 2 OSŘ. Jedná se o ustanovení, které nepochybně chrání povinného před „nepřiměřenou" volbou oprávněného, avšak spatřuji v něm projevy hned několika dalších zásad. Ustanovení vychází ze situace, kdy oprávněný, v souladu se zásadou zákonnosti, zvolil více způsobů výkonu rozhodnutí, avšak k uspokojení jeho pohledávky postačuje jen některý z nich. Mantinely tohoto ustanovení spočívají v oprávnění soudu nařídit způsob výkonu rozhodnutí jen tím způsobem, jež stačí k uspokojení pohledávky oprávněného a ostatní návrhy způsobů výkonu rozhodnutí dovoluje zamítnout.[85] Samozřejmě, že posouzení soudu, zda je nutné nařídit výkon rozhodnutí více způsoby nebo zda postačí pouze jeden z navrhovaných, bude individuální a soud vezme v potaz konkrétní okolnosti případu.[86] Soud zváží, zda bude pohledávka oprávněného uspokojena v přiměřeném čase i s přihlédnutím k poměrům povinného, ale zároveň i s ohledem na to, jak dlouho lze po oprávněném požadovat, aby posečkal s

[82]DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1437.
[83]„Tamtéž", s. 1467.
[84]Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 11. 1997, sp. zn. Co 2109/94. Soudy se postavily negativně například k otázce zaplacení úroků, o nichž nebylo rozhodnuto v nalézacím řízení, tzn. neexistovalo vykonatelné rozhodnutí či výrok: "*V rámci řízení o výkon rozhodnutí nemůže oprávněný dosáhnout toho, aby byl nařízen výkon rozhodnutí i na úroky odpovídající nařízení vlády č. 142/1994 Sb. bez toho, že by mu byly přiznány soudním rozhodnutím. Ustanovení § 3 tohoto nařízení neznamená, že by automaticky mohl oprávněný vést výkon i pro tyto úroky*". Soud své rozhodnutí odůvodnil tím, že je oprávněn nařídit výkon rozhodnutí jen v rozsahu, který je podložen výrokem vykonatelného rozhodnutí, jenž by takovou povinnost ukládal. Ačkoli se výše úroků z prodlení stanoví v souladu s tímto nařízením, jak vyplývá z výše uvedeného usnesení, tyto úroky se nemohou stát předmětem výkonu rozhodnutí, pokud o nich nebylo rozhodnuto vykonatelným rozhodnutím.
[85]SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů 1.* Ostrava: Key Publishing, 2007, s. 8.
[86]např. SJ 38/1997 Oprávněný může k vydobytí své peněžité pohledávky podat (ať současně nebo postupně) více návrhů na nařízení exekuce prodejem různých nemovitostí povinného. Také v tomto případě platí směrnice vyjádřená v § 263 odst. 2 OSŘ. Jestliže k vydobytí peněžité pohledávky oprávněného byla již pravomocně nařízena exekuce prodejem nemovitostí povinného, na kterých vázne zástavní právo pro pohledávky jiného věřitele s lepším pořadím, jejichž výše zcela či z převažující části vyčerpává cenu nemovitostí, pak nelze další návrh tohoto oprávněného na prodej jiných nemovitostí povinného zamítnout podle § 263 odst. 2 OSŘ.

uspokojením své pohledávky. Pokud má soud za to, že lze s ohledem na tyto skutečnosti dosáhnout cíle jen jedním z navrhovaných způsobů výkonu rozhodnutí, nařídí výkon rozhodnutí jen tímto způsobem. Uvedené ustanovení zákona tak chrání povinného před šikanózními návrhy ze strany oprávněného.[87] Je zcela logické, že má oprávněný snahu domoci se uspokojení své pohledávky co nejrychleji a nejefektivněji a troufám si říci, že v tomto okamžiku, snad ani nepomýšlí na to, že způsob, kterým by tak mělo být učiněno, by měl být co nejpřiměřenější a nejšetrnější. Oprávněný je veden pouze myšlenkou dosáhnout svého cíle a vynutit si splnění povinnosti povinným. Ochrana povinného je zde proto zcela namístě.

V tomto ustanovení vnímám jistou snahu zákonodárce vzít v potaz aspekt přiměřenosti či vhodnosti a zvolit ze všech navrhovaných způsobů právě ten, kterým bude dosaženo cíle efektivně, tzn. pohledávka oprávněného bude uspokojena v plné výši a přiměřeném čase, avšak zvolený způsob nebude neodůvodněně zatěžovat povinného. V případě, kdy by soud vyhověl oprávněnému i přesto, že by k uspokojení jeho pohledávky postačil pouze jeden z navrhovaných způsobů výkonu rozhodnutí, jednalo by se nepochybně o vybočení z řádného rozsahu výkonu rozhodnutí.[88]

3.1.3 Proporcionalita

Zásada proporcionality (s ohledem na vhodnost způsobu výkonu rozhodnutí) je vyjádřená v ustanovení § 264 OSŘ. Jak bylo již několikrát zmíněno výše, je povinností oprávněného uvést již v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí pro peněžitá plnění způsob výkonu rozhodnutí, kterým má být výkon proveden. Toto oprávnění, jež je současně povinností, je omezeno jednak zásadou zákonnosti, jednak s ohledem na rozsah výkonu rozhodnutí a dále s ohledem na zásadu vhodnosti a proporcionality.

Při nařízení výkonu rozhodnutí soud ex officio zkoumá, zda je navržený způsob výkon rozhodnutí vhodný zejména s ohledem na výši pohledávky oprávněného a cenu předmětu, z něhož má být uspokojení této pohledávky dosaženo. Dojde-li soud k závěru, že navržený způsob výkonu rozhodnutí je zřejmě nevhodný, zejména s ohledem na nepoměr mezi výší uspokojované pohledávky a ceny předmětu, z něhož má být pohledávka uspokojena, pak po slyšení oprávněného nařídí způsob výkonu rozhodnutí jiným vhodným způsobem, v souladu s ustanovením § 264 odst. 1 OSŘ. Soud však musí rovněž uvážit, zda je možné provést výkon

[87] DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1437.
[88] Obdobně WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 3., aktualizované vydání podle stavu k 1. 1. 2007. Praha: Linde, 2007, s. 833.

rozhodnutí jiným způsobem, který v přiměřené době povede k naplnění účelu soudní exekuce, jímž je uskutečnění subjektivního práva oprávněné osoby. Pakliže by dospěl k zápornému stanovisku, bude nucen výkon rozhodnutí nařídit, ačkoli je patrný zjevný nepoměr mezi výší uspokojované pohledávky a cenou předmětu, z něhož má být uspokojena. Za těchto okolností se totiž o nevhodný způsob výkonu rozhodnutí nejedná.[89] Na jedné straně má tak zákon v úmyslu poskytovat povinnému ochranu před nepřiměřenými zásahy, na druhou stranu to nelze činit na úkor zájmů oprávněného, jež uplatňuje nárok, který mu byl přiznán vykonatelným rozhodnutím.

Posuzovat vhodnost navrženého způsobu výkonu rozhodnutí je z logiky věci vyloučeno u způsobů výkonu rozhodnutí na nepeněžitá plnění, kde soud rozhoduje o způsobu výkonu rozhodnutí dle povahy uložené povinnosti. Otázku proporcionality bude soud řešit zejména v případě způsobu výkonu rozhodnutí prodejem movitých či nemovitých věcí, kdy cena těchto věci bývá natolik vysoká, že zpravidla přesahuje výši pohledávky, jež má být uspokojena.[90]

Vhodnost navrženého způsobu výkonu rozhodnutí zkoumá soud z úřední povinnosti, není tedy povinností oprávněného tvrdit a prokazovat, že jím navržený způsob výkonu rozhodnutí není zřejmě nevhodný, jak konstatuje Nejvyšší soud např. v usnesení sp. zn. 20 Cdo 339/2002.[91] V odůvodnění tohoto usnesení soud nevylučuje právo povinného vznést námitku zřejmé nevhodnosti například v rámci odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Stane-li se výkon rozhodnutí nevhodným po nařízení výkonu rozhodnutí, může povinný podat návrh podle ustanovení § 269 odst. 1 OSŘ ve spojitosti s § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, tedy návrh na zastavení vykonávacího řízení pro nepřípustnost výkonu pro jiný důvod, pro který nelze rozhodnutí vykonat.[92] Jedná se o zřejmý projev aktivní obrany povinného, spočívající v jeho procesním úkonu. Pokud soud shledá navržený způsob výkonu rozhodnutí za zřejmě nevhodný, poté zamítne návrh na nařízení výkonu rozhodnutí tímto způsobem, avšak současně musí, po slyšení oprávněného, nařídit jiný způsob výkonu rozhodnutí, jež považuje za vhodný. Své usnesení je povinen odůvodnit, a to jednak v čem spatřuje nevhodnost původně navrhovaného způsobu výkonu rozhodnutí a dále proč se mu nový

[89]např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1919/2001
[90]Obdobně DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1439.
[91]Ze dne 25. 10. 2002. V daném případě se jednalo o prodej nemovitosti. Soud v odůvodnění shrnul povinnosti oprávněné, navrhuje-li výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí, těmi jsou specifikace rozhodnutí, prohlášení zda povinný plnil a v jaké části, aniž by však musela nabízet důkazy pravdivosti svých tvrzení, dále označení nemovitosti, jejichž prodej navrhuje (doložit vlastnictví povinného), nikoli však prokazovat vhodnost navrženého způsobu výkonu rozhodnutí.
[92]SJ 38/2004

způsob výkonu rozhodnutí jeví jako vhodnější či lepší.[93] O zřejmou nevhodnost navrženého způsobu výkonu rozhodnutí jde, jestliže z tvrzení oprávněného vyjde najevo, nebo dozví-li se soud jinak, že je zde vhodnější způsob výkonu rozhodnutí.[94]

V případě, kdy se soudu jeví navržený způsob výkonu rozhodnutí jako zřejmě nevhodný zejména s ohledem na výše popsanou zásadu proporcionality, nelze pouze z tohoto důvodu přistoupit k zamítnutí tohoto způsobu výkonu rozhodnutí, ale soud musí současně zkoumat, zdali je možné provést výkon rozhodnutí jiným vhodným způsobem s ohledem na uspokojení pohledávky oprávněného v přiměřené době. To znamená, že tyto předpoklady, tj. nevhodnost s ohledem na proporcionalitu a existence jiného vhodného způsobu výkonu rozhodnutí musí být naplněny kumulativně. Pokud tomu tak není, je soud povinen návrhu oprávněného vyhovět a to i přesto, že je zde zjevný nepoměr mezi výší uspokojované pohledávky a cenou předmětu, z níž má být pohledávka uspokojena.

Toto ustanovení vnímám trochu jako nepřesné. Troufám si říci, že v zájmu přesnosti a určitosti by mělo být ustanovení doplněno, a to v poslední části, která hovoří o jiném vhodném způsobu. Podle mého názoru a s ohledem na četnou judikaturu, by nebylo od věci zde doplnit *„jiným vhodným způsobem, který v přiměřené době povede k naplnění účelu vykonávacího řízení“* tak, jak je to zmíněno v mnohých rozhodnutích.[95] Přiměřená doba je pojem vágní a zcela jistě se odvíjí od konkrétních skutečností daného případu. Co je přiměřenou dobou je nutné posoudit i s ohledem na původně označený způsob výkonu rozhodnutí, ve srovnání s nově navrženým způsobem výkonu. Nepochybně by se otázka přiměřenosti stala součástí mnohých soudních rozhodnutí, avšak ve výsledku by vedla ke zpřesnění tohoto ustanovení. V okamžiku, kdy by soud rozhodoval o jiném vhodném způsobu, stalo by se pro něj závazným zvážit, zda nově navrženým způsobem dojde v přiměřené době k naplnění účelu vykonávacího řízení.

3.1.4 Účelnost

Zásada účelnosti je vyjádřena v ustanovení § 264 odst. 2 OSŘ a je rovněž projevem vhodnosti způsobu vykonávacího řízení. Účelem vykonávacího řízení je uspokojit pohledávku oprávněného, jež mu byla přiznána vykonatelným rozhodnutím. Tento účel není možné naplnit v případě, kdy je již z návrhu zřejmé, že by výtěžek, kterého by se dosáhlo, nepostačil

[93]DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1439.
[94]SJ 38/2004
[95]např. Usnesení NS ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1919/2001; usnesení NS ze dne 25. 9. 2003, sp. zn. 20 Cdo 2244/2002, usnesení NS ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 20 Cdo 24/2003

ani ke krytí nákladů výkonu rozhodnutí. Takový návrh soud v souladu s uvedeným ustanovením zamítne, avšak pouze tehdy, nelze-li nařídit jiný způsob výkonu rozhodnutí, prostřednictvím kterého by došlo k naplnění účelu vykonávacího řízení.

Pokud by soud tyto skutečnosti zjistil až poté, co byl výkon rozhodnutí nařízen, pak postupuje dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ a řízení zastaví.

Pojem účelnosti je ve vykonávacím řízení mnohovýznamový. Za prvé jde o účelnost jako o samotný cíl vykonávacího řízení, tzn. vynutit vykonatelným rozhodnutím uloženou povinnost, která nebyla splněna dobrovolně. Za druhé účelnost jako požadavek na takovou volbu způsobu výkonu rozhodnutí, která bude efektivní s ohledem na dosažení cíle vykonávacího řízení a za třetí občanský soudní řád používá tento výraz v ustanovení § 253 odst. 1, kdy případným slyšením povinného nesmí být zmařen účel výkonu rozhodnutí.[96]

Z výše uvedeného je zjevné, že uvedená ustanovení nejsou vždy projevem pouze jediné zásady, ale nalezneme v nich odraz hned několika zásad. Účel vykonávacího řízení zde byl zmíněn již mnohokrát a soud postupuje v souladu se zákonem tak, aby bylo tohoto cíle vždy dosaženo. To však nelze činit takovým způsobem, aby byly zásahy do sféry povinného nepřiměřené, nevhodné, neúčelné a samozřejmě nezákonné. Zde musí zákon pamatovat i na ochranu povinného a chránit jej ve svých ustanoveních a rovněž mu poskytnout prostředky, kterými se bude moci před neoprávněnými zásahy bránit formou procesních úkonů.

3.2 Odklad výkonu rozhodnutí

Odklad výkonu rozhodnutí je jedním z institutů ochrany a obrany povinného a třetích osob. Důvody pro odklad výkonu rozhodnutí upravuje občanský soudní řád v ustanovení § 266 OSŘ a dále pak u některých způsobů výkonu rozhodnutí (např. u výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy). Po dobu, kdy je výkon rozhodnutí odložen, soud nepokračuje v jeho provádění, aby předešel nepříznivým a mnohdy nenapravitelným následkům neprodleného výkonu rozhodnutí. O odkladu výkonu rozhodnutí lze rozhodnout teprve tehdy, byl-li výkon rozhodnutí již nařízen.[97] Zatímco ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ je určeno pouze k obraně povinného, druhý odstavec téhož ustanovení je určen nejen k obraně, ale současně je i projevem jeho ochrany.

Ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ dává povinnému možnost bránit se nařízenému výkonu rozhodnutí formou procesního úkonu, jehož následkem je odklad výkonu rozhodnutí a to v případě, kdy se povinný ocitne bez své viny v takovém postavení, že by neprodlený výkon

[96]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 34.
[97]DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1445.

mohl mít pro něho a příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a oprávněný by nebyl tímto odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen. Nezbytné však je, aby byly naplněny všechny předpoklady, které zákon s odkladem výkonu rozhodnutí spojuje. Soud by nemohl povolit odklad výkonu rozhodnutí v případě, kdy se povinný dostal do takové situace zaviněně. Proto bude soud vždy zkoumat, zda povinný zachoval potřebnou míru pečlivosti, kterou na něm lze požadovat.[98] Současně se musí jednat pouze o přechodný stav, který v budoucnu pravděpodobně pomine. Cílem odkladu výkonu rozhodnutí není výkon rozhodnutí odvrátit trvale, ale pouze po dobu, kdy u povinného potrvá situace, kterou by mohly být způsobeny tyto zvláště nepříznivé důsledky pro něj a příslušníky jeho rodiny. Soud bude dále zkoumat, zda tímto odkladem výkonu rozhodnutí nebude vážně poškozen oprávněný. Odklad výkonu rozhodnutí by nemohl soud povolit na úkor oprávněného. Soud bude porovnávat následky hrozící oprávněnému s následky, které hrozí povinnému a odklad povolí tehdy, pokud uzná, že na oprávněném lze požadovat, aby na splnění povinnosti ještě vyčkal.[99] Protože je odklad výkonu rozhodnutí svou povahou opatřením dočasným, je správné v usnesení o odkladu uvést dobu, na kterou se odklad povoluje.[100]

Mám za to, že zmíněné ustanovení je k povinnému velmi vstřícné. Jeho prioritou je zamezit vzniku újmy na straně povinného a to i přesto, že oprávněný musí v důsledku odkladu výkonu rozhodnutí na splnění povinnosti dále vyčkat. Ačkoli soud zkoumá následky odkladu pro oprávněného a nepovolí jej v případě, kdy by byl oprávněný vážně poškozen, domnívám se, že oprávněný čekal na splnění povinnosti povinným již natolik dlouho, že prodlužování této doby se mi jeví jako nevhodné. Na druhou stranu pokud by měla na straně povinného vzniknout větší újma, než která vznikne tímto postupem oprávněnému, berme to jako projev určité vstřícnosti zákonodárce k povinnému.

Ustanovení § 266 odst. 2 OSŘ upravuje odklad výkonu rozhodnutí na návrh i bez návrhu v případě, kdy lze očekávat zastavení výkonu rozhodnutí. Zmíněné ustanovení je, dle mého názoru, zcela na místě. Jak uvádí Komentář[101]: "Postup podle tohoto ustanovení předpokládá, že bylo u příslušného orgánu zahájeno řízení, jehož výsledek bude představovat důvod k zastavení výkonu." Typickým příkladem je situace, kdy třetí osoba podá excindační žalobu ohledně věci, která byla pojata do soupisu a lze očekávat, že ve vztahu k této věci dojde k následnému zastavení výkonu rozhodnutí.

[98] „Tamtéž", s. 1446.
[99] DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1446.
[100] R 27/1984 s. 150-151
[101] DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1446.

3.3 Zastavení výkonu rozhodnutí

Výkon rozhodnutí lze zastavit teprve poté, co byl usnesením pravomocně nařízen, avšak doposud nebyl proveden. Jedná se o jeden ze způsobů ukončení výkonu rozhodnutí, aniž by však došlo k uspokojení pohledávky oprávněného. Pokud však soud zastavil výkon rozhodnutí pouze částečně, pokračuje výkon rozhodnutí ve zbylém rozsahu.[102] O zastavení výkonu rozhodnutí soud rozhoduje na návrh nebo bez návrhu. Z této skutečnosti vyplývá, že se může jednat jak o prostředek obrany, tak i ochrany povinného. Soud rozhodne o zastavení výkonu rozhodnutí i bez návrhu, jakmile se dozví o existenci skutečnosti, která brání jeho pokračování. Výkon rozhodnutí bude následně zastaven zcela nebo jen z části, a to pro důvody uvedené v ustanovení § 268 OSŘ a dále pro důvody, které jsou upraveny u jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí. O zastavení výkonu rozhodnutí soud rozhoduje usnesením, proti němuž je přípustné odvolání.

Po vydání usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí má povinný dvě možnosti, jak se nařízenému výkonu rozhodnutí bránit. První možností je právo na odvolání, pokud běží odvolací lhůta a druhou možností je podat návrh na zastavení vykonávacího řízení. Došlé podání pak soud posoudí podle jeho obsahu a bude-li splňovat náležitosti jak odvolání, tak návrhu na zastavení vykonávacího řízení, upřednostní odvolání s ohledem na zpochybnění samotného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a odložení právní moci usnesení.[103]

Občanský soudní řád upravuje sedm obecných důvodů pro zastavení výkonu rozhodnutí. O zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 OSŘ lze rozhodovat jen tehdy, byl-li návrh na zastavení podán až po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.[104]

Prvním z důvodů pro zastavení výkonu rozhodnutí je, že výkon rozhodnutí byl nařízen, ačkoli se rozhodnutí nestalo dosud vykonatelné. Jak bylo zmíněno výše, vykonatelné rozhodnutí je nezbytnou podmínkou pro nařízení výkonu rozhodnutí a v případě, že takové rozhodnutí neexistuje, soud v každé fázi výkon rozhodnutí zastaví. K pozbytí vykonatelnosti dochází zásadně zrušením titulu, jež musí nastat ještě před nařízením výkonu rozhodnutí. V opačném případě bychom uplatnili ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ.[105]

Druhým důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí je, že rozhodnutí, které je podkladem výkonu rozhodnutí, bylo po jeho nařízení zrušeno nebo se stalo neúčinným.

---

[102]DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1463.
[103]Zhodnocení NS ČR ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79
[104]R 27/1984 s. 152
[105]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 364.

Rozhodnutí lze zrušit na základě § 163 odst. 1 a 2 OSŘ nebo v řízení odvolacím, dovolacím, při podání stížnosti pro porušení zákona a v řízení o obnově. Nutné je, aby uvedené rozhodnutí bylo zrušeno pravomocně.[106] Je-li rozhodnutí neúčinné, zůstává po formální stránce nadále v platnosti, avšak nemůže se stát podkladem pro vymáhání jím uložené povinnosti. K tomuto může dojít ze zákona, v důsledku jiného rozhodnutí nebo na základě hmotněprávní skutečnosti, jež má za následek zánik hmotněprávního stavu, na němž byl titul založen.[107]

Třetí důvod zastavení výkonu rozhodnutí je projevem dispoziční zásady. K zastavení výkonu rozhodnutí dochází na návrh oprávněného, jímž je soud vázán ve všech jeho částech. K zastavení výkonu rozhodnutí přistoupí soud neprodleně, jakmile je mu takový návrh podán, a bez ohledu na to, zda je či není usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí v právní moci.[108] Návrh oprávněného má přednost před návrhem povinného a soud již o návrhu povinného nerozhodne, když byl výkon rozhodnutí zastaven k návrhu oprávněného. Návrh oprávněného však nezbavuje soud povinnosti rozhodnout o odvolání podaným povinným proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Jde-li skutečně o odvolání, předloží soud spis odvolacímu soudu s upozorněním, že je podán i návrh oprávněného na zastavení výkonu rozhodnutí. O tomto návrhu se pak rozhodne jen v případě, že odvolací soud usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí potvrdí. Uvedený postup je v souladu s odkladným (suspenzívním) a devolutivním účinkem řádně podaného odvolání.[109]

Čtvrtý důvod zastavení vychází z ustanovení § 321 a 322 OSŘ a vztahuje se na případy, kdy jsou výkonem rozhodnutí postiženy věci, které jsou zákonem z výkonu rozhodnutí vyloučeny. V dalším odkazuji na podkapitolu, jež je věnována způsobu výkonu rozhodnutí prodejem movitých a nemovitých věcí.

Pátý důvod pro zastavení vykonávacího řízení souvisí s jeho účelností. Účelem vykonávacího řízení je uspokojit pohledávku oprávněného. Vykonávací řízení však s sebou nese i určité náklady, které je povinný rovněž povinen uhradit. Pokud je však zřejmé, že výtěžek vykonávacího řízení by nepokryl ani tyto náklady, natož pak pohledávku

[106]R 9/1966
[107]DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1464.
[108]K zastavení řízení o výkon rozhodnutí může dojít pouze před tím, než byl výkon rozhodnutí nařízen, a to z důvodu nesplnění procesních podmínek či zpětvzetí návrhu na zahájení vykonávacího řízení, podle ustanovení § 104 odst. 2 ve spojení s § 254 odst. 1 OSŘ. Po vydání usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí lze již zastavit pouze samotný výkon, a to pro některý z důvodů uvedený v § 268 OSŘ.
STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 495.
[109]Zhodnocení NS ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79

oprávněného, vést takové vykonávací řízení by postrádalo smysl, a proto soud rozhodne o jeho zastavení.

Vykonávací řízení bude zastaveno rovněž v případě, pokud soud pravomocně rozhodne o tom, že věci, které mají být postihnuty výkonem rozhodnutí, jsou ve vlastnictví třetí osoby. Vykonávací řízení směřuje vůči povinnému, nikoli vůči třetím osobám, proto by soud nemohl provést takový výkon rozhodnutí, jež by postihoval majetek třetích osob, jež se úspěšně domohly svých práv na základě excindační žaloby. Výkon rozhodnutí z tohoto důvodu bude zastaven jen pro věci, ke kterým mají právo třetí osoby, ve zbylém rozsahu může výkon rozhodnutí nadále pokračovat.

O posledních dvou důvodech zastavení výkonu rozhodnutí se rozhoduje zpravidla po předchozím jednání. Důvod, který je upraven ustanovením § 268 odst. 1 písm. g) se vztahuje na situaci, kdy po vydání rozhodnutí zaniklo právo, tímto rozhodnutím přiznané.[110]

Poslední důvod zastavení výkonu rozhodnutí se vztahuje na případy, kdy má titul určitou vadu, došlo k pochybení při nařízení výkonu rozhodnutí nebo je výkon rozhodnutí nepřípustný z jiných důvodů. Z tohoto důvodu bude zastaven výkon rozhodnutí i tehdy, pokud dojde k dohodě mezi oprávněným a povinným, ve které se oprávněný zaváže, že po určitou dobu nebude své právo vymáhat nebo se oprávněný s povinným dohodnou na jiném způsobu uspokojení pohledávky.[111]

3.4 Exekuční žaloby jako projev aktivní obrany povinného a třetích osob

3.4.1 Excindační (vylučovací) žaloba

Excindační žaloba je upravena v ustanovení § 267 OSŘ, ale řízení o ní probíhá podle části třetí občanského soudního řádu u okresního soudu, který vede výkon rozhodnutí. Účelem vylučovací žaloby je poskytnout právní ochranu osobám, jež mají k majetku, který byl postižen výkonem rozhodnutí takové právo, které výkon rozhodnutí nepřipouští.[112]

Excindační žaloba je vhodná prakticky pro všechny druhy výkonu rozhodnutí, s výjimkou výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy. V případě, kdy je výkonem rozhodnutí postihnuta cizí mzda či příjem, může se tato osoba bránit vůči svému zaměstnavateli žalobou o zaplacení dlužné částky, kterou ji zaměstnavatel neposkytl z důvodu, že ji vyplatil

[110]Důvody pro tento zánik jsou upraveny hmotným právem, a to §§ 559 až 587 OZ, §§ 324 až 364 ObchZ a §§ 252 až 261 ZPr.
[111]DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1465.
[112]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 822.

oprávněnému.[113]

První varianta excindační žaloby je upravena v § 267 odst. 1 OSŘ. Aktivní legitimace náleží třetí osobě, která se vylučovací žalobou domáhá vyloučení postiženého majetku (podniku, nemovitosti, movité věci, apod.) z již nařízeného výkonu rozhodnutí. Ve většině případů se žalobce touto formou bude bránit proti neoprávněnému zásahu do svého vlastnického práva, případně práva držby nebo práva zadržovacího. Vzhledem k tomu, že se jedná o řízení sporné, nese v řízení o vylučovací žalobě důkazní břemeno žalobce a rovněž se stává odpovědným za výsledek řízení. Pasivně legitimován je oprávněný.

V případě výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí však nejde o jediný prostředek nápravy. Ochrana třetích osob je u tohoto způsobu výkonu rozhodnutí zajištěna hned na několika úrovních. Soudní vykonavatel totiž nepojme do soupisu věc, kterou oprávněný neoznačil (pokud využil své možnosti podle § 323 odst. 1 OSŘ) a dále ty věci, u nichž bude mít předseda senátu nepochybně prokázáno, že povinnému nepatří. Těmito věcmi budou zejména ty, o nichž oprávněný shodně s povinným, případně třetí osobou prohlásí, že nemají být do soupisu pojaty, případně, že nejsou vlastnictvím povinného. I tehdy, pokud jsou tyto věci do soupisu pojaty, může být náprava provedena předsedou senátu postupem dle § 265 odst. 2 OSŘ. Ve všech ostatních případech však musí být tyto osoby poučeny o možnosti podání excindační žaloby dle ustanovení § 267 odst. 1 OSŘ.[114]

Ustanovení § 267 odst. 2 OSŘ formuluje druhou variantu exekuční žaloby a směřuje k právní ochraně manžela v případě, kdy byl nařízeným výkonem rozhodnutí postižen majetek patřící do společného jmění manželů nebo majetek, který se pro účely nařízení výkonu rozhodnutí považuje za součást společného jmění manželů podle § 262a odst. 1 OSŘ. Podmínkou ovšem je, aby se jednalo o povinnost plynoucí ze závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů při používání majetku, který podle smlouvy o zúžení zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů nebo podle smlouvy o vyhrazení vzniku společného jmění manželů ke dni zániku manželství nepatřil do společného jmění manželů, a to za předpokladu, že uvedené smlouvy byly uzavřeny a staly se účinné před vznikem vymáhané pohledávky a že současně oprávněnému nebo jinému věřiteli byl v době jejich vzniku znám jejich obsah.[115]

Jiná skutečnost, která zakládá oprávnění manžela povinného domáhat se vyloučení

[113]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 823.
[114]SJ 42/2001
[115]SJ 60/2004 Zda byl jiné osobě znám obsah smlouvy o zúžení zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů, zkoumá soud ke dni vzniku vymáhané pohledávky. Okolnost, že jiná osoba obsah takové smlouvy znala nebo mohla znát v době zahájení vykonávacího řízení, není významná.

postiženého majetku z výkonu rozhodnutí, je upravena v § 267 odst. 2 písm. b) OSŘ. Jedná se o situaci, kdy vymáhaná pohledávka vznikla za trvání manželství jen povinnému při používání majetku, který náležel výhradně povinnému proto, že jej nabyl před manželstvím, dědictvím, darem, za majetek náležející do jeho výlučného majetku nebo podle předpisů o restituci majetku, který měl ve vlastnictví před uzavřením manželství nebo který mu byl vydán jako právnímu nástupci původního vlastníka, anebo že slouží podle své povahy jen jeho osobní potřebě.

Nejvyšší soud[116] se rovněž zabýval otázkou, zda v řízení předcházejícím nařízení výkonu rozhodnutí je důvodná námitka rozvedeného manžela povinného, že vymáhaná pohledávka vznikla povinnému po rozvodu manželství. Nejvyšší soud se vyjádřil, že ustanovení § 262a OSŘ se použije i při nařízení výkonu rozhodnutí postihujícího majetek ze zaniklého společného jmění, které však k rozhodnému okamžiku (ve smyslu § 338b odst. 2 OSŘ) nebylo vypořádáno. Bývalý manžel se tak stává účastníkem řízení. Protože je však výkon rozhodnutí nařízen zpravidla bez slyšení povinného a bez jednání, nelze se v řízení, jež rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí předchází, zabývat otázkou vzniku závazku, k jehož vydobytí je navrhováno. Vznik pohledávky za trvání manželství, tj. splnění nezbytné podmínky pro použití majetku tvořícího společné jmění manželů, se při nařízení výkonu rozhodnutí neprokazuje. Soud vychází z návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, z jiných tvrzení oprávněného, popř. z toho, co jinak vyšlo najevo. Manžel povinného však může tuto námitku uplatnit v řízení o vylučovací žalobě. Z tohoto vyplývá, že řízení o vylučovací žalobě s sebou přináší další možnosti obrany, pro jejichž uplatnění by před soudem, jenž o výkonu rozhodnutí rozhoduje, nebyl prostor. Stejně bychom postupovali i v případě, kdy by povinné/mu vznikl závazek ještě před uzavřením manželství. Námitku, že vymáhaná pohledávka vznikla ještě před uzavřením manželství, bychom uplatnili v řízení o excindační žalobě, kterou bychom však podali s odkazem na ustanovení § 267 odst. 1 OSŘ.

Pokud soud excindační žalobu zamítne, výkon rozhodnutí se provede i ohledně věcí, u kterých bylo vyloučení navrhnuto. Pravomocné rozhodnutí o vyloučení věci z výkonu rozhodnutí je však podkladem pro zastavení vykonávacího řízení podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ, případně pro částečné zastavení vykonávacího řízení, pokud by byly z výkonu rozhodnutí vyloučeny jen některé věci.[117] O zastavení vykonávacího řízení rozhoduje soud výkonu rozhodnutí, nikoli soud, jenž rozhodoval o excindační žalobě.

[116]Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 20 Cdo 1054/2002
[117]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 837.

3.4.2 Odporová žaloba

Odporová žaloba je upravena ustanovením § 267a OSŘ a jejím účelem je vyřešit případný spor o to, které pohledávky, v jaké výši, v jaké skupině nebo v jakém pořadí budou uspokojeny při rozvrhu výtěžku získaného při prodeji nebo jiném zpeněžnění výkonem rozhodnutí postiženého majetku nebo při jiném rozdělování výnosu výkonu rozhodnutí mezi věřitele povinného. Odporovou žalobou se popírá pravost (popření základu pohledávky), výše (pohledávka co do základu existuje, nikoli však v uváděné výši), skupina (zařazení do skupiny při výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti nebo prodejem podniku) nebo pořadí pohledávky (vymáhaná pohledávka má pozdější pořadí, než které uvádí oprávněný), která má být uspokojena při rozvrhu rozdělované podstaty. Případný spor pak může vzniknout nejen mezi věřiteli povinného, ale i mezi povinným a věřiteli, kteří si činí nárok na výnos získaný výkonem rozhodnutí.[118]

Povinný je oprávněn využít odporové žaloby u způsobů výkonu rozhodnutí, jejichž součástí je i rozvrhové jednání (výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti a podniku). Tato forma obrany směřuje proti věřitelům, kteří ze zákona nemají nárok na uspokojení svých pohledávek. Pokud by však šlo o způsob výkonu rozhodnutí, ve kterém se rozvrhové řízení nekoná, obrana povinného by spočívala pouze v možnosti podat návrh na zastavení vykonávacího řízení.[119]

Odporovou žalobu je nutné podat dříve, než dojde k rozdělení získaného výtěžku mezi věřitele povinného. Jde-li o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti či prodejem podniku pak nejpozději do 30 dnů od právní moci rozvrhového usnesení, kterým byla popírající osoba k žalobě vyzvána.[120] Soud, který výkon rozhodnutí vede, tak vyčká s rozdělením výtěžku až do pravomocného rozhodnutí o odporové žalobě. Žalobce je povinen oznámit podání odporové žaloby soudu, který vykonávací řízení vede. Odporovou žalobu projednávají okresní soudy, jejichž místní příslušnost se stanoví podle § 88 písm. ch) OSŘ.

3.4.3 Žaloba z lepšího práva

Žaloba z lepšího práva je projevem obrany, kterou zákon poskytuje třetím osobám. Aktivně legitimována je třetí osoba, která má k výtěžku získaného ze mzdy nebo pohledávky povinného, z prodeje movitých či nemovitých věci nebo prodeje podniku, případně jiného zpeněžnění lepší či silnější právo než ten, komu byl ve vykonávacím řízení výtěžek vyplacen.

[118] „Tamtéž“, s. 837-839.
[119] „Tamtéž“, s. 838
[120] „Tamtéž“, s. 844

Jedná se o osobu, která nebyla účastníkem vykonávacího řízení, a to ani té fáze, ve které byl proveden rozvrh rozdělované podstaty. Z tohoto důvodu tato osoba nemohla uplatnit svá práva k výnosu již v tomto řízení.

Pasivně legitimován je oprávněný, který výtěžek v řízení o výkon rozhodnutí získal. Účelem žaloby z lepšího práva je tak vydání bezdůvodného obohacení podle ustanovení § 451 OZ, které nastalo u osoby pasivně legitimované, neboť tato získala majetkový prospěch bez právního důvodu. Pro rozhodnutí o tom, zda měl žalovaný k přijetí plnění právní důvod je rozhodující hmotné právo, nikoli procesní úprava postupu při výkonu rozhodnutí.[121] Žalobě z lepšího práva nebude vyhověno do té doby, dokud výtěžek nebude žalovanému skutečně vyplacen. Do této doby nelze hovořit o bezdůvodném obohacení.

Lepší právo mohou mít například věřitelé, kteří neuplatnili své pohledávky ve vykonávacím řízení, a lze očekávat, že s ohledem na pravost, výši, skupinu, pořadí jejich pohledávek by byli uspokojeni na místo věřitelů, kterým byl výtěžek skutečně vyplacen.[122]

3.5 Záruky ochrany a obrany povinného a třetích osob u jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí

3.5.1 Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy a jiných příjmů

Jedná se o jeden ze zákonem taxativně stanovených způsobů výkonu rozhodnutí na peněžitá plnění. Jde o často využívaný způsob výkonu rozhodnutí, neboť je svou povahou vhodný nejen pro opětující se plnění, ale i pro jednorázově splatné pohledávky. Z povahy věci potom vyplývá, že v roli povinného musí vystupovat fyzická osoba, neboť předmětem srážek se stává právo povinného na výplatu mzdy. Plátce mzdy je povinen provádět srážky ze mzdy povinného, aniž by k tomu potřeboval jeho souhlas.[123] Ochrana povinného je zde zcela na místě. Mnohdy je mzda jediným příjmem, kterým povinný zajišťuje existenci nejen svou vlastní, ale rovněž celé své rodiny, která je na něj výživou odkázána. Zákonná úprava musí být koncipována tak, že na jedné straně dochází k efektivnímu uspokojování pohledávky oprávněného, avšak na druhou stranu je ponechán povinnému příjem potřebný k zajištění jeho existence i s ohledem na rodinu, kterou vyživuje. Samozřejmě není účelem odradit povinného od pracovní činnosti, neboť by tak mohl být zmařen účel celého vykonávacího řízení.

[121] KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 846-847.
[122] KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 846-847.
[123] Obdobně SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů 2*. Ostrava: Key Publishing, 2007, s. 5.

Ustanovení § 276 OSŘ normuje rozsah přípustných srážek, tj. srážky ze mzdy mohou být prováděny jen do výše výkonem rozhodnutí vymáhané pohledávky s příslušenstvím. Jedná se o typický projev ochrany povinného, který byl zmíněn již u obecných záruk, a to *odůvodněný rozsah srážek*. Je nepřípustné provádět srážky ve větším rozsahu, než jaký je potřeba k uspokojení oprávněného a než jaký oprávněný navrhl, a to i kdyby s tím povinný projevil souhlas. Zákon tak nemá v úmyslu postihnout celou mzdu povinného, ačkoli by došlo k rychlejšímu uspokojení pohledávky oprávněného, ale musí respektovat i existenční potřeby povinného a motivovat jej k pracovní činnosti. Pokud by srážkami mohla být postižena celá mzda povinného, ztratil by povinný pravděpodobně o práci zájem, což by v konečném důsledku vedlo ke zmaření účelu vykonávacího řízení, pokud by nebyl možný jiný způsob výkonu. Navíc je cílem spíše motivovat povinného ke zvyšování pracovní činnosti, a to zejména tím, že je zachována určitá proporcionalita mezi pracovním výkonem a částkou, která povinnému po provedení srážek zůstane.[124]

Zákon stanovuje přesný postup pro vypočtení srážek ze mzdy. Tímto zamezuje svévolnému počínání plátců mzdy při výpočtu srážek. Při výpočtu srážek ze mzdy se ochrana povinného projevuje mj. v tzv. *základní nepostižitelné částce*, jež povinnému nesmí být sražena z měsíční mzdy. Tato základní částka se stanoví nařízením vlády ČR č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách). Při výpočtu srážek ze mzdy vychází plátce mzdy z čisté mzdy, tzn. že z hrubé mzdy se odečte záloha na daň z příjmů fyzických osob sražená z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, pojistné na sociální zabezpečení, státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Do čisté mzdy se rovněž započítávají i čisté odměny za vedlejší činnost, kterou zaměstnanec vykonává pro toho, u koho je v pracovním poměru. Z čisté mzdy se odečte tzv. základní nepostižitelná částka, jež se stanoví dle výše zmíněného nařízení, a to s ohledem na částku životního minima, která je součtem částek potřebných k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb občana podle zákona o životním a existenčním minimu[125] a částky normativních nákladů na bydlení podle zákona o státní sociální podpoře[126]. Pro rok 2010 je tato částka ve výši 5148,66 Kč pro povinného a 25% z této částky, tj. 1287,16 Kč na každou

[124]Obdobně SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů 2*. Ostrava: Key Publishing, 2007, s. 6.
[125] zákon č. 110/2006 Sb.
[126] zákon č. 117/1995 Sb. Normativní náklady na bydlení jsou stanoveny jako náklady na bydlení podle velikosti obce a počtu členů domácnosti.

osobu, které je povinen poskytovat výživné, a to i pro manžela/manželku se samostatným příjmem.[127] Rozdíl mezi čistou mzdou a základní nepostižitelnou částkou se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách. První třetina je určena pro nepřednostní pohledávky, druhá třetina pro pohledávky přednostní podle ustanovení § 279 odst. 2 OSŘ a není-li jich, vyplácí se povinnému a třetí třetina se povinnému vyplácí vždy. Vláda rovněž výše uvedeným nařízením stanoví částku, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy vypočtené dle ustanovení § 279 odst. 1 OSŘ bez omezení. Pro rok 2010 činí tato částka 7723 Kč (v roce 2009 činila 6930 Kč).[128] O uspokojování přednostních a nepřednostních pohledávek bylo pojednáno u zásady přednosti.

Ze své praxe, kterou jsem získávala v obchodní společnosti jako asistentka účetní a právníka vím, že výpočet srážek ze mzdy v případě výkonu rozhodnutí činí velké obtíže. Mzdové účetní, které se se srážkami ze mzdy ve své praxi ještě nesetkaly, mnohdy tápou v zákonných ustanoveních, která se zprvu opravdu zdají být velmi složitě formulovaná a nepřehledná. Nicméně ani to není samozřejmě omluva. Existuje řada kurzů a seminářů, které se věnují této problematice a jak je uvedeno níže, ustanovení § 288 OSŘ se vztahuje mj. na plátce mzdy, který může soud požádat o pomoc při výpočtu srážek.

V tomto směru spatřuji další ochranu povinného právě v ustanovení § 288 OSŘ. Vnímám to jako určitou pomoc povinnému v případě, kdy si není jistý částkou, která mu měla být v příslušném měsíci sražena. V takové situaci může povinný, ale i oprávněný a jak bylo řečeno také plátce mzdy, požádat soud, aby určil, jaká částka má být v příslušném výplatním období ze mzdy povinného sražena a pokud by snad bylo více oprávněných, kolik z ní případně na každého z nich. Soud vychází z údajů, které mu poskytne žadatel či plátce mzdy a rozhoduje usnesením. Tato žádost nepodléhá zpoplatnění.[129] Žádost lze podat předem, ale i po té co nastala povinnost provést srážku. V tomto řízení se neřeší sporné skutečnosti, a pokud by mělo dojít k posouzení sporných skutečností, je nutné obrátit se na soud např. s určovací žalobou nebo žalobou podle ustanovení § 292 OSŘ.[130]

Ochrana povinného se projevuje i v možnosti podat návrh na odklad výkonu

[127]Nezabavitelnou částku na povinného stanovíme jako 2/3 součtu částky životního minima jednotlivce, tzn. 3126 Kč a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu v nájemním bytě v obci od 50.000 do 99.999 obyvatel, a to bez ohledu na to, v jaké obci skutečně povinný zaměstnanec žije, tzn. 4597 Kč. Nezabavitelná částka na povinného tak činí 5148,66 Kč. Nezabavitelnou částku na vyživovanou osobu stanovíme jako 1/4 z nezabavitelné částky na povinného 5148,66 Kč, tzn. 1287,16 Kč.

[128] Tato částka je výsledkem součtu částky životního minima jednotlivce, tzn. 3126Kč a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu v nájemním bytě v obci od 50.000 do 99.999 obyvatel, a to bez ohledu na to, v jaké obci skutečně povinný zaměstnanec žije, tzn. 4597 Kč.

[129]KRČMÁŘ, Zdeněk. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1517.

[130]„Tamtéž“, s. 1517.

rozhodnutí, a to v případě, že se povinný ocitne bez své viny přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a současně by oprávněný nebyl odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen. Plátce mzdy pak v souladu s ustanovením § 289 odst. 1 OSŘ neprovádí ze mzdy povinného srážky ode dne, kdy mu bylo doručeno usnesení o povolení odkladu, dokud mu nebude doručen příkaz soudu, aby se ve srážkách pokračovalo.

Rozhodl-li soud o odkladu výkonu rozhodnutí z důvodu, že lze očekávat jeho zastavení, provádí plátce mzdy srážky dále, ale nevyplácí je oprávněnému, dokud nebude odklad zrušen. Pokud by skutečně došlo k zastavení výkonu rozhodnutí, vyplatí plátce mzdy sražené částky povinnému.

Zde je zřejmý rozdíl mezi odstavcem 1 a 2 ustanovení § 289 OSŘ. V prvním případě plátce mzdy srážky ze mzdy neprovádí vůbec, což vyplývá ze skutečnosti, že soud rozhodl o odkladu s ohledem na poměry povinného, které jsou však pouze přechodné a soud očekává, že poté co tyto nepříznivé okolnosti pominou, bude se moci ve výkonu rozhodnutí pokračovat. V druhém případě lze očekávat zastavení výkonu rozhodnutí, proto by se situace značně zkomplikovala v případě, kdy by byly srážky odváděny oprávněnému, následně by bylo rozhodnuto o zastavení výkonu rozhodnutí a povinný by pak musel žádat o navrácení částky, jež odpovídá výši srážek odvedených oprávněnému. Tato ustanovení tak mají velmi praktický význam.

Ochraně povinného slouží rovněž speciální důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí, na návrh plátce mzdy či povinného, uvedený v ustanovení § 290 odst. 1 OSŘ Jedná se o případ, kdy povinný po dobu jednoho roku (dvanáct po sobě jdoucích měsíců) nepobírá mzdu a to buď vůbec, nebo alespoň v takové výši, že by z ní mohly být prováděny srážky. Zákon zde vychází z předpokladu, že výkon rozhodnutí bude i nadále bezúspěšný, přičemž okolnost zavinění je zde bezvýznamná.[131] To je dle mého názoru silný prvek ochrany povinného, který se tak může poměrně úspěšně vyhýbat své povinnosti plnit. Zaměstnanec se může obrátit na zaměstnavatele s požadavkem, aby mu „oficiálně“ vyplácel mzdu v takové výši, která nebude postačovat k provádění srážek a zbytek mzdy, na kterou má dle odpracovaných hodin nárok si nechá vyplatit tzv. „na ruku“. A z vlastní zkušenosti vím, že tyto případy se stávají a zaměstnavatelé jsou ochotni na tuto variantu přistoupit, třeba proto, že se jedná o dlouholetého zaměstnance jejich podniku, jehož práce si váží. Druhou otázkou jsou však důsledky tohoto počínání pro zaměstnance, co se týká důchodového pojištění nebo možný

[131] „Tamtéž“, s. 1520.

trestněprávní postih a to nejen pro zaměstnance, ale i zaměstnavatele jako plátce[132].

Druhý speciální důvod k zastavení výkonu rozhodnutí předvídá ustanovení § 290 odst. 2 OSŘ, kdy soud zastaví výkon rozhodnutí na návrh povinného, jestliže jsou srážky ze mzdy prováděny již jen pro běžné výživné a současně lze předpokládat, že povinný vzhledem ke svému chování i poměru k práci bude výživné plnit dále dobrovolně. Soud v tomto případě bude sledovat plnění i ostatních platebních povinností a zastavení by nebylo možné, pokud by na mzdu povinného byla vedena další exekuce. Rozhodující však není délka trvání pracovně právního vztahu. Soudní praxe se však ustálila na názoru, že oprávněný by měl možnost se k tomuto návrhu vyjádřit, ačkoli pro rozhodnutí ve věci není jeho stanovisko závazné.[133]

V tomto ustanovení nespatřuji přímý projev ochrany povinného, spíše dává povinnému určitou možnost převzít povinnost plnit za předpokladu, že bude veden pravidly poctivé platební morálky. Mám za to, že by bylo vhodné včlenit do zákonných ustanovení požadavek na vyjádření oprávněného k věci tak, jak to zavedla soudní praxe. Ačkoli se shoduji s tím, že by stanovisko oprávněného nemělo být závazné, přesto bude oprávněný tímto rozhodnutím soudu natolik ovlivněn, že by měl mít možnost projevit svůj názor.

A konečně spatřuji ochranu povinného i v ustanovení § 297 odst. 2 OSŘ, který upravuje situaci, kdy jsou srážky ze mzdy prováděny hned několika plátci mzdy. V tomto případě je povinný chráněn před tím, aby mu nebyla sražena větší částka než, která odpovídá výši uspokojované pohledávky. Plátci mzdy tak zašlou sraženou částku vždy soudu, který tuto skutečnost prověří a rozdělí sraženou částku oprávněnému a převyšuje-li výši vymáhané pohledávky, zašle zbytek povinnému.

Poslední část této podkapitoly věnuji příjmům uvedených v ustanovení § 299 OSŘ, které se považují za předmět způsobilý ke srážkám ze mzdy, neboť i to vnímám jako ochranu povinného.

Pokud bych měla provést určité shrnutí dávek, jež lze postihnout výkonem rozhodnutí, nepochybně by do této kategorie patřily opakující se dávky státní sociální podpory, a to sociální příplatek, rodičovský příspěvek a odměna pěstouna.[134] A contrario a také na základě ustanovení § 317 odst. 2 OSŘ jsou z výkonu rozhodnutí vyloučeny tyto dávky státní sociální podpory: porodné, pohřebné, příspěvek při převzetí dítěte do pěstounské péče, příspěvek na zakoupení motorového vozidla pěstounem jako dávky jednorázové, příspěvek na bydlení a dále peněžité dávky sociální péče a dávky pomoci v hmotné nouzi. Vyloučeny jsou i přídavky

[132]§§ 240-241 zák. č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů
[133]KRČMÁŘ, Zdeněk. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1520.
[134]SR 4/2006 s. 138.

na dítě a příspěvek na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči, které jsou určeny nezaopatřeným dětem, nikoli povinnému. Výkon rozhodnutí na tyto dávky by byl, dle mého názoru, nepřípustný.

Výkonu rozhodnutí dále podléhají rovněž dávky nemocenského a důchodového pojištění, rovněž podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci podle zákona o zaměstnanosti. Postihnout lze i jiné příjmy, jež jsou uvedeny v ustanovení § 299 OSŘ a právnická, či fyzická osoba vůči níž má povinný tento nárok má stejné povinnosti jako plátce mzdy.[135]

U srážek z těchto jiných příjmů je nutné respektovat ustanovení o základní nepostižitelné částce stejně tak, jak je ho povinen vzít v potaz plátce mzdy. Následně si povinný může určit, zda chce částku po provedené srážce zaslat na účet, popřípadě využije složenku nebo peníze převezme v hotovosti. Tady jen poukazuji na fakt, že pokud by si povinný nechal zaslat částku na účet, mohla by se stát předmětem výkonu rozhodnutí způsobem přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu a na to se již žádné ustanovení o základní nepostižitelné částce nevztahuje. Proto je pro něj v takové situaci, kdy je na něj veden výkon rozhodnutí, výhodnější přijmout peníze složenkou či hotovostně.

3.5.2 Výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky

Výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky je další ze zákonem stanovených způsobů výkonu rozhodnutí na peněžitá plnění. Pohledávkou zde rozumíme peněžitý nárok povinného vůči třetí osobě, kterou může být peněžní ústav nebo jiný dlužník, vůči němuž má jistou peněžitou pohledávku nebo jiné převoditelné majetkové právo. Zákonná úprava tak vychází z možnosti uspokojit pohledávku oprávněného plněním ze strany dlužníka povinného. Z povahy věci se nemůže jednat o mzdu, plat nebo jiné příjmy, které se postihují výkonem rozhodnutí srážkami ze mzdy a nemohou být postihnuty ani vklady na vkladních knížkách či listech, jiné formy vkladů nebo cenné papíry, které jsou pro tyto účely považovány za věci movité a postihují se výkonem rozhodnutí prodejem movitých věcí.[136]

Výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu

Tímto způsobem výkonu rozhodnutí lze postihnout pohledávky povinného z běžného, vkladového nebo jiného účtu, který je veden v jakékoli měně u peněžního ústavu působícího v

[135]KRČMÁŘ, Zdeněk. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1537.
[136]BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1539-1540.

tuzemsku, není-li stanoveno jinak. Podstatou tohoto způsobu výkonu rozhodnutí je podle ustanovení § 304 odst. 1 OSŘ, že soud přikáže peněžnímu ústavu, aby od okamžiku, kdy mu bude doručeno usnesení o nařízení výkonu, z účtu povinného až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství nevyplácel peněžní prostředky, neprováděl na ně započtení a ani s nimi jinak nenakládal.

Tak jako je tomu u srážek ze mzdy, i u tohoto způsobu výkonu rozhodnutí je v občanském soudním řádu ustanovení, jež stanoví rozsah přípustnosti výkonu rozhodnutí. V okamžiku, kdy je peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, ztrácí povinný právo vybírat peněžní prostředky z účtu, používat tyto prostředky k platbám nebo s nimi nakládat, a to do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství. Peněžní ústav je pak dále limitován ustanovením § 304b OSŘ, které stanoví povinnost peněžnímu ústavu ponechat na účtu povinného peněžní prostředky ve výši odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního zákona[137]. Výplatu těchto peněžních prostředků povinnému je peněžní ústav povinen oznámit soudu. Ochrana povinného je zde zřejmá hned v několika směrech. Za prvé, zákon formuluje určitou obdobu nepostižitelné částky, díky které se povinný neocitne zcela bez peněžních prostředků a za druhé zákon umožňuje povinnému dispozici s těmi peněžními prostředky, jež jsou nad rámec vymáhané pohledávky a jejího příslušenství. Výkon rozhodnutí se tak omezuje pouze na prostředky zablokované na účtu povinného, jež odpovídají výši vymáhané pohledávky a jejímu příslušenství. Peněžnímu ústavu ani povinnému není zakázáno však nadále s účtem disponovat či dokonce smlouvu o běžném účtu vypovědět. Vypořádání prostředků však nelze provést na úkor oprávněného.[138]

Ochranu třetích osob, a to zaměstnanců povinného, spatřuji hned v ustanovení § 304a OSŘ. Zmíněné ustanovení předvídá situaci, kdy jsou peněžní prostředky na účtu povinného určeny na výplatu mezd, náhrad mezd a dalších plnění nahrazujících odměnu za práci jeho zaměstnancům. Toto ustanovení je výjimkou z ustanovení § 304 odst. 1 a 3 OSŘ avšak s určitým omezením. Tímto omezením je, že tato plnění jsou splatná ve výplatním termínu nejblíže následujícím po dni, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Na další výplatní termíny se již toto ustanovení nevztahuje. Další nezbytnou podmínkou je, že povinný předloží peněžnímu ústavu své písemné prohlášení s uvedením účelu platby, celkovou částkou, jmény zaměstnanců a výší jejich mzdy, náhrady mzdy či plnění, jež nahrazují odměnu za práci, která jim má být vyplacena a se svým úředně

[137]zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.
[138]BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1544.

ověřeným podpisem. Povinný má tak po splnění shora uvedených předpokladů právo za účelem výplaty mezd disponovat s peněžitými prostředky na svém účtu. Peněžní ústav má povinnost oznámit výplatu peněžních prostředků soudu a soud je oprávněn požadovat na povinném vyúčtování výplaty mezd, náhrad mezd či jiných plnění nahrazujících odměnu za práci. Vyúčtování bude soud vyžadovat zejména v případě, má-li podezření, že povinný nepoužil prostředky ke stanovenému účelu. O tomto může uvědomit i orgány činné v trestním řízení, domnívá-li se, že mohlo dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu poškození věřitele podle ustanovení § 222 trestního zákoníku[139] a tuto skutečnost oznámí i oprávněnému, který může požadovat na povinném náhradu škody, jež mu tímto zaviněným jednáním povinného vznikla.[140]

Toto ustanovení je zcela na místě. Výkon rozhodnutí je veden z důvodu, že povinný nesplnil povinnost, která mu byla uložena vykonatelným rozhodnutím. Účelem vykonávacího řízení je uspokojit pohledávku oprávněného, a to se děje zpravidla tím, že se postihne příjem či jiná pohledávka povinného. Bylo by zcela nesmyslné vést vykonávací řízení způsobem, který by omezoval či měl dopad i na třetí osoby. A právě zaměstnanci, kteří si konají svou práci a mnohdy ani nemohou tušit, že jejich zaměstnavatel má finanční problémy nebo je proti němu veden výkon rozhodnutí, by z tohoto měli být vyloučeni. A ačkoli zákon nepodává odpověď na to, z čeho budou mzdy vypláceny v dalších výplatních obdobích, i přesto toto ustanovení považuji za relevantní prvek ochrany.

Další prvek ochrany lze jistě najít i v ustanovení § 306 odst. 1 OSŘ. Zmíněné ustanovení normuje dobu trvání, po kterou se nařízený výkon rozhodnutí vztahuje na peněžní prostředky na účtu povinného. Relevantní je výše pohledávky na účtu povinného v okamžiku, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, výkonem rozhodnutí však mohou být postihnuty i peněžní prostředky, které budou na účet povinného poukázány až dodatečně, nejpozději však do šesti měsíců ode dne, kdy bylo peněžnímu ústavu oznámeno, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci. Podobnou povahu má ustanovení § 307 odst. 2 OSŘ, které předvídá situaci, kdy nemohlo dojít k plnému uspokojení vymáhané pohledávky a jejího příslušenství. V takovém případě peněžní ústav sleduje dále účet povinného, a jakmile to umožní stav účtu povinného, vyplatí banka zbytek pohledávky oprávněnému. I zde je však peněžní ústav omezen šesti měsíční lhůtou, která počíná běžet od okamžiku, kdy je peněžní ústav vyrozuměn o skutečnosti, že usnesení o

[139]zák. č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů
[140]BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1547.

nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci. Po uplynutí této lhůty vyplatí peněžní ústav oprávněnému, jehož pohledávka nebyla zcela uspokojena, zbytek peněžních prostředků na účtu nebo mu oznámí, že peněžní prostředky na účtu povinného nepostačují k uspokojení jeho pohledávky.[141] Tato šestiměsíční lhůta je jistě pro povinného příznivá, po jejím uplynutí má možnost disponovat s prostředky na účtu neomezeně a peněžní ústav již nemá oprávnění jeho účet sledovat. Otázkou je, do jaké míry může povinný tento způsob výkonu rozhodnutí obejít. Pokud bych uvažovala ad absurdum, prozíravý dlužník omezí peněžní prostředky na svém účtu na minimum, neboť si je jistě vědom své platební neschopnosti a hrozby exekuce a nepochybně pro něj rovněž nebude obtížné domluvit se se svými dlužníky na platbách v hotovosti.

K ustanovení § 308 odst. 1 OSŘ, které se zmiňuje o odkladu výkonu rozhodnutí jen poznamenám, že vychází z ustanovení § 266 OSŘ.[142] Důsledek odkladu je stejný bez ohledu na to, zda jde o odklad, o kterém bylo rozhodnuto na návrh nebo bez návrhu. Peněžní ústav, pakliže výkon ještě neprovedl, nesmí provést výkon rozhodnutí do doby, než bude vyrozuměn o zrušení odkladu. Po tuto dobu banka peněžní prostředky zadržuje, ale nesmí je vyplatit oprávněnému, avšak ani povinný s nimi nesmí disponovat. S ohledem na povahu ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ bych považovala za přesnější, aby se ustanovení § 308 odst. 1 OSŘ zmiňovalo pouze o ustanovení § 266 odst. 2 OSŘ. Nedovedu si představit, že by povinný žádal o odklad výkonu rozhodnutí z důvodu, které ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ předpokládá, kdy ačkoli by soud odklad povolil, stejně by s peněžními prostředky na svém účtu s ohledem na ustanovení § 308 odst. 1 OSŘ nakládat nemohl. Prvek ochrany u tohoto ustanovení vnímám s ohledem na paragraf 266 odst. 2 OSŘ. Bylo by nelogické vyplatit blokované peněžní prostředky oprávněnému, je-li zde některý z důvodů, pro něž lze očekávat zastavení výkonu rozhodnutí.

Přikázání jiných peněžitých pohledávek

Jinou peněžitou pohledávkou rozumíme všechny ty pohledávky povinného vůči třetím

[141] „Tamtéž“, s. 1552.

[142] Na rozdíl od ustanovení § 289 OSŘ, které v následcích rozlišuje mezi odkladem výkonu rozhodnutí, o kterém bylo rozhodnuto na návrh nebo bez návrhu. Rozdíl mezi ustanoveními § 289 a 308 odst. 1 OSŘ je zřejmý a opět vyplývá z účelu vykonávacího řízení. Ustanovení § 289 odst. 1 OSŘ předvídá odklad výkonu rozhodnutí na návrh a jeho následkem je, že po tuto dobu plátce mzdy neprovádí srážky. Podle ustanovení § 308 odst. 1 OSŘ peněžní ústav prostředky povinného na účtu zadržuje, oprávněnému je nevyplatí, ale ani povinný s nimi nemůže disponovat. Důvod v odlišné formulaci obou ustanovení je jasný. Srážky se mzdy lze provádět po dobu, co má povinný příjem, a jakmile pominou důvody, pro které bylo o odkladu výkonu rozhodnuto, plátce mzdy musí ve srážkách pokračovat. Pokud by však zákon v ustanovení § 308 OSŘ umožnil povinnému dispozici s peněžními prostředky po dobu odkladu, mohlo by dojít ke zmaření účelu vykonávacího řízení tím, že by se povinný peněžních prostředků nenávratně zmocnil.

osobám, jejichž druh je určen v penězích a současně nejde-li o mzdy a jiné příjmy, pohledávky z vkladních knížek či listů nebo jiných forem vkladů, pohledávky z cenných papírů, z účtů u bank a nejde-li ani o pohledávky, které nelze výkonem rozhodnutí postihnout.[143] Jinou peněžitou pohledávkou však není pohledávka, kterou má povinný vůči oprávněnému.[144] Výkon rozhodnutí přikázáním jiných peněžitých pohledávek není vhodný k vymáhání opětujících se dávek, např. pro výživné, které se stane splatným teprve v budoucnu.[145]

Podobně jako u předchozího způsobu výkonu rozhodnutí i zde, zákon v zájmu ochrany povinného stanoví rozsah, ve kterém je výkon rozhodnutí přípustný. Ustanovení § 312 odst. 2 OSŘ připouští výkon rozhodnutí na pohledávku povinného jen do výše výkonem rozhodnutí uspokojované pohledávky a jejího příslušenství.

Ochrana, která je povinnému poskytována při tomto způsobu výkonu rozhodnutí, je významná zejména s ohledem na ustanovení, jež upravují ty peněžité pohledávky, jež nelze postihnout výkonem rozhodnutí. Některé z těchto pohledávek byly zmíněny již výše v souvislosti s jinými příjmy, které mohou být předmětem srážek ze mzdy.

Pohledávky, které nepodléhají výkonu rozhodnutí, jsou uvedeny v ustanoveních § 317 až 319 OSŘ. Mimo jiné ustanovení zmiňuje pohledávky náhrady, kterou podle pojistné smlouvy vyplácí pojišťovna, má-li ji být použito k novému vybudování nebo k opravě budovy; peněžité dávky sociální péče, dávky pomoci v hmotné nouzi, z dávek státní sociální podpory-příspěvek na bydlení a dále ty, které jsou vypláceny jednorázově; peněžité pohledávky, jež jsou předmětem finančního zajištění; pohledávky fyzických osob, vzniklé při jejich podnikatelské činnosti podléhají výkonu jen dvěma pětinami, u přednostních pohledávek pak třemi pětinami a je možné je postihnout i v případě, že se stanou splatnými až v budoucnu; za určitých podmínek rovněž pohledávky autorské odměny (obdobně u pohledávek z práv výkonných umělců a z práv původců průmyslového vlastnictví).

Na tomto místě se v souvislosti se sociálními dávkami okrajově zmíním o kontroverzním tématu, kterým je právě medializovaná chomutovská kauza. Problém zde nastal ve chvíli, kdy byly občanům-neplatičům odebrány přímo u přepážky peníze, jež jim byly přiznány jako dávky pomoci v hmotné nouzi. Následovala bouřlivá vlna reakcí, která rozdělila veřejnost na dva tábory. Jeden z táborů zastával stejný názor jako veřejný ochránce

[143]SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů 1*. Ostrava: Key Publishing, 2007, s. 23-24.
[144]R 10/1970
[145]SJ 21/2000

práv Otakar Motejl, který proti tomuto jednání vystoupil a označil jej za nezákonné.[146]Druhý tábor, jež se ztotožňoval s chomutovskou primátorkou Ivanou Řápkovou, dal jistě za pravdu jejímu přesvědčení, že jde o efektivní cestu ke splacení miliónových dluhů.[147] Spor se dostal před ústecký krajský soud, který dal ve svém rozhodnutí za pravdu neplatičům a dávky hmotné nouze označil za nepostižitelné výkonem rozhodnutí. Krajský soud rovněž uložil povinnost vrátit peníze těm, kterým byly takto odebrány.[148] Primátorka Řápková má však odlišný názor a to, že dávky hmotné nouze se stávají po vyplacení penězi, které je možné postihnout výkonem rozhodnutí.

Podat k této věci konečné stanovisko je velice obtížné. Na jedné straně vycházím z účelu dávek pomoci v hmotné nouzi, kdy zákon o pomoci v hmotné nouzi tyto dávky přiznává těm osobám, jež splní podmínky, které stanoví. Jde o osoby, jež se nachází v obtížných existenčních podmínkách, a jestliže jim byla tato dávka úřadem přiznána, tak ji nepochybně potřebují a jsou na ni závislí. Ponechme stranou otázku, k jakým účelům tyto osoby dávky skutečně využijí. Vycházejme pouze ze skutečnosti, že pokud v rozhodném období podmínky pro přiznání dávky splnili, mají na ni nárok. Z povahy věci, by pak každý z nás považoval za logické, kdyby tyto dávky, plynoucí ze státního rozpočtu, byly vždy použity na ten účel, pro nějž jsou vypláceny, tzn. za účelem zajištění bydlení, výživy, atd. Jak toto sledovat je však otázka. Napadá mě pouze jeden způsob a to, aby úřad zpětně prověřoval, na jaký účel byla dávka použita, což je představa nereálná a nákladná. A ať už bude řešení jakékoli, vždy se dotkne i těch osob-neplatičů, jež dávky skutečně potřebují, využijí je k zákonem stanovenému účelu, ale dostát své platební povinnosti z určitých „omluvitelných“ důvodů nemohou.

Zhodnotím-li tvrzení primátorky, vycházím z ustanovení § 317 odst. 2 OSŘ, který

---

[146] „Není pochyb o tom, že dávky pomoci v hmotné nouzi exekuci nepodléhají (§ 317 odst. 2 OSŘ). Na tom nic nemění ani skutečnost, že po okamžiku výplaty dávek dochází k jejich zabavení takzvaným prodejem movitých věcí, za které se považují i hotové peníze. Pokud totiž není pochyb o tom, že takové peníze pocházejí z dávek, ochrana „dávek“ trvá. Nehledě na popsaný zákaz postižení dávek pomoci v hmotné nouzi jsou hotové peníze při exekuci chráněny i jinak. Dle ustanovení § 322 odst. 1 OSŘ totiž nesmějí být exekucí postiženy ty věci (včetně hotových peněz), které povinní nezbytně potřebují k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny. Ustanovení § 322 odst. 2 písm. d) OSŘ, které výslovně zakazuje postihnout hotové peníze do částky 1.000 Kč, je pouze jedním z příkladů. Neplatí tedy nutně, že jde o nepřekročitelnou částku bez ohledu na velikost rodiny, a tím její nezbytné potřeby. Vezměme také v úvahu, že uvedený „limit“ 1.000 Kč (dříve Kčs) platí v nezměněné výši od účinnosti občanského soudního řádu, tedy od 1. dubna 1964!“
Zdroj: Kancelář veřejného ochránce práv. *Exekuce na dávky pomoci v hmotné nouzi v Chomutově* [online]. [cit. 2009-11-18]. Dostupné na: http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?doc=1444

[147] ČT24. *Exekuce sociálních dávek již nyní přinesly efekt, spor však trvá* [online]. C 2009-3-15 [cit. 2009-11-07]. Dostupné na: http://www.ct24.cz/regionalni/48586-exekuce-socialnich-davek-jiz-nyni-prinesly-efekt-spor vsak-trva/.

[148] ČTK. *Řápková v Chomutově opět zavádí exekuce z dávek* [online]. C 2009-08-24 [cit. 2009-11-07]. Dostupné na http://www.lidovky.cz/rapkova-v-chomutove-opet-zavadi-exekuce-z-davek-f5k-/ln_domov.asp?c=A090824_161354_ln_domov_mev.

dávky pomoci v hmotné nouzi vyjmenovává mezi těmi, jež není možné postihnout výkonem rozhodnutí. Nenamítám však nic proti jejímu tvrzení, že po vyplacení se tyto dávky stávají penězi, které obecně předmětem výkonu rozhodnutí být mohou. Avšak přikláním se v tomto bodě spíše k názoru veřejného ochránce práv, který argumentuje ustanovením § 322 odst. 1 OSŘ a tyto peníze vnímá jako vyloučené z výkonu rozhodnutí, neboť jsou nezbytné pro uspokojení hmotných potřeb povinného a jeho rodiny. Naproti tomu, pokud je možné postihnout výkonem rozhodnutí dávky nemocenského pojištění, proč by dávky sociální měly být výjimkou? Možná snad pro jejich mimořádnost. Stojí za to zvážit i motiv primátorky Řápkové, kdy s ohledem na výši dluhů, jež stále narůstají a velké množství nepřizpůsobivých občanů, je její snahou i v zájmu ostatních občanů, podniknout třeba i tyto kontroverzní a nepochybně radikální kroky. Jelikož se s názorem chomutovské primátorky ztotožnila řada dalších zástupců měst, jistě se dočkáme dalších rozhodnutí v této věci.

Postižení jiných majetkových práv

Co je jiným majetkovým právem uvádí hned úvodní ustanovení tohoto způsobu výkonu rozhodnutí. Jedná se o jiné právo než o mzdu, peněžitou pohledávku nebo nárok uvedený v § 299 OSŘ za předpokladu, že má majetkovou hodnotu, není spojeno s osobou povinného a je tedy převoditelné. Jde o majetková práva na nepeněžitá plnění, která nemohou být postihnuta jinými způsoby výkonu rozhodnutí, avšak jsou převoditelná.[149] Musí se tedy jednat o věci, které jsou vlastnictvím povinného nebo se jeho vlastnictvím mají stát. Záměrem je získat věc povinného, tu prodat a z výnosu pak oprávněného uspokojit.[150]Nejčastěji půjde o nárok na vydání movitých věcí povinného, jež má vůči třetí osobě, dále právo na dodání movité věci, právo povinného na vydání cenného papíru nebo peněžité částky ze soudní úschovy, podíl povinného v obchodní společnosti a podíl povinného v družstvu.[151]

Jedná se o způsob výkonu rozhodnutí, na který se použijí některá z ustanovení o způsobu výkonu přikázáním jiných pohledávek. Odkazem do těchto ustanovení je určen rozsah přípustnosti výkonu rozhodnutí, tzn. výkon rozhodnutí je možný jen do výše uspokojované pohledávky a jejího příslušenství.

Co se ochrany povinného u tohoto způsobu výkonu rozhodnutí týká, nenalezneme

[149]BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1578.
[150]SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů 1*. Ostrava: Key Publishing, 2007, s. 27.
[151]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 463.

ustanovení, ve kterém bychom našli specifický prvek ochrany. Komentář[152] k těmto ustanovením však uvádí požadavek na označení poddlužníka, přesnou individualizaci práva povinného, uvedení jeho právního důvodu. Tyto požadavky lze vnímat jako určitou ochranu a to v tom smyslu, že důslednou specifikací práva povinného se předejde možné záměně, zejména půjde-li o movitou věc.

3.5.3 Výkon rozhodnutí příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu

Výkon rozhodnutí příkazem z účtu u peněžního ústavu je dalším ze způsobů výkonu rozhodnutí na peněžitá plnění. Zákonodárce se tímto způsobem výkonu rozhodnutí snažil vyřešit situaci, kdy oprávněný ví o existenci účtu povinného u peněžního ústavu, ale není mu známo číslo účtu povinného nebo o který konkrétní peněžní ústav se jedná. Podstatu tohoto způsobu výkonu rozhodnutí vystihuje ustanovení § 320b OSŘ. Poté, co usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabude právní moci, vystaví soud oprávněnému příkaz k výplatě, který oprávněný spolu s usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí předloží u kteréhokoli tuzemského peněžního ústavu, který v případě, že vede účet povinného, odepíše z jeho účtu vymáhanou pohledávku s příslušenstvím a uhradí ji oprávněnému. V tomto případě je důležitá důsledná individualizace povinného, aby nedošlo k záměně a vymáhaná pohledávka nebyla odepsána z účtu jiné osoby. Proto ustanovení § 320c OSŘ vyžaduje kromě obecných náležitostí návrhu i uvedení rodného čísla povinného, případně jeho identifikačního čísla, je-li podnikatelem. Otázkou zůstává, jakým způsobem může oprávněný rodné číslo povinného zjistit, neboť je všeobecně známo, že se jedná o citlivý údaj, který podléhá ochraně podle zákona o ochraně osobních údajů.[153] Pokud by rodné číslo, případně identifikační číslo v návrhu skutečně chybělo, jedná se o vadu, jejímž následkem je postup soudu podle ustanovení § 43 OSŘ.[154]

Přímá ochrana povinného je formulována v ustanovení § 320f OSŘ, které normuje rozsah přípustnosti výkonu rozhodnutí. Peněžní ústav může z účtu povinného odepsat peněžní prostředky, které odpovídají částce uvedené v příkazu k výplatě. Pokud by povinný neměl na účtu dostatek peněžních prostředků, vyplatí oprávněnému částku, která je možná a oznámí soudu, jaká část vymáhané pohledávky nebyla doposud uspokojena. Jak uvádí ve svém článku doktor Michna:“ *Výpočet této částky může být poměrně náročný (nejdříve se uspokojují úroky*

[152]BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1579.
[153]zák. č. 101/2000 Sb.
[154]MICHNA, Lukáš. *Příkaz k výplatě z účtu jako nový způsob výkonu rozhodnutí a exekuce – některá sporná ustanovení.*[online]. C 2007-02-21 [cit. 2009-11-18]. Dostupný na: http://www.epravo.cz/top/clanky/prikaz-k vyplate-z-uctu-jako-novy-zpusob-vykonu-rozhodnuti-a-exekuce-nektera-sporna-ustanoveni-46211.html

z prodlení, ostatní příslušenství, pak až jistina) a její výše – tedy to, co zbývá vyplatit – může být sporná. Soud nemůže být v tomto ohledu vázán názorem peněžního ústavu. Jako vhodnější by se proto jevilo řešení, podle kterého by peněžní ústav sděloval soudu výši skutečně provedené výplaty (tedy to, co vyplatil, a ne to, co zbývá vyplatit), na základě čehož by pak soud vydal nový příkaz k výplatě.“[155] S tímto názorem se zcela ztotožňuji. Celý proces by se velmi zjednodušil především pro peněžní ústav, který by se těmito náročnými výpočty nemusel zabývat a pouze by uvedl částku, kterou z účtu povinného odepsal a tuto by oznámil soudu, který by následně vydal příkaz nový a to na zbylou část vymáhané pohledávky, kterou se doposud nepodařilo uspokojit. Původní příkaz si ponechává peněžní ústav, který výplatu části vymáhané pohledávky provedl.

Další projev ochrany povinného spatřuji v ustanovení § 320g, které vylučuje z výkonu rozhodnutí tímto způsobem pohledávky právnické osoby a to především ty, které jsou zmíněny v ustanoveních § 317-319 OSŘ. Dále půjde např. o dotace, návratné finanční výpomoci ze státního rozpočtu, tzn. peněžní prostředky, jež byly na účet povinného vloženy jako výnos pohledávek, o nichž zákon stanoví, že jsou vázány na určitý účel, což neplatí v případě, kdy by byla vymáhaná pohledávka, k jejíž úhradě mají být v souladu se svým účelovým určením použity.[156]

Ačkoli se tento způsob výkonu rozhodnutí může zdát pro oprávněného příznivý, neboť je to oprávněný, který při provádění výkonu rozhodnutí přebírá veškerou iniciativu, je tato představa pouze zdánlivá. Jako problematické vnímám ustanovení § 320d OSŘ, které stanoví, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se doručí oprávněnému a povinnému. Vzhledem k možnosti aktivní obrany povinného, která spočívá v právu podat odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, může povinný do doby, než uplyne 15-ti denní odvolací lhůta a usnesení tak nabude právní moci, vybrat peněžní prostředky ze svého účtu, popř. je převést na jiný zahraniční účet.[157] V důsledku toho, že peněžní ústav se o příkazu dozví až v okamžiku, kdy je mu oprávněným předložen a nemá povinnost prostředky na účtu povinného blokovat, je zde velmi vysoké riziko, že nedojde k uspokojení vymáhané pohledávky. Tento fakt navíc posiluje absence tzv. arrestatoria, inhibitoria a sledovacího období. Ačkoli se nejedná o ustanovení, které by bylo přímým odrazem zásady ochrany a obrany povinného (pominu-li

[155]MICHNA, Lukáš. *Příkaz k výplatě z účtu jako nový způsob výkonu rozhodnutí a exekuce – některá sporná ustanovení.*[online]. C 2007-02-21 [cit. 2009-11-18]. Dostupný na: http://www.epravo.cz/top/clanky/prikaz-k-vyplate-z-uctu-jako-novy-zpusob-vykonu-rozhodnuti-a-exekuce-nektera-sporna-ustanoveni-46211.html
[156]BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1589.
[157]MICHNA, Lukáš. *Příkaz k výplatě z účtu jako nový způsob výkonu rozhodnutí a exekuce – některá sporná ustanovení.*[online]. C 2007-02-21 [cit. 2009-11-18]. Dostupný na: http://www.epravo.cz/top/clanky/prikaz-k-vyplate-z-uctu-jako-novy-zpusob-vykonu-rozhodnuti-a-exekuce-nektera-sporna-ustanoveni-46211.html

možnost podat odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí), zmiňuji ho zejména proto, že je zde zjevně nadřazen zájem povinného nad zájmem oprávněného.

S ohledem na ochranu povinného vnímám jako problematický fakt, že zákon nestanoví dobu, po kterou lze příkaz k výplatě předložit, což je v rozporu se zásadou právní jistoty povinného.

Obrana povinného spočívá v možnosti podat odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Doktor Michna připustil možnost bránit se odvoláním i proti příkazu, nicméně s tímto názorem se neztotožňuji. Příkaz vnímám jako určité vyrozumění o tom, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci. Zákon o opravném prostředku proti příkazu nehovoří, nepřipouští jej ani nevylučuje. Pokud bychom však připustili možnost, podat odvolání proti příkazu, znamenalo by to vložit do rukou povinného další prostředek, kterým může prodlužovat průběh řízení. Přijetí tohoto výkladu by s sebou navíc přineslo řadu dalších problémů. Jedním z nich je například skutečnost, že současná právní úprava nestanoví povinnost doručit příkaz povinnému. Jak by se povinný o příkazu dozvěděl? Mám za to, že možnost povinného bránit se odvoláním proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je zcela dostačující a vykládat zákon ve smyslu dvojí obrany povinného vůči téže věci mi připadá nesmyslné a neodůvodněné zejména s ohledem na rychlost řízení.

Ochranu povinného a možnosti jeho obrany u tohoto způsobu výkonu rozhodnutí shledávám jako dostatečné. Pouze bych trvala na zakotvení doby, ve které lze příkaz k výplatě předložit, a to za účelem posílení právní jistoty povinného. Obecně však tento způsob výkonu rozhodnutí hodnotím jako neefektivní, s ohledem na možnosti, které má povinný k tomu, aby účel vykonávacího řízení zmařil.

3.5.4 Výkon rozhodnutí prodejem movitých a nemovitých věcí

Hlava pátá občanského soudního řádu se věnuje výkonu rozhodnutí prodejem movitých věci a nemovitostí. Ochranu povinného obsahují hned úvodní ustanovení, která věnují věcem, které nepodléhají výkonu rozhodnutí a jejich cílem je šetřit majetkovou integritu povinného. Definici věci nenalezneme ani v občanském zákoníku, ani v občanském soudním řádu. Občanský zákoník pouze rozděluje věci na movité a nemovité. Ustanovení § 118 OZ rozumí pod pojmem „věc“ hmotné předměty za předpokladu, že jsou ovladatelné a užitečné, tj. že slouží potřebám lidí.[158] Za věci movité považujeme ty, které nelze označit jako

[158]KNAPPOVÁ, Marta, ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a kolektiv. *Občanské právo hmotné 1*. 4.vyd. Praha: ASPI, 2005, s. 272.

nemovité.[159] Z těchto věcí jsou to pro účely výkonu rozhodnutí jen ty movité věci, které lze prodat v dražbě nebo je zpeněžit jiným způsobem.[160] Komentář[161] k tomu dále uvádí ovladatelné předměty, živá zvířata, pohledávky povinného jako vklady na vkladních knížkách, vklady na vkladních listech, jiné formy vkladů; cenné papíry (akcie, zatimní listy, poukázky na akcie, atd.) a to jak v podobě listinné, tak zaknihované; i tzv. imobilizované cenné papíry.

Ustanovení § 321 OSŘ vylučuje z výkonu rozhodnutí ty věci, jejichž prodej je zakázán podle zvláštních předpisů a dále ty, které nepodléhají výkonu rozhodnutí podle zvláštních předpisů. Tímto zvláštním zákonem je např. zákon o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně a doplnění zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Z výkonu rozhodnutí jsou ustanovením § 326 odst. 1 OSŘ dále vyloučeny movité věci, které tvoří příslušenství nemovitosti; originály nebo rozmnoženiny děl chráněných autorským právem povinného, které povinný doposud neprodal nebo k nim jiným způsobem nepřevedl vlastnické právo.[162]

Ochrana povinného a třetích osob se projevuje v ustanovení § 322 OSŘ, kterým se z výkonu rozhodnutí vylučují věci v tomto ustanovení uvedené. Uvedený paragraf se použije jak pro výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí, tak pro prodej nemovitostí. Ustanovení § 322 odst. 1 OSŘ je formulováno obecně a to ve smyslu, že vykonavatel nebude moci zahrnout do soupisu ty věci, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování potřeb svých a své rodiny nebo k plnění pracovních úkolů, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly. Takto koncipované ustanovení jistě ponechává prostor pro uvážení. Soudní vykonavatel bude nucen přihlížet ke konkrétním okolnostem případu a zvážit rovněž sociální, zdravotní a osobní poměry povinného.[163] V usnesení Nejvyššího soudu[164] nalezneme výklad ustanovení § 322 odst. 1 OSŘ ve vztahu k nemovitostem. Nejvyšší soud se zde vyjádřil, že až na specifické výjimky nejsou nemovitosti předmětem této ochrany. Touto výjimkou měl na mysli například byt, jestliže by jeho jedinečné stavebně technické uspořádání dané specifickým tělesným postižením povinného neumožňovalo přestěhování povinného do jiného - stejně nezařízeného – bytu.

Příkladný výčet věcí vyloučených z výkonu rozhodnutí podává ustanovení § 322 odst.

[159] §119 odst. 2 OZ
[160] BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1593.
[161] „Tamtéž“, s. 1593.
[162] „Tamtéž“, s. 1594-1595.
[163] „Tamtéž“, s. 1594.
[164] Usnesení NS ze dne 19. 7. 2006, sp. zn. 20 Cdo 509/2006

2 OSŘ. Toto ustanovení, které navazuje na první odstavec, lze vnímat jako určité vodítko pro soudní vykonavatele. Demonstrativně zákon uvádí běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti; snubní prsteny a jiné předměty podobné povahy; zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě; hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu[165].

Pojem „běžné oděvní součásti“ pravděpodobně nepotřebuje bližšího vysvětlení, avšak zastavme se u „obvyklého vybavení domácnosti“. Tento pojem se stal obsahem mnohých soudních rozhodnutí[166], která kladou důraz na to, aby věci „tvořící obvyklé vybavení domácnosti“ byly posuzovány s ohledem na uvozující ustanovení § 322 odst. 1 OSŘ a tam vtěleného kritéria jejich „nezbytné potřeby“ při uspokojování hmotných potřeb povinného a jeho rodiny. Výkonem rozhodnutí pak nelze postihnout ten majetek, který slouží k uspokojování těch životních potřeb, které lze klasifikovat jako základní. „Nezbytnou potřebu“ je však nutné posuzovat objektivně. Ačkoli se jedná o věci, které byly povinným používány běžně a přirozeně, je nutné brát do úvahy, zda lze na povinném požadovat, aby se při uspokojování základních životních potřeb svých a své rodiny bez uvedených věcí obešel, případně je uspokojoval na kvalitativně nižší úrovni a upřednostnil tak své zákonné povinnosti. Ačkoli jde o věci, které patří k určitému sociálnímu standardu povinného (barevný televizor, přehrávací aparatura, atd.), to ještě neznamená, že se jedná o věci nezbytně potřebné. I když jsou věci kvalifikovány jako součást obvyklého vybavení domácnosti, nemusí být z výkonu rozhodnutí vyloučeny, pokud jsou současně věcmi pro uspokojování potřeb povinného zbytnými. Jak je vyjádřeno v odůvodnění výše zmíněného rozhodnutí, ustanovení § 322 OSŘ vyjadřuje princip ochrany povinného ve vykonávacím řízení, ačkoli je tato ochrana limitována samotným účelem vykonávacího řízení, tj. vymoci plnění, jež bylo kvalifikovaně uloženo.

Dále občanský soudní řád zmiňuje snubní prsteny a jiné předměty podobné povahy (např. písemnosti osobní povahy, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se povinného nebo členů jeho rodiny). Je zřejmé, že zákon tu má na mysli pouze věci, k nimž má povinný silný osobní vztah a jejichž přechod do vlastnictví jiné osoby by byl z etického hlediska nevhodný.[167]

Zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci

[165]zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.
[166]např. usnesení NS ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2002, sp. zn. 20 Cdo 2133/2001
[167]Z usnesení NS ze dne 19. 7. 2006, sp. zn. 20 Cdo 509/2006

nebo tělesné vadě zmiňuje občanský soudní řád v ustanovení § 322 odst.2 písm. c). Nejtypičtějším případem je například invalidní vozík, ortopedické pomůcky, atd. Pokud vykonavatel pojal do soupisu takovou věc, o rozpor s morálními pravidly zde není pochyb.

A konečně občanský soudní řád vylučuje z výkonu rozhodnutí také hotové peníze do částky, jež odpovídá dvojnásobku životního minima. V tomto ustanovení došlo k významné změně s účinností k 20. 7. 2009. Do tohoto okamžiku se jednalo o částku 1000Kč, která byla po dlouhé roky konstantní, nepřihlížela k inflaci, zvyšování cen, ani k jiným ekonomickým faktorům, které ovlivňují cenu. Zákonodárce měl tímto ustanovením jistě v úmyslu poskytnout povinnému určitou hotovost k zajištění jeho nezbytných potřeb a s výší původní částky jistě nebylo možné tento požadavek naplnit.

Ustanovení § 322 odst. 3 OSŘ upravuje situaci, kdy je povinný podnikatelem a vylučuje z výkonu rozhodnutí ty věci, které jsou v jeho vlastnictví, a které nezbytně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti. Kdo je podnikatelem a co rozumíme pod pojmem podnikání, stanoví obchodní zákoník.[168] Soudy se při své rozhodovací činnosti[169], shodly na tom, že ke svému podnikání povinný nezbytně potřebuje jen takové věci, popřípadě spoluvlastnický podíl k nim, které mu umožní alespoň v minimálním rozsahu provozovat podnikání v souladu s předmětem jeho podnikatelské činnosti. Pojem „nezbytně nutné potřeby“ je vyložitelný jen tak, že povinnému musí být zachován majetek, který mu umožní-byť v minimálním rozsahu-provozovat podnikatelskou činnost. Zákonodárce tímto ustanovením sleduje, aby povinnému byla zachována možnost pokračovat ve svém podnikání, tzn. aby vykonávací řízení nemělo „nepřiměřené“ následky do jeho majetkové sféry. Toto ustanovení má však určité limity. Výše uvedené neplatí o těch věcech, na kterých vázne zástavní právo a jde-li o vymožení pohledávky oprávněného, která je tímto zástavním právem zajištěna. Zástava, a to jak movitá, tak i nemovitá, může být prodána na základě výkonu rozhodnutí nařízeného k návrhu oprávněného (zástavního věřitele) za účelem uspokojení

[168] zák. č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen ObchZ). Podnikáním je podle ustanovení § 2 odst. 1 ObchZ soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Podnikatelem je podle ustanovení § 2 odst. 2 ObchZ osoba zapsaná v obchodním rejstříku; osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění; osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů; osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

[169] např. SJ 140/2000. V tomto případě šlo o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti, kterou povinný využíval ke svému podnikání v oboru stravovacích a ubytovacích služeb. Odvolací soud zde vyslovil závěr, že prodej této nemovitosti nemusí mít nutně za následek ukončení podnikatelské činnosti povinného a že není vyloučeno, aby povinný pokračovat v podnikání v těchto prostorách i poté, co nemovitost převezme vydražitel, popř. v jiných prostorách, neboť podnikání povinného není vázáno na určité místo, ani na vlastnictví nemovitosti. Rozhodující skutečností se stává pouze to, že další podnikání povinného není alespoň v minimálním rozsahu vyloučeno.

pohledávky, která je tímto zástavním právem zajištěna. [170]

V případě, kdy soudní vykonavatel zahrne do soupisu věci, které povinný nezbytně potřebuje k podnikání, může se povinný aktivně bránit námitkou, kterou však soud nezkoumá při nařízení výkonu rozhodnutí, ale až v řízení o zastavení vykonávacího řízení.[171]

Z výkonu rozhodnutí jsou rovněž ustanovením § 322 odst. 4 OSŘ vyloučeny technické prostředky[172], které slouží k evidenci investičních nástrojů. Jak uvádí Komentář[173]: „... z povahy věci je vyloučeno, aby byly výkonem rozhodnutí postižitelné technické prostředky, na nichž se podle zvláštního právního předpisu vede evidence investičních nástrojů nebo se uchovávají dokumenty týkající se údajů v této evidenci, a také technické prostředky sloužící k poskytování údajů o vlastnících investičních nástrojů podle zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů."

S účinností k 20. 7. 2009 byl do ustanovení § 322 OSŘ vložen nový odstavec, který vylučuje z výkonu rozhodnutí nebo exekuce byty nebo nebytové prostory a domy s byty nebo nebytovými prostory, nebylo-li do katastru nemovitostí vloženo prohlášení vlastníka, a to v případech, kdy k takovým bytům nebo nebytovým prostorům mají právo k výlučnému nabytí vlastnictví osoby podle § 23 a 24 zákona č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), ve znění pozdějších předpisů. Z mého pohledu poměrně obtížně formulované ustanovení vylučuje z výkonu rozhodnutí jednotky, u nichž nebylo do katastru nemovitostí vloženo prohlášení vlastníka podle § 4 zákona č. 72/1994 Sb., tzn. jedna jednotka nebyla doposud oddělena od druhé a nařízeným výkonem rozhodnutí by tak byli ostatní omezeni. Naopak družstvo je chráněno tím, že se snižuje jeho výkonem rozhodnutí postižitelná podstata.

Ustanovení § 322 odst. 6 OSŘ pro úplnost zmiňuje, že výše uvedené se vztahuje rovněž na věci, jejichž spoluvlastníkem je povinný. S ohledem na účel vykonávacího řízení je nezbytné interpretovat ustanovení § 321 a 322 OSŘ spíše restriktivně. Na jednu stranu je ochrana povinného nezbytným prvkem právní úpravy vykonávacího řízení, na druhou stranu je nutné postupovat tak, aby byl účel vykonávacího řízení naplněn, a nesmíme zapomínat na skutečnost, že vykonávací řízení se vede jen z toho důvodu, že povinný nedostál zákonem

[170]BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1595.
[171]SR 3/1996 s. 48
[172]viz. vyhláška č. 58/2006 Sb., o způsobu vedení samostatné evidence investičních nástrojů a evidence navazující na samostatnou evidenci investičních nástrojů
[173]BUREŠ, Jaroslav. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1596.

stanovené povinnosti.

Výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí

Výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí je dalším ze způsobů výkonu rozhodnutí na peněžitá plnění. Soudní vykonavatel provede soupis věcí, které označil oprávněný ve svém návrhu na výkon rozhodnutí, popř. i jiných věcí povinného, které považuje za vhodné k prodeji v dražbě. Výtěžek dražby se následně použije k uspokojení všech oprávněných a k pokrytí nákladů vykonávacího řízení.

Ustanovení § 326 odst. 1 OSŘ chrání povinného tím, že normuje přípustný rozsah výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí. Do soupisu věcí, které mají být prodány, jsou pojaty věci v takovém rozsahu, aby výtěžek prodeje sepsaných věcí postačil k uspokojení vymáhané pohledávky oprávněného spolu s náklady výkonu rozhodnutí. Při soupisu soudní vykonavatel upřednostňuje ty věci, které může povinný nejspíše postrádat, a které lze nejsnadněji prodat. Tímto způsobem postupuje soudní vykonavatel zejména v případě, kdy byl výkon rozhodnutí nařízen, aniž by však byly stanoveny konkrétní věci, které mají být výkonem rozhodnutí postihnuty.[174]

Občanský soudní řád nevylučuje, aby do soupisu byly zahrnuty i věci, které se rychle kazí, avšak pouze v případě, že povinný nemá dostatek jiných věcí a lze-li zajistit jejich rychlý prodej. Ve spojitosti s ustanovením § 326b OSŘ je soudní vykonavatel povinen prodat věci, které podléhají rychlé zkáze ihned mimo dražbu a pokud se prodat nepodaří a nepřevezme-li je ani oprávněný za cenu soudem určenou, vrátí soudní vykonavatel věci povinnému. Pokud jsou v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí uvedeny věci, kterých se má výkon rozhodnutí týkat, pak se soudní vykonavatel v souladu s ustanovením § 326 odst. 4 OSŘ omezí na soupis pouze takto označených věcí. Ochrana povinného je zde zřejmá. Soudní vykonavatel by měl postupovat v souladu s účelem vykonávacího řízení, avšak vyvarovat se nepřiměřeným zásahům do majetkové sféry povinného.

Soudní vykonavatel nesmí zahrnout do soupisu věci, které jsou z výkonu rozhodnutí vyloučeny ustanoveními § 321 a 322 OSŘ; dále věci, které jsou evidentně ve vlastnictví třetích osob (např. věci návštěvy) a lze u nich předpokládat, že by byly z výkonu rozhodnutí později vyloučeny a v neposlední řadě nesmí soudní vykonavatel zahrnout do soupisu věci, o kterých oprávněný prohlásí, že nemají být sepsány.[175] Soudní vykonavatel při soupisu upřednostňuje hotové peníze, vkladní knížky, vkladní listy, jiné formy vkladů, zlaté předměty

[174] „Tamtéž“, s. 1605.
[175] „Tamtéž“, s. 1605.

a cenné papíry, posléze motorová vozidla a nakonec spotřební elektroniku a jiné vybavení.[176]

V případě, kdy se u povinného v bytě, ani na jiném soudu známém místě nepodaří sepsat žádnou věc, oznámí soud tuto skutečnost oprávněnému a vyzve jej, aby soudu označil místo, kde by se mohly nacházet věci povinného, které by mohly být prodány. Pokud oprávněný soudu ve stanovené lhůtě toto místo nesdělí nebo se na jím určeném místě nepodaří žádnou věc sepsat, soud výkon rozhodnutí zastaví podle ustanovení § 326a OSŘ.[177] Soud v tuto chvíli bere za prokázané, že povinný nevlastní žádné věci, které by mohly být postihnuty výkonem rozhodnutí prodejem movitých věcí. V takovém případě nelze naplnit účel vykonávacího řízení. Není vyloučeno, že se oprávněný teprve dodatečně dozví o věcech ve vlastnictví povinného, které by bylo možné výkonem rozhodnutí postihnout. Poté má oprávněný možnost podat návrh na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí pro stejnou pohledávku.[178]

Pokud soudní vykonavatel zahrne do soupisu věc, kterou soud následně pravomocně ze soupisu vyloučí, vrátí se tato věc povinnému. Povinnému se v souladu s ustanovením § 331 odst. 3 OSŘ rovněž vyplatí zbytek výtěžku, který zbude po uspokojení všech pohledávek oprávněných a zaplacení nákladů vykonávacího řízení. V obou případech je postup soudu stejný, odmítne-li povinný věci či zbytek výtěžku převzít nebo soudu není znám jeho pobyt, postupuje soud přiměřeně podle ustanovení § 185g OSŘ.

Právní úpravu výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí shledávám problematickou s ohledem na četnost případů, kdy jsou do soupisu zahrnovány věci ve vlastnictví třetích osob. Občanský soudní řád v tomto směru sice formuluje prvek obrany, tzv. excindační žalobu, avšak vhodnější by jistě bylo těmto situacím předcházet. Ačkoli nemám praxi soudního vykonavatele, zdá se mi, že často soudní vykonavatel zahrnuje do soupisu veškeré věci, které má v bytě povinného k dispozici, aniž by uvažoval právě nad touto otázkou. K jeho obraně mě napadá pouze to, že v situaci, kdy sepisuje věci vhodné k prodeji, nemá prostor pro zkoumání a ověřování vlastnického práva. Na druhou stranu bych k vylučovací žalobě zaujala postoj posledního možného řešení. Je třeba si uvědomit, že postihne-li soudní vykonavatel věci třetích osob, jsou tyto omezeny ve výkonu svých práv k věci po celou dobu, po kterou bude probíhat řízení o vylučovací žalobě a nelze na nich přece požadovat, aby tyto mnohdy zjevně neopodstatněné zásahy trpěly, když oni sami všem svým závazkům dostáli. Osobně

[176] „Tamtéž“.
[177] Jedná se o speciální důvod zastavení vykonávacího řízení. Zatímco v ustanovení § 268 OSŘ jsou upraveny obecné důvody zastavení vykonávacího řízení, společné pro všechny způsoby výkonu rozhodnutí, důvod uvedený v §326a je možné použít pouze u způsobu výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí.
[178] „Tamtéž“, s. 1607.

jsem měla možnost navštívit soudní jednání Okresního soudu v Olomouci, kde se žalobci-rodiče domáhali vyloučení věcí v jejich vlastnictví z exekučního soupisu. Výkon rozhodnutí byl veden proti jejich synovi, který nesplnil svůj závazek vůči pojišťovně. Soudní vykonavatel provedl výkon rozhodnutí v místě trvalého bydliště povinného, tj. v bytě jeho rodičů a do exekučního soupisu pojal věci v jejich vlastnictví. Žalobci se po dobu třech měsíců ocitli bez ledničky, mikrovlnné trouby a jiných spotřebičů. Věci, které jim byly zabaveny, vlastnili již od sedmdesátých let a tuto skutečnost byli schopni prokázat doklady o koupi, ihned namístě. Z předložených dokladů bylo zjevné, že věci byly pořízeny dávno před narozením povinného. Z tohoto důvodu mě napadá, zda se konkrétně tomuto sporu nedalo předejít? Snad by stačilo, kdyby soudní vykonavatel ustoupil od „bezmyšlenkovitého“ označování věcí a na základě předložených dokladů celou situaci zhodnotil. Ačkoli s těmito postupy nesouhlasím, uvědomuji si, že změna by si vyžádala zvýšené nároky na soudní vykonavatele a jejich odbornost. I přes tyto výhrady však hodnotím obranu třetích osob převážně kladně, zejména s ohledem na možnost podání vylučovací žaloby, o které bylo pojednáno výše.

Ochranu povinného u způsobu výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí hodnotím jako dostatečnou. Mám za to, že zákonodárce se pokusil o vytvoření takové úpravy, která bude povinného co nejméně zatěžovat, ochrání jej před nepřiměřenými zásahy ze strany soudního vykonavatele, a přesto umožní naplnit účel vykonávacího řízení. Jako velmi pozitivní, s ohledem na ochranu povinného, vnímám novelizaci ustanovení § 322 odst. 2 písm. d) OSŘ, kterou byla zvýšena částka, jež je vyloučena z výkonu rozhodnutí. Původní částka 1000Kč byla konstantní od roku 1963. Uvážíme-li kolik změn, ať už politických nebo ekonomických, se od této doby událo, novelizaci tohoto ustanovení nejenže vítám, ale jsem přesvědčena, že k ní mělo dojít již daleko dříve. Vhodná se mi jeví i formulace tohoto ustanovení, jež výši této částky odvozuje od výše životního minima. Ochrana povinného je tak v tomto směru posílena a povinný je chráněn před situací, kdy by se ocitl zcela bez prostředků.

Výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti

Výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti je posledním ze způsobů výkonu rozhodnutí na peněžitá plnění, o kterém v této práci pojednávám. Jedná se o způsob výkonu rozhodnutí velmi efektivní, neboť prodejem třeba jen jedné nemovitosti může být uspokojeno hned několik oprávněných. Podstata výkonu rozhodnutí spočívá v prodeji nemovitosti povinného v dražbě a následného uspokojení oprávněných z dosaženého výtěžku a to, na základě tzv.

rozvrhového jednání.

Jak bylo uvedeno již výše, je u tohoto způsobu výkonu rozhodnutí nutné zabývat se otázkou jeho vhodnosti, a to zejména s ohledem na již zmíněnou zásadu proporcionality. Cena nemovitostí je zpravidla velmi vysoká, proto soud musí při nařízení tohoto způsobu výkonu rozhodnutí zvážit, zda je výše vymáhané pohledávky přiměřená výši ceny nemovitosti. V případě, kdy nebude možný výkon rozhodnutí jiným způsobem, nařídí soud i přes zjevný nepoměr mezi výší uspokojované pohledávky a cenou nemovitosti, výkon rozhodnutí tímto způsobem.

Soud však nařídí výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti pouze tehdy, označí-li oprávněný nemovitost, jejíž prodej navrhuje a listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, případně veřejnými listinami notáře doloží, že nemovitost je ve vlastnictví povinného. Označení nemovitosti musí odpovídat způsobu, kterým se nemovitosti evidují v katastru nemovitostí. Pokud se nejedná o nemovitost evidovanou v katastru nemovitosti, označí ji oprávněný v návrhu účelem, ke kterému slouží nebo stavbu označí jako rozestavěnou a identifikuje ji označením pozemku, na kterém stojí. Listinou, kterou lze osvědčit vlastnictví povinného je například výpis z katastru nemovitostí.[179] Těmito požadavky zákon minimalizuje riziko, že by byl výkon rozhodnutí veden na nemovitost, u které by se později ukázalo, že není vlastnictvím povinného.

Ustanovení § 335b OSŘ stanoví, že v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí soud zakáže povinnému, aby po doručení usnesení nemovitost převedl nebo ji zatížil.[180] Mimo to, usnesení ukládá povinnému povinnost, aby do 15 dnů od doručení usnesení oznámil soudu, kdo má k předmětné nemovitosti předkupní právo a upozorňuje ho na skutečnost, že pokud tak neučiní, odpovídá za škodu, kterou tímto způsobí. Tímto ustanovením tak zákonodárce zvýhodnil a ochránil osoby, kterým svědčí k nemovitosti předkupní právo.

Předkupní právo může být sjednáno jako věcné nebo jako závazkové. Jeho obsahem je závazek kupujícího nabídnout v případě budoucího prodeje nemovitost nejprve tomu, od koho ji koupil. Nejčastěji se sjednává formou vedlejšího ujednání v kupní smlouvě, ale občanský zákoník nevylučuje sjednání např. ve smlouvě darovací. Předkupní právo může vzniknout i jako právo věcné, pak vázne na věci a působí i vůči nástupcům kupujícího. Předkupní právo se v tomto případě nabývá vkladem do katastru nemovitostí.[181] Osoby, kterým svědčí

[179]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 515-516.
[180]R 30/2005**:** Kupní smlouva, kterou povinný převedl nemovitost na jiného, i když usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí mu to soud zakázal, je neplatná pro rozpor se zákonem.
[181]EPRAVO.CZ. *Podstata předkupního práva jako závazkového či věcného práva* [online]. C 2002-11-15 [cit.

předkupní právo, se účastní vykonávacího řízení, avšak pouze jeho určitých fází, kterými mohou být dotčeny. Předkupní právo lze uplatnit pouze v dražbě a za předpokladu, že osoba s předkupním právem prokáže své předkupní právo nejpozději před zahájením dražebního jednání v souladu s ustanovením § 336e odst. 3 OSŘ. Soud ještě před zahájením dražby rozhoduje usnesením o tom, zda předkupní právo bylo prokázáno či nikoli. Proti tomuto usnesení se nelze odvolat. Osoby, kterým předkupní právo svědčí, vystupují jako dražitelé a udělením příklepu jejich předkupní právo zaniká. Zvýhodněné postavení osoby s předkupním právem v rámci vykonávacího řízení spočívá tedy v tom, že tato osoba realizuje své předkupní právo jako dražitel a v případě, kdy učiní více dražitelů (tato osoba a jiný dražitel/é) stejné nejvyšší podání, soud udělí příklep právě osobě s předkupním právem. Nepostupuje se tedy podle losu.

Prakticky ještě výhodnější postavení než osoba s předkupním právem má spoluvlastník nemovitosti, kterého zákon v ustanovení § 338 odst. 3 OSŘ chrání tím, že s ním počítá při doručování pravomocného usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a dražební vyhlášky, proti které je rovněž oprávněn podat odvolání. Samotné zvýhodnění však spočívá ve skutečnosti, že v případě, kdy spoluvlastník učiní stejné nejvyšší podání s jinými dražiteli, udělí se mu příklep, podle ustanovení § 338 odst. 3 OSŘ. Zákon v tomto případě vylučuje použití ustanovení § 336j odst. 1 věty druhé OSŘ. Ustanovení § 338 odst. 3 OSŘ spoluvlastníka rovněž opravňuje k podání odvolání proti usnesení o udělení příklepu, za podmínek stanovených v § 336k odst. 2 věta druhá OSŘ.

Již pravomocné usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se doručuje osobám, které mají k nemovitosti předkupní právo, věcné právo nebo nájemní právo, finančnímu úřadu, obecnímu úřadu, v jejichž obvodu je nemovitost a v jejichž obvodu má povinný své bydliště, vyvěsí je na úřední desce soudu a vyrozumí o této skutečnosti katastrální úřad.[182] Jedná se o osoby, které se účastní vykonávacího řízení, avšak jen jeho určitých stádií, které se dotýkají jejich práv. Těmto osobám a dále těm, kteří vybírají pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění a od 1. 1. 2010 také na úrazové pojištění, se rovněž doručuje dražební vyhláška, která má formu usnesení a lze se proti ní odvolat, za podmínek stanovených ustanovením § 336c odst. 5 OSŘ.

Určitý prvek ochrany lze vnímat i ve způsobu ustanovení znalce. Znalce ustanovuje

---

2009-11-18]. Dostupné na: http://www.epravo.cz/top/clanky/podstata-predkupniho-prava-jako-zavazkoveho-ci-vecneho-prava-19806.html?mail

[182]R 21/1981 s. 216: Usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí není uvedeno mezi písemnostmi, které je třeba doručit do vlastních rukou. Pokud to tedy nenařídí předseda senátu, nemusí být žádné z těchto vydávaných rozhodnutí doručeno do vlastních rukou.

soud a to poté, co usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabude právní moci. Povinností znalce je ocenit nemovitost i její příslušenství[183] a dále i jednotlivá práva a závady[184] s nemovitostí spojené. Za prvé spatřuji výhodu ve skutečnosti, že znalec je jmenován nezávislým soudem a za druhé, že občanský soudní řad výslovně stanoví, že znalec při oceňování nemovitosti vychází, není-li stanoveno jinak, ze zvláštního předpisu a tím je zákon o oceňování majetku[185]. Postup při oceňování majetku tak dostává určitý řád, což považuji za nezbytné zejména s ohledem na skutečnost, že z výsledné ceny soud stanovuje nejnižší podání a konečně i výši dražební jistoty.

Jak nejnižší podání, tak dražební jistota jsou instituty, které zajišťují efektivní průběh vykonávacího řízení. Zatímco dražební jistota chrání před účastí osob, které by o dražbu nemovitosti neměly skutečný zájem a mařily by tak účel vykonávacího řízení, nejnižší podání představuje určitou minimální částku, za kterou je možné nemovitost vydražit. Je nutné si uvědomit, že zájem na tom, aby nemovitost byla vydražena za částku co možná nejvyšší má nejen oprávněný, ale i povinný, kterému se po uspokojení všech pohledávek vyplatí zbytek rozdělované podstaty.

Výše dražební jistoty je omezena horní hranicí a to v ustanovení § 336e odst. 2 OSŘ. Výše jistoty nesmí převyšovat částku, která odpovídá třem čtvrtinám nejnižšího podání. Při určení výše dražební jistoty soud vychází z podmínek místního trhu s nemovitostmi. Není účelem zájemce o koupi nemovitosti odradit, ale soud musí vzít do úvahy, aby z této částky bylo možné pokrýt případné závazky obmeškaného vydražitele[186]. Úhrada dražební jistoty, ať už v hotovosti nebo platbou na účet soudu, podmiňuje účast v dražbě. Dražitelům, kterým příklep nebude udělen, se dražební jistota vrátí po skončení dražebního jednání, pokud podali námitky, tak po právní moci usnesení o příklepu. Dražební jistota je určitou „pojistkou“nebo „zálohou“, která se použije na pokrytí nákladů a škody, která vznikla státu a ostatním účastníkům tím, že vydražitel ani v dodatečné lhůtě nezaplatil nejvyšší podání nebo na úhradu rozdílu mezi původním nejvyšším podáním a nižším nejvyšším podáním, dosaženým v následné dražbě. O zřejmý projev zájmu na ochraně účastníků i státu zde není pochyb.

V souvislosti s ochranou povinného zmíním dále ustanovení § 336l odst. 4 OSŘ. Vydražitel, který se nestal vlastníkem vydražené nemovitosti, je povinen ji povinnému vrátit, vydat mu užitky a nahradit škodu, kterou mu při hospodaření s nemovitostí a jejím

[183]Příslušenstvím jsou podle ustanovení § 121 odst. 1 OZ věci, které náleží vlastníku věci hlavní a jsou jím určeny k tomu, aby byly s hlavní věcí trvale užívány.
[184]Např. zástavní práva, věcná břemena, atd.
[185]zák. č. 151/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů
[186]“Obmeškaný vydražitel“ je vydražitel, který v dražbě nemovitostí nedoplatil přes výzvu nejvyšší podání a zmařil tak dražbu.

příslušenstvím způsobil. Zmíněné ustanovení je praktické zejména v případech, kdy vydražitel převezme nemovitost dříve, než usnesení o příklepu nabude právní moci a příklep bude následně pravomocně odepřen.[187] Tímto odpadne právní důvod užívání nemovitosti a povinnému vznikne nárok na vydání bezdůvodného obohacení podle OZ. Pokud vydražitel bezdůvodné obohacení povinnému nevydá, může se povinný obrátit na soud. Zmíněné ustanovení souvisí s otázkou přechodu vlastnického práva k nemovitosti a vychází z koncepce náhrady škody a bezdůvodného obohacení. Vlastnické právo sice přechází na vydražitele s účinky ke dni vydání usnesení o příklepu, ale teprve poté co usnesení o příklepu nabude právní moci a vydražitel zaplatí nejvyšší podání. Jelikož však právní úprava umožňuje vydražiteli převzít nemovitost již den následující po vydání usnesení o příklepu, vzniká zde období, v němž vydražitel užívá nemovitost, ačkoli doposud není jejím vlastníkem.

Široká je u tohoto způsobu výkonu rozhodnutí možnost *aktivní obrany*. Jedná se zejména o právo podat odvolání, které náleží širšímu okruhu osob, než je povinný a oprávněný, ale také o právo vznášet námitky proti udělení příklepu. Oprávněným, povinnému, manželu povinného a dalším osobám, o nichž je soudu známo, že jim na nemovitosti váznou práva nebo závady se doručuje usnesení o ceně, proti němuž mohou tyto osoby podat odvolání. Subjektivní legitimace těchto osob je dána rozsahem, kterým se usnesení o ceně dotýká jejich práv.[188]

Rovněž zákon těmto osobám umožňuje podat odvolání proti dražební vyhlášce jako celku, a to z důvodu, že nebyly splněny podmínky pro její vydání. Samostatně lze napadnout pouze výroky o výsledné ceně, výši nejnižšího podání, výši jistoty a způsobu jejího zaplacení a závadách, které v dražbě nezaniknou, a to s ohledem na ustanovení § 336c odst. 5 OSŘ. Právo těchto osob podat odvolání je vždy limitováno rozsahem, ve kterém je rozhodováno o jejich právech.[189]

Zajímavý je způsob obrany při nesouhlasu s udělením příklepu. Občanský soudní řád dává možnost vznést námitky, jež se vždy poznačí do protokolu. To má svůj význam v případě, kdy se osoby, které námitky vznesly, rozhodnou podat odvolání proti usnesení o přidělení příklepu. Pokud soud námitky uzná za odůvodněné, odmítne udělení příklepu a pokračuje v dražbě vyvoláním předposledního podání, v opačném případě usnesením udělí příklep. Proti tomuto usnesení je možné podat odvolání, avšak zákon přesně vymezuje

[187]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 549.
[188]BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1638.
[189]„Tamtéž“, s. 1644.

subjekty, které tak mohou učinit. Jedná se o oprávněné, povinného, vydražitele a dražitele, kteří však proti udělení příklepu vznesli námitky. Dále právo podat odvolání zákon rozšiřuje o osoby uvedené v ustanovení § 336c odst. 1 OSŘ, kterým nebyla doručena dražební vyhláška a ony se z tohoto důvodu dražebního jednání nezúčastnily. Ustanovení § 336k odst. 2 tak dává poslední možnost nápravy.

Právní úprava výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti je oproti jiným způsobům výkonu rozhodnutí poměrně obsáhlá. V průběhu celého výkonu rozhodnutí je zřejmá aktivní úloha soudu, a to od nařízení výkonu rozhodnutí až po samotné rozvrhové jednání. Mám za to, že se zákonodárce při tomto způsobu výkonu rozhodnutí zaměřil především na ochranu osob, kterým svědčí určitá práva k nemovitosti, než na ochranu povinného. Tím však nechci říci, že bych snad ochranu, která je povinnému zákonem poskytována považovala za nedostatečnou. V případě nařízení výkonu rozhodnutí tímto způsobem bych apelovala pouze na dodržování zásady vhodnosti, a to s ohledem na skutečnost, že se jedná o věc zpravidla vysoké hodnoty, která slouží k bydlení nejen povinnému, ale třeba i jeho rodině.

3.5.5 Výkon rozhodnutí na nepeněžitá plnění

Podle ustanovení hlavy osmé šesté části občanského soudního řádu se vykonávají jiná rozhodnutí než ta, která ukládají povinnost k zaplacení peněžité částky. O způsobu výkonu rozhodnutí na nepeněžitá plnění rozhoduje soud podle povahy uložené povinnosti. V souladu se zásadou zákonnosti, vyjádřenou v ustanovení § 257 OSŘ, ve spojitosti s § 258 odst. 2 OSŘ lze zvolit pouze tyto způsoby výkonu rozhodnutí: vyklizení, odebrání věci, rozdělení věci a provedení prací a výkonů.

Má-li se výkon rozhodnutí týkat také nákladů řízení, jež byly oprávněnému přiznány rozhodnutím a dále nákladů výkonu rozhodnutí, je oprávněný povinen uvést v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí způsob, kterým má být pohledávka na nákladech uspokojena, a to s ohledem na ustanovení § 339 odst. 2 OSŘ.

Vyklizení

Občanský soudní řád ve svých ustanoveních §§ 340-344 OSŘ upravuje vyklizení bez náhrady a dále vyklizení se zajištěním bytové náhrady nebo přístřeší.

Předmětem vyklizení se může stát nemovitost[190], stavba[191], byt[192], místnost nebo i věc

[190] § 119 odst. 2 OZ
[191] §2 odst. 3 zák. č. 183/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů
[192] R 90/2003: Soubor místností (popř. jednotlivě obývaná místnost), které jsou rozhodnutím stavebního úřadu

movitá (stavba, která není spojena pevně se zemí)[193]. Jak dokládá judikatura[194] v této věci, tento způsob výkonu rozhodnutí obsahuje nejen povinnost objekt vyklidit, ale rovněž jej odevzdat, např. předáním klíčů. Pokud povinný povinnost odevzdání nesplní i přesto, že byt vyklidil, nedošlo k dobrovolnému splnění povinnosti a soud nařídí výkon rozhodnutí.

Jak vyplývá z mnohých soudních rozhodnutí[195], k tomu, aby soud mohl nařídit výkon rozhodnutí, je nutné, aby ve vykonávaném rozhodnutí byla přesně vymezena povinnost byt vyklidit a dále lhůta k tomuto plnění. Bylo-li vykonávané rozhodnutí vydáno soudem v občanském soudním řízení, aniž by byla stanovena lhůta k vyklizení, platí, že byt je třeba vyklidit do 15 dnů od právní moci rozhodnutí v souladu s ustanovením § 261a odst. 2 OSŘ. Pokud však o vyklizení rozhodl správní orgán, bez toho aniž by stanovil lhůtu k vyklizení, nemůže ji soud určit při soudním výkonu rozhodnutí. K dodatečnému určení lhůty je oprávněn pouze správní orgán, který vykonávané rozhodnutí vydal.

Nezbytným předpokladem pro nařízení výkonu rozhodnutí je rovněž přesná identifikace bytu, který má být vyklizen. Pokud by tyto podmínky splněny nebyly, nejedná se o vykonatelné rozhodnutí a nemůže být tak podkladem pro soudní výkon rozhodnutí. Výkon rozhodnutí nařízený tímto způsobem by musel být i bez návrhu zastaven podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ ve spojitosti s ustanovením § 269 odst. 1 OSŘ.[196]

Vyklizení bez náhrady soud provede po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí a o jeho provedení vyrozumí povinného nejméně 5 dnů předem. Povinnému je stanovena pěti denní lhůta, ve které má možnost sám provést vyklizení, odstranit své věci a předat byt oprávněnému. V případě, že tak neučiní, provede po uplynutí této lhůty vyklizení soud a to tak, že z vyklizovaného objektu zajistí odstranění věci, které patří povinnému a příslušníkům jeho domácnosti a dále těch věcí, které sice patří někomu jinému, ale jsou se souhlasem povinného umístěny v objektu, který je vyklízen. Soud činí opatření k vykázání povinného a těch osob, které se ve vyklizovaném objektu zdržují na základě jeho práva.

Osoby, které mají k vyklizovanému objektu od povinného neodvozené právo (např. nájemní), avšak výkon rozhodnutí proti nim nebyl nařízen, se mohou proti vyklizení aktivně bránit návrhem na zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ. Dokud nebude o návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí rozhodnuto, soud výkon rozhodnutí odloží,

---

určeny k trvalému bydlení (§76 odst. 1, §85 zák. č. 50/1976 Sb., ve znění později. předpisů), se pokládá za byt ve smyslu ustanovení § 685 a násl. OZ.

[193]STAVINOHOVÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 557.

[194]R 27/1984 s. 140-141

[195]např. R 27/1984 s. 129

[196]R 27/1984 s. 130

buď jako celek nebo jen vůči těmto osobám.[197]

Komentář[198] k ustanovení § 341 OSŘ uvádí, že soudní vykonavatel neprovede vyklizení v případě, že ten, kdo má být vyklizen, je upoután na lůžko, jde o ženu v šestinedělí nebo vyšším stupni těhotenství a vyklizení by mohlo vážně ohrozit zdravotní stav této osoby. Vykonavatel je oprávněn vyžádat si v pochybnostech stanovisko odborného lékaře. Tyto situace jsou před provedením výkonu řešeny odkladem provedení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ.[199] Ve vyklizení lze pokračovat poté, co překážky odpadnou. Zákon zde upřednostňuje zdraví povinného, případně příslušníků jeho domácnosti před účelem vykonávacího řízení, což je nepochybně žádoucí. Skutečnost, že povinný nesplnil dobrovolně svou povinnost, nemůže být nadřazena nad zdraví těchto osob.

Ustanovení § 341 odst. 2 a 3 OSŘ poskytují ochranu věcem povinného, které byly z vyklizovaného objektu odstraněny. Tyto věci se předají povinnému nebo jinému zletilému příslušníkovi jeho domácnosti. Pokud není nikdo z nich přítomen nebo věci odmítnou převzít, tyto věci se sepíší a na náklady povinného se uschovají. O tomto se povinný vyrozumí. Zákon rovněž výslovně znemožňuje provedení výkonu rozhodnutí v případě, že není možné zajistit úschovu věcí povinného. Z této právní úpravy je patrné, že zákon není koncipován s účelem, provést výkon rozhodnutí v každém případě, třeba za cenu poškození povinného.

Doba úschovy věcí povinného je limitována šestiměsíční lhůtou. Po uplynutí této lhůty budou věci na návrh schovatele prodány a výtěžek bude po srážce nákladů prodeje a úschovy vyplacen povinnému. Mám za to, že doba šesti měsíců je přiměřená a po jejím uplynutí lze usuzovat, že povinný o vyklizené věci nemá zájem. Rovněž je nutné pamatovat na to, že úschova s sebou nese určité náklady a i přesto, že zákon formuluje jejich určitou kompenzaci, nejsem si jista, zda mají vyklizené věci takovou hodnotu, která je schopna tyto náklady úschovy vždy pokrýt. A ačkoli zákon ukládá povinnému povinnost náklady, které nebudou z výtěžku uspokojeny schovateli nahradit, je otázkou, do jaké míry je naplnění tohoto ustanovení reálné. Obávám se, že ve většině případů, se bude velmi obtížně hledat způsob, kterým by byl povinný schopen svou povinnost splnit.

Výraznou ochranu povinnému zákon poskytuje v rámci vyklizení s povinností zajištění bytové náhrady či přístřeší. Ustanovení § 343 odst. 1 OSŘ hovoří přesně o zajištění náhradního bytu[200], přiměřené bytové náhrady[201], náhradním ubytování[202] a přístřeší[203]. Zákon

[197]Zpráva Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 1983, sp. zn. Cpj 40/83
[198]KRČMÁŘ, Zdeněk. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1751.
[199]Zpráva Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 1983, sp. zn. Cpj 40/83
[200]§ 712 odst. 2 věta první OZ, tj. byt, který podle velikosti a vybavení zajišťuje lidsky důstojné ubytování

podmiňuje možnost nařízení výkonu rozhodnutí prokázáním, že povinnému byla zajištěna bytová náhrada, která je specifikována ve vykonávaném rozhodnutí. Zajištění bytové náhrady prokazuje oprávněný v rámci prováděného dokazování, za jehož účelem je soud povinen nařídit jednání. Soud provádí i jiné než účastníky navržené důkazy ke zjištění skutkového stavu. Jednání není nutné nařizovat v případě, kdy oprávněný předloží soudu listinu vydanou státním orgánem nebo orgánem obce nebo notářský zápis, který dokládá zajištění bytové náhrady či přístřeší.

Soud nařídí výkon rozhodnutí pouze tehdy, bude-li prokázáno, že byla povinnému zajištěna odpovídající bytová náhrada nebo přístřeší. Postup při provádění výkonu rozhodnutí je stejný jako u vyklizení objektu bez povinnosti zajistit náhradu. Zjistí-li se však po nařízení výkonu rozhodnutí nebo při jeho provedení, že určená bytová náhrada zajištěna není, s ohledem na ustanovení § 344 odst. 3 OSŘ bude výkon rozhodnutí zastaven. Povinný tak tímto způsobem výkonu rozhodnutí nemůže být poškozen.

Povinný může dále využít možnosti aktivní obrany a vznést námitku, že zajištěná náhrada neodpovídá kvalitou požadavkům ustanovení § 712 OZ. Soud se s těmito námitkami vypořádá postupem podle ustanovení § 268 OSŘ, tzn. rozhodne o případném zastavení výkonu rozhodnutí.[204]

Povinný je oprávněn začít bytovou náhradu užívat ihned po přestěhování. Pokud ji však odmítne převzít a neučiní tak ani do šesti měsíců od uložení klíčů u soudu nebo orgánu obce, práva povinného k bytové náhradě zanikají. Jak bylo uvedeno již výše, mám za to, že po uplynutí této doby již nelze usuzovat, že by měl povinný zájem bytovou náhradu využívat a lze se ztotožnit se závěrem, že si své bydlení zajistil jiným způsobem.

Výkon rozhodnutí odebráním věci

Výkon rozhodnutí odebráním věci soud nařídí v případě, kdy v rozhodnutí, které má být vykonáno, bylo povinnému uloženo, aby oprávněnému vydal nebo dodal věc, kterou má u sebe. Výkon rozhodnutí se neomezuje pouze na věc samotnou, ale na vše, co k ní patří, včetně listin, bez nichž není možné tuto věc užívat. Odebírá-li například vykonavatel automobil,

---

vyklizované osoby a členů její domácnosti.

[201] § 712 odst. 2 věta druhá OZ, tj. náhradní byt, který je podle místních podmínek zásadně rovnocenný bytu, který má být vyklizen.

[202] § 712 odst. 4 OZ, tj. byt o jedné místnosti nebo pokoj ve svobodárně nebo podnájem v zařízené nebo nezařízené části jiného bytu.

[203] § 712 odst. 5 OZ, tj. provizorium do doby, než si vyklizovaná osoba opatří řádné ubytování a prostor k uskladnění jejího bytového zařízení a ostatních věcí domácí a osobní potřeby.

[204] SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů 2.* Ostrava: Key Publishing, 2007, s. 93-94

musí odebrat nejen klíče, ale i technický průkaz a navíc o tomto musí vyrozumět příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, u níž je vozidlo registrováno[205]. Občanský soudní řád výslovně stanoví povinnou přítomnost oprávněného při odebírání věci. Zákonodárce měl v úmyslu předejít situacím, kdy by povinnému byla odebrána zcela jiná věc. Jinými slovy řečeno, oprávněný se musí vždy vyjádřit, zda se skutečně jedná o věc, která má být odebrána, neboť se počítá s tím, že oprávněný dokáže nejlépe předmětnou věc individualizovat a rozpoznat. Ze strany oprávněného se tedy očekává jistá součinnost.[206]

Pokud se věc nachází u třetí osoby, není možné vůči této osobě použít donucovacích prostředků, což vychází ze skutečnosti, že proti této osobě exekuce nesměřuje.[207] Pokud tato osoba není ochotna věc vydat, odkazuje nás § 346 OSŘ do ustanovení o výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky. Tento postup lze však zvolit pouze na návrh oprávněného. S ohledem na ustanovení § 313 odst. 1 OSŘ soud zakáže povinnému, aby s věcí nakládal, a třetí osobě zakáže, aby věc vydala povinnému. Ani v tomto případě však nelze uloženou povinnost vůči třetí osobě vykonat nuceně. Z tohoto důvodu, nebude-li věc třetí osobou dobrovolně vydána, bude oprávněný nucen obrátit se na soud s žalobou, kterou se bude domáhat uložení povinnosti dotčenou věc vydat. Tímto způsobem lze dosáhnout vydání nového exekučního titulu vůči třetí osobě, která by v případném vykonávacím řízení byla již osobou povinnou.[208]

Ochranu povinného bychom v těchto ustanoveních hledali jen těžko. I přesto má povinný způsob, jak se nařízenému způsobu výkonu rozhodnutí bránit, a to odvoláním proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.[209]

Ačkoli se těmto situacím snaží zákon předcházet, nelze u tohoto způsobu výkonu rozhodnutí vyloučit zásah do práv třetích osob. V tomto případě je možné bránit se tzv. vylučovací žalobou, která směřuje vůči oprávněnému a o níž bude rozhodnuto v rámci sporného řízení. Excindační žaloby by bylo vhodné využít zejména v případě, kdy byla již dotčená věc odebrána povinnému, avšak třetí osoba k ní uplatňuje své vlastnické právo.[210]

---

[205]KRČMÁŘ, Zdeněk. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1768.
[206]SJ 114/1998 hovoří dokonce o možnosti zastavit výkon rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ v případě, že oprávněný neposkytne součinnost tím, že odebrané věci odmítne převzít.
[207]SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů 2.* Ostrava: Key Publishing, 2007, s. 95.
[208]KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004, s. 705.
[209]KRČMÁŘ, Zdeněk. BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1768.
[210]SCHELLEOVÁ, Ilona a kolektiv. *Exekuce*. Ostrava: Key Publishing, 2008, s. 65.

Rozdělení společné věci, provedení prací a výkonů

Ustanovení § 348 OSŘ o rozdělení společné věci se vztahují jak na věci movité, tak na nemovitosti. K jejich rozdělení může dojít buď fakticky nebo jejich prodejem a následným rozdělením výtěžku. Pokud má být rozdělení společné věci provedeno jinak než prodejem, určí způsob provedení výkonu soud.

Výkon rozhodnutí provedením prací a výkonů nařídí soud v případě, kdy povinnému byla uložena povinnost vykonat pro oprávněného určitou práci. Může se jednat o plnění, které je zastupitelné a může je tedy provést osoba od povinného odlišná, avšak na jeho náklady, anebo plnění, které je vázáno přímo na povinného a v tomto případě nemá soud jiné prostředky, než donutit povinného k plnění pokutami. Občanský soudní řád rovněž upravuje možnost obnovení předešlého stavu v případě, kdy sice bylo splněno vykonávané rozhodnutí, avšak povinný následně způsobil změnu stavu porušením jemu uložené povinnosti.

V ustanoveních, která se týkají těchto způsobů výkonu rozhodnutí, nenalezneme snad žádné prostředky ochrany. Obecně lze říci, že u způsobů výkonu rozhodnutí na nepeněžitá plnění je ochrana povinného slabší, než je tomu u plnění peněžitých. Občanský soudní řád však i zde umožňuje povinnému bránit se proti nařízenému výkonu rozhodnutí odvoláním. Odvolání je přípustné i proti usnesení, kterým byla povinnému uložena pokuta.[211]

[211]KRČMÁŘ, Zdeněk. In BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§ 201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1776, 1780.

4 Ochrana a obrana povinného a třetích osob v exekučním řízení

Exekuční řízení bylo zavedeno zák. č. 120/2001 Sb. (exekuční řád)[212] v září roku 2001 jako alternativa[213] k řízení vykonávacímu, a to z důvodu přetíženosti soudů a tím způsobeného pomalého rozhodování. Ačkoli má exekuční a vykonávací řízení shodný účel, existují mezi nimi četné odlišnosti, které byly umocněny změnami provedenými dvěma novelami v loňském roce[214]. Tyto novely jsou nepochybně reakcí na četné, avšak ve většině případů neopodstatněné, stížnosti dlužníků na způsob provádění exekucí a na obecně negativní přístup veřejnosti k exekučnímu řízení, kterému jistě napomáhají i často neobjektivně podávané kauzy v médiích. Dle důvodových zpráv bylo cílem novel zkvalitnit činnost v rámci exekučního řízení, rovněž posílit dohled nad exekutory, celkově zjednodušit nařizování exekucí, avšak rovněž posílit ochranu a obranu povinného subjektu a zejména třetích osob.

Vztah občanského soudního řádu a exekučního řádu je vymezen ustanovením § 52 odst. 1 EŘ, které stanovuje subsidiaritu občanského soudního řádu v exekučním řízení. Občanský soudní řád se tak přiměřeně použije vždy, pokud exekuční řád nestanoví něco jiného. Subsidiarita pak platí nejen pro část šestou občanského soudního řádu, ale na základě ustanovení § 254 odst. 1 OSŘ lze aplikovat i jeho předcházející části.

Velký přínos novel s ohledem na zásadu ochrany a obrany povinného a třetích osob vnímám v zakotvení lhůt pro rozhodování, a to nejen pro soudního exekutora, ale i pro soud. Nejenže pro věřitele to znamená zrychlení exekučního řízení a tím i efektivnější uspokojení jeho pohledávky, ale dochází i k posílení právní jistoty dlužníka a konečně i třetích osob. Zákonodárce tak zamezil vzniku různých neodůvodněných průtahů v řízení, když v ustanovení § 44 odst. 1 EŘ stanovil soudnímu exekutorovi povinnost zaslat návrh na nařízení exekuce spolu s žádostí o pověření do 15 dnů věcně a místně příslušnému soudu.

[212]Dále jen EŘ

[213]Nikoli však úplná alternativa, neboť exekuční řád neupravuje exekuci rozhodnutí o výchově nezletilých dětí, ani exekuci rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů oprávněným.

[214]zákon č. **286/2009** Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. **183/2009** Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 7/2009 Sb.

Jsou-li splněny zákonem stanovené podmínky je soud povinen s ohledem na ustanovení § 44 odst. 3 EŘ nařídit exekuci rovněž v patnáctidenní lhůtě. S ohledem na uvedené lhůty je zřejmé, že exekuce bude nařízena nejpozději do 30 dnů.

Dalším projevem institutu ochrany a obrany povinného a třetích osob v exekučním řízení je ustanovení § 44a EŘ, které upravuje institut tzv. generálního inhibitoria, když stanoví, že po doručení usnesení o nařízení exekuce nesmí povinný nakládat se svým majetkem, včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, vyjma běžné obchodní a provozní činnosti, uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, a udržování a správy majetku. Právní úkon, kterým povinný porušil tuto povinnost, je neplatný. Původně absolutní neplatnost byla však novelou č. 286/2009 Sb.[215] změněna na neplatnost relativní, tzn. právní úkon se považuje za platný, pokud se neplatnosti právního úkonu nedovolá exekutor, oprávněný, nebo přihlášený věřitel, aby zajistili uspokojení vymáhané pohledávky. Institut generálního inhibitoria, jak uvádí důvodová zpráva k listopadové novele, přispívá k vyšší efektivitě exekučního řízení v porovnání s výkonem rozhodnutí podle občanského soudního řádu, a to tím, že povinnému znemožňuje obcházet účel exekučního řízení. I přesto zákon současně formuluje tři výjimky z generálního inhibitoria, které jsou k povinnému velmi vstřícné a dávají mu k dispozici prostředky, kterými může dosáhnout zrušení, případně omezení generálního inhibitoria pouze na určité věci.

První výjimka je upravena v ustanovení § 44a odst. 2 EŘ a spočívá v možnosti povinného složit u soudního exekutora částku, která odpovídá výši vymáhané pohledávky, nákladů exekuce a nákladů oprávněného a navrhnout zrušení uvedeného zákazu. Soudní exekutor má povinnost do 7 dnů vydat rozhodnutí, kterým uvedený zákaz zruší. Je nesmyslné omezovat povinného v nakládání s majetkem, pokud má finanční prostředky na úhradu svých závazků a je ochoten je uhradit.

Druhou výjimkou je možnost povinného upravená v ustanovení § 44a odst. 3 EŘ, podat návrh na vyloučení věcí z uvedeného zákazu, jestliže doloží, že jeho zbývající majetek zjevně a nepochybně postačuje k uhrazení vymáhané pohledávky včetně nákladů oprávněného a nákladů exekuce. V tomto ustanovení vnímám prvek přiměřenosti. Není důvod omezovat povinného v nakládání s veškerým majetkem, je-li zjevné, že k uspokojení pohledávky postačuje pouze jeho část. Ačkoli je cílem exekučního řízení uspokojit pohledávku oprávněného, zásahy do majetkové sféry povinného by měly být pouze nezbytné

[215] dále jen „listopadová novela“

k dosažení účelu, tedy přiměřené.

Třetí způsob, jak se vyhnout uvedenému zákazu s nakládání s majetkem nalezneme v ustanovení § 44a odst. 4 EŘ a spočívá v možnosti zpeněžit majetek nebo jednotlivé majetkové hodnoty, nejsou-li postiženy jinou exekucí s písemným souhlasem exekutora, oprávněného a všech přihlášených věřitelů za účelem úhrady vymáhané pohledávky, avšak nejméně za obvyklou cenu zjištěnou na základě znaleckého posudku, splatnou při podpisu smlouvy k rukám exekutora. Nejen povinnému se tím naskýtá příležitost vyhnout se zdlouhavým procedurám, kterými jsou dražby movitých a především nemovitých věcí. Nad to povinný bude mít nepochybně zájem prodat věci za co nejvyšší cenu, aby i on na prodeji po uspokojení všech svých závazků získal. A i kdyby ne, poškození oprávněného a soudního exekutora s ohledem na formulaci tohoto ustanovení nehrozí.

Pro ochranu třetích osob je velikým přínosem možnost dálkového přístupu do Centrální evidence exekucí[216], ze které mají mj. možnost zjistit, zda určitá osoba, s níž mají v úmyslu vstoupit do právního vztahu, není evidována v Centrální evidenci exekucí a dokonce, zda tato osoba není postižena generálním inhibitoriem.

Zásada zákonnosti, která je projevem zásady ochrany a obrany povinného a třetích osob je formulována v ustanovení § 58 odst. 2 EŘ, který stanoví, že exekuci lze provést jen způsoby uvedenými v tomto zákoně. Totéž ustanovení formuluje i přípustný rozsah exekuce, když opravňuje zajistit majetek k provedení exekuce nejvýše v rozsahu bezpečně postačujícím k uhrazení vymáhané pohledávky, jejího příslušenství včetně příslušenství, které se pravděpodobně stane splatným po dobu trvání exekuce, pravděpodobných nákladů oprávněného a pravděpodobných nákladů exekuce. V exekučním řízení volí způsob provedení exekuce soudní exekutor, jenž je oprávněn vést exekuci i několika, případně všemi způsoby, jestliže jeden způsob k provedení exekuce nepostačuje. Po nabytí účinnosti poslední novely je však ve své volbě, právě ve prospěch ochrany povinného, omezen zásadou proporcionality vyjádřenou rovněž v ustanovení § 58 odst. 2 EŘ, jež povinného chrání před neopodstatněnými zásahy do jeho majetkové sféry ze strany soudního exekutora.

Uvedené ustanovení totiž stanoví pořadí pro volbu způsobu provedení exekuce. Nebrání-li to účelu exekuce, je soudní exekutor při vymáhání peněžitých plnění povinen přistoupit nejprve k exekuci přikázáním pohledávky, srážkami ze mzdy a jiných příjmů nebo zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitostech. Pokud uvedené způsoby provedení exekuce nepostačují k uhrazení vymáhané peněžité pohledávky, jejího

[216]dle ustanovení § 125 EŘ vedena Komorou

příslušenství, nákladů oprávněného a nákladů exekuce, provede se exekuce ukládající zaplacení peněžité částky prodejem movitých věcí a nemovitostí nebo prodejem podniku. Způsob exekuce příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu však zákonodárci, těžko říci zda záměrně, vypadl. Prioritou se tedy stává tzv. „papírová“ exekuce. S ohledem na uvození ustanovení § 58 odst. 2 EŘ („nebrání-li to účelu exekuce“) se domnívám, že pokud bude předmětem exekučního řízení pohledávka vysoké hodnoty, bude s ohledem na účel exekučního řízení nutné využít přednostně způsobu provedení exekuce formulovaných ve 4. větě. Provedeme-li v tomto ohledu komparaci s vykonávacím řízením, je zřejmé, že ochrana, která je povinnému poskytována v exekučním řízení ustanovením § 58 odst. 2 EŘ je preciznější než ochrana povinného podle občanského soudního řádu, kde oprávněný, ani soud nejsou vázáni zákonem stanoveným pořadím způsobů provedení výkonu rozhodnutí. Ve vykonávacím řízení soud nařídí výkon rozhodnutí způsobem, který oprávněný označí ve svém návrhu a pouze posoudí vhodnost takto navrženého způsobu výkonu rozhodnutí, tzn. že ochrana, která je povinnému poskytnuta, závisí na posouzení vhodnosti navrženého způsobu výkonu rozhodnutí soudem. V exekučním řízení však způsob, který soudní exekutor zvolil k provedení exekuce, soud nezkoumá a až do listopadové novely nebyl soudní exekutor ve své volbě nijak omezen; byl veden pouze myšlenkou naplnit účel exekučního řízení a domoci se své odměny. Následkem toho byly četné stížnosti na jeho postupy, zejména na nepoměr mezi zvoleným způsobem exekuce a výší vymáhané pohledávky. Již z tohoto pohledu vnímám zakotvení zásady proporcionality v exekučním řízení jako velmi přínosné.

K posílení ochrany povinného došlo u způsobu provedení exekuce prodejem movitých věcí. Původní úprava kladla na soudního exekutora požadavek, aby při provádění exekuce tímto způsobem zajistil věci povinného, což v praxi znamenalo mít k dispozici vhodné skladovací prostory, kde by bylo možné zabavené věci uskladnit. V praxi se však soudní exekutor rozhodl až na místě, zejména s ohledem na výši dlužné částky, zda věci skutečně odveze či je ponechá na místě. Současná právní úprava v ustanovení § 66 odst. 1 EŘ stanovuje povinnost odvést sepsané věci pouze v případě, je-li to účelné, zejména s ohledem na možnou ztrátu či poškození. Důvodová zpráva k tomuto ustanovení uvádí, že se tímto sníží i celkové náklady exekuce, které narůstaly právě s ohledem na nutnost uskladnění věcí.

O odkladu a zastavení exekuce nyní nově rozhoduje soudní exekutor. Soudní exekutor rozhoduje o odmítnutí návrhu, v případě, kdy obsahuje nedostatky, pro které o něm nelze rozhodnout. Ustanovení § 54 odst. 1 EŘ však vylučuje postup podle § 43 OSŘ. A dále soudní exekutor rozhoduje o vyhovění návrhu na odklad exekuce, a to v sedmidenní lhůtě. Pokud však návrhu na odklad nevyhoví, musí jej s ohledem na ustanovení § 54 odst. 7 EŘ postoupit

v patnáctidenní lhůtě exekučnímu soudu. Kromě důvodů, jež stanoví pro odklad exekuce občanský soudní řád, formuluje dva i exekuční řád. Prvním z nich je odložení vykonatelnosti exekučního titulu, kdy exekutor nebo exekuční soud odloží provedení exekuce do doby pravomocného skončení řízení, ve kterém soud rozhoduje o odložení vykonatelnosti exekučního titulu. Druhý důvod se vztahuje na situaci, kdy povinný složí u exekutora jistotu ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce podle ustanovení § 44a odst. 2 EŘ.

Exekuční řád umožňuje povinnému bránit se exekuci návrhem na její zastavení, a to ve lhůtě 15 dnů ode dne, kdy se o důvodu pro zastavení exekuce dozvěděl. Do 15 dnů od doručení návrhu vyzve exekutor další účastníky exekuce, aby se vyjádřili, zda s návrhem souhlasí a aby se v případě, kdy nesouhlasí s tvrzeními obsaženými v návrhu na zastavení, vyjádřili k návrhu a předložili listiny k prokázání svých tvrzení. Jestliže všichni účastníci se zastavením exekuce souhlasí, exekutor vyhoví návrhu na zastavení exekuce do 30 dnů od marného uplynutí lhůty k vyjádření nebo od doručení souhlasného vyjádření, nastalo-li dříve. Nevyhoví-li exekutor návrhu na zastavení exekuce, postoupí jej společně s exekučním spisem v uvedené lhůtě k rozhodnutí exekučnímu soudu. Nespornou výhodou pro povinného a jeho ochranu je skutečnost, že v konečném důsledku bude o zastavení exekuce rozhodovat nezávislý a nestranný soud, a to i bez návrhu.

Podle ustanovení § 55 odst. 3 EŘ rozhodne exekutor o zastavení exekuce i bez návrhu, a to v případě, kdy s tím vysloví souhlas oprávněný. Exekuční řízení, stejně jako řízení vykonávací, je ovládáno zásadou dispoziční. Nebylo by logické pokračovat v řízení, kdyby oprávněný na vedení exekučního řízení již nadále neměl zájem.

Obrana třetích osob je formulována v ustanovení § 68 EŘ a spočívá ve vyškrtnutí věcí ze soupisu. Osoba, které svědčí právo k věci, které nepřipouští exekuci, může ve 30-ti denní lhůtě podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu. Exekutor rozhodne o vyškrtnutí věci do 15 dnů od doručení návrhu[217], a to na základě znaleckých posudků, zpráv a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářských nebo exekutorských zápisů a jiných listin, předložených navrhovatelem společně s návrhem. Věc vyškrtne exekutor vždy, pokud s tím souhlasí oprávněný, případně pokud vyjde v průběhu provádění exekuce najevo, že věc povinnému nepatří nebo patřit nemůže. Pokud soudní exekutor návrhu na vyškrtnutí nevyhoví[218], má třetí osoba právo obrátit se na soud s vylučovací žalobou, ovšem opět ve 30-

[217]Soudní exekutor má podle § 68 odst. 1 EŘ oprávnění, odmítnout návrh pro opožděnost.
[218]Důvodová zpráva k občanskému soudnímu řádu uvádí, že soudní exekutor by měl rozhodovat pouze nesporné věci, ve kterých mezi účastníky panuje shoda, jinak by měl věc předložit soudu.

ti denní lhůtě. O této možnosti musí být třetí osoba exekutorem poučena. Velikým přínosem je však skutečnost, že od podání návrhu na vyškrtnutí věcí ze soupisu až do rozhodnutí o vylučovací žalobě nelze sepsané movité věci prodat. Pokud by třetí osoba tyto lhůty promeškala, jejich prominutí nepřichází v úvahu, nicméně mohli bychom uvažovat o možnosti podat občanskoprávní žalobu na vydání bezdůvodného obohacení proti povinnému.

Z výše uvedeného je patrné, že novely skutečně posílily ochranu dlužníků v exekučním řízení a troufám si říci, že v některých aspektech až na úkor věřitele. Od nabytí účinnosti exekučního řádu bylo medializováno nespočet kauz, kde si dlužníci stěžovali na postup soudních exekutorů, často kvůli dluhům v řádu několika set korun přicházeli o byty či domy. K tomuto by již za současného znění právní úpravy exekučního řízení docházet nemělo a to právě, avšak nejen, s ohledem na výše zmíněnou zásadu proporcionality.

Počet exekucí v ČR stále roste a již na počátku tohoto roku je v Centrální evidenci exekucí evidován více jak jeden milión dlužníků a i tento údaj je zkreslený, protože ne všechny exekuce jsou evidovány. S ohledem na ekonomickou krizi, rostoucí nezaměstnanost a další nepříznivě se vyvíjející ekonomické faktory nejsem příliš optimistická v tom, že by se platební morálka v následujících letech zlepšovala a počty exekucí se tak snižovaly. Proto každý krok, který povede k efektivnímu exekučnímu řízení za současného respektování zásady ochrany a obrany povinného a třetích osob vnímám jako přínosný.

Závěr

Hlavním cílem mé práce bylo potvrdit či vyvrátit hypotézu vyjádřenou v jejím úvodu, a to „Právní úprava výkonu rozhodnutí v ČR je z pohledu naplnění zásady ochrany a obrany povinného a třetích osob dostatečná.“ K této hypotéze jsem se inspirovala důvodovou zprávou k občanskému soudnímu řádu, v níž zákonodárce vyjádřil neskromný požadavek na efektivní úpravu vykonávacího řízení se současným respektem k ochraně a obraně povinného, jeho rodinných příslušníků a nepochybně měl na mysli i třetí osoby. K tomu, abych mohla stanovenou hypotézu potvrdit nebo vyvrátit bylo nezbytné zaměřit se na konkrétní projevy ochrany a obrany povinného a třetích osob a míru jejich uplatnění v platné právní úpravě.

Celou práci jsem rozdělila do čtyř kapitol. V první kapitole jsem se zabývala průběhem vykonávacího řízení, druhům a způsobům výkonu rozhodnutí a dále jeho subjekty. Smyslem této kapitoly bylo objasnit účel vykonávacího řízení, což jsem považovala za nezbytné s ohledem na zvolené téma diplomové práce.

Ve druhé kapitole jsem již přistoupila k zásadám, jež se uplatňují ve vykonávacím řízení. Tyto zásady jsem s ohledem na lepší přehlednost rozdělila do čtyř skupin. Každá zásada byla následně vysvětlena, byl vymezen její právní rámec a uvedeny některé z jejich projevů ve vykonávacím řízení. Poznání jednotlivých zásad mi umožnilo vytvořit si představu o charakteru vykonávacího řízení, jako řízení sporného, avšak v některých případech kombinovaného s prvky nesporného procesu.

Stěžejní část této práce byla pak již věnována zásadě ochrany a obrany povinného a třetích osob při výkonu rozhodnutí a jejím projevům. Pro lepší přehlednost byla tato kapitola rozdělena do dalších pěti podkapitol. Po nezbytném rozlišení ochrany a obrany ve vykonávacím řízení jsem již přistoupila k výkladu o obecných zárukách ochrany a obrany. Poměrně podrobně byla zpracována zásada zákonnosti, proporcionality, účelnosti a rozsahu výkonu rozhodnutí. Již poznání těchto čtyř záruk mě přivedlo k zamyšlení nad tím, před jak nelehký úkol byl zákonodárce při tvorbě právní úpravy vykonávacího řízení postaven. Veden účelem vykonávacího řízení byl nucen zajistit efektivní vymahatelnost práva, avšak současně ochránit dlužníka a třetí osoby před takovými způsoby výkonu rozhodnutí, které by je postihly nepřiměřeným způsobem.

Následující dvě podkapitoly byly již věnovány odkladu a zastavení výkonu rozhodnutí. Institut odkladu výkonu rozhodnutí, upravený v ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ, pokládám za velmi silný prvek ochrany povinného. Jeho prioritou je zamezit vzniku újmy na straně povinného, a to i přesto, že oprávněný bude nucen na splnění povinnosti nadále vyčkat.

Soud sice zkoumá následky odkladu pro oprávněného a nepovolí jej v případě, kdy by byl oprávněný vážně poškozen, avšak domnívám se, že oprávněný čekal na splnění své pohledávky již natolik dlouho, že prodlužování této doby považuji za nevhodné.

Čtvrtá podkapitola byla věnována exekučním žalobám, s důrazem na žalobu excindační. V právní úpravě excindační žaloby neshledávám žádné závažné nedostatky. Znepokojuje mě pouze četnost případů, kdy jsou soudním vykonavatelem do soupisu zahrnovány věci ve vlastnictví třetích osob a tyto jsou pak nuceny využívat tento, mnohdy zdlouhavý, prvek obrany.

Nejrozsáhlejší část práce jsem však věnovala konkrétním projevům ochrany a obrany u jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí.

Ochranu a obranu povinného a třetích osob při výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy hodnotím jako dostatečnou. Tento způsob výkonu rozhodnutí je jeden z nejčastěji využívaných, vhodný nejen pro opětující se, ale i jednorázově splatné pohledávky. Z tohoto důvodu se domnívám, že široká možnost ochrany a obrany povinného je zde zcela na místě. Velmi kladně hodnotím institut tzv. základní nepostižitelné částky, na základě které je povinnému ponechán jistý příjem, nutný k zajištění jeho existence. Tomuto institutu bych pouze vytkla, z mého pohledu, obtížnou formulaci, která dle mého zjištění činí v praxi problémy. Nicméně nejedná se o problém zásadní, neboť zákon sám nám podává řešení, a to možnost obrátit se při výpočtu srážek s žádostí o pomoc na soud.

Jako vstřícné k povinnému vnímám ustanovení § 290 odst. 1 OSŘ, které umožňuje zastavit výkon rozhodnutí v případě, kdy povinný nepobírá po dobu jednoho roku mzdu nebo ji nepobírá v takové výši, aby z ní mohly být prováděny srážky. Troufám si říci, že ochrana povinného je zde zjevně nadřazena účelu vykonávacího řízení. Tento pocit ve mně vyvolává skutečnost, že soud při rozhodování o zastavení vykonávacího řízení neposuzuje zavinění povinného. Povinnému se zde vytváří poměrně veliký prostor pro to, aby se své platební povinnosti úspěšně vyhýbal.

Právní úpravu výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu shledávám rovněž více než uspokojivou. Mám za to, že zákonodárce ochránil dostatečným způsobem nejen povinného, ale pamatoval i na třetí osoby. K posílení povinného došlo i začleněním nového ustanovení § 304b OSŘ, jež peněžnímu ústavu zakotvilo povinnost, ponechat na účtu povinného peněžní prostředky ve výši odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce dle zvláštního předpisu. V tomto ustanovení spatřuji jakousi obdobu základní nepostižitelné částky. S ohledem na zachování právní jistoty povinného vnímám pozitivně i zákonem stanovenou dobu sledovacího období. Otázka, která mě však

znepokojuje, je možnost povinného tento způsob výkonu rozhodnutí obejít. Pokud bych uvažovala ad absurdum, prozíravý dlužník omezí peněžní prostředky na svém účtu na minimum, neboť si je jistě vědom své platební neschopnosti a hrozby exekuce a nepochybně pro něj rovněž nebude obtížné domluvit se se svými dlužníky na platbách v hotovosti. Nicméně tato otázka je z pohledu předmětné zásady irelevantní.

Rovněž výkon rozhodnutí příkazem k výplatě z účtu u peněžního ústavu zajišťuje dostatečnou ochranu povinného. Současné právní úpravě vytýkám pouze absenci doby, ve které lze příkaz k výplatě předložit, neboť tato skutečnost nepřispívá právní jistotě povinného. Ačkoli má obecně právní úprava tohoto způsobu výkonu rozhodnutí mnoho problematických aspektů, troufám si tvrdit, že na ochraně povinného a třetích osob, ba ani na jejich obraně se to nijak neprojevuje.

Co se výkonu rozhodnutí prodejem movitých a nemovitých věcí týká i zde lze ochranu a obranu povinného a třetích osob hodnotit kladně. Mám za to, že zákonodárce vytvořil takovou právní úpravu, která povede k naplnění účelu vykonávacího řízení a přitom bude povinného zatěžovat co nejméně. Jako velmi přínosnou vnímám změnu ustanovení § 322 odst. 2 písm. d) OSŘ, která navýšila od roku 1963 konstantní částku 1000 Kč na dvojnásobek životního minima jednotlivce dle zvláštního předpisu. S ohledem na formulaci tohoto ustanovení je zajištěno, že tato částka již nezůstane dlouhodobě neměnná, ale bude se měnit v závislosti na výši životního minima. To považuji za žádoucí.

V případě nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti bych pouze apelovala na dodržování zásady vhodnosti, a to s ohledem na skutečnost, že se jedná o věc zpravidla vysoké hodnoty, která slouží k bydlení nejen povinnému, ale třeba i jeho rodině. Obecně však ochranu a obranu povinného a třetích osob považuji za dostatečnou i s ohledem na širokou možnost aktivní obrany.

U způsobů výkonu rozhodnutí na nepeněžitá plnění jsou projevy ochrany a obrany povinného a třetích osob skromné, nicméně tato skutečnost je odůvodněna jejich povahou.

S ohledem na výše uvedené se odvážím tvrdit, že ochrana a obrana povinného a třetích osob je v platné právní úpravě dostatečná. Zákon je koncipován tak, aby byl účel vykonávacího řízení naplněn a i přesto šetří majetkovou sféru povinného a chrání ho před nepřiměřenými zásahy ze strany oprávněného či soudu. Ačkoli jsem ve své práci poukázala na ustanovení problematická, nemám za to, že by se jednalo o natolik závažné nedostatky, které by se mohly negativně promítnout do ochrany a obrany povinného a třetích osob. V některých případech bych se spíše zamýšlela nad tím, zda zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob není nadřazena účelu vykonávacího řízení, neboť jsem přesvědčena o tom, že

upřednostňována by měla být spíše práva oprávněného než povinného.

Poslední kapitola této práce byla věnována projevům předmětné zásady v exekučním řízení. Do této problematiky výrazně zasáhly novely exekučního řádu provedené v loňském roce, které nepochybně značně posílily postavení dlužníka, a troufám si tvrdit, že v některých aspektech až na úkor věřitele. Mám za to, že za současného znění exekučního řádu je maximálně šetřena majetková podstata dlužníka, což je mimo jiné důsledkem zakotvení tzv. zásady přiměřenosti a upřednostňování tzv. papírové exekuce. Nepochybně tedy ubude stížností, které směřovaly k nevhodnému postupu provádění exekucí ze strany soudních exekutorů.

Mimo posílení ochrany povinného však listopadová novela přenesla značné pravomoci ze soudů na soudní exekutory. Ačkoli bychom tento krok mohli vnímat jako veliký projev důvěry ze strany státu, neboť soudní exekutor nově rozhoduje o tak zásadních otázkách jako je např. odklad či zastavení exekučního řízení nebo o vyškrtnutí věcí ze soupisu, ochrana povinného a třetích osob tímto neutrpěla, neboť exekuční řád je koncipován tak, že povinnému i třetím osobám zůstává zachováno ústavně zaručení právo na soudní ochranu.

Současně zákonodárce pamatoval na stanovení lhůt, ve kterých by jednotlivé procesní úkony soudních exekutorů a konečně i soudu měly probíhat. Tento krok vnímám jako pozitivní nejen pro věřitele, kteří mají naději na rychlé exekuční řízení a tím efektivní uspokojení své pohledávky, ale i pro dlužníky, pro které exekuční řízení není nepochybně ničím příjemným. Snad by se tímto krokem mohl zákonodárce inspirovat v některé z dalších novel občanského soudního řádu, neboť by nepochybně vedl, samozřejmě nikoli sám o sobě, k zefektivnění vykonávacího řízení a tím i snížení markantních rozdílů mezi úspěšnými exekucemi a výkony rozhodnutí.

Mám za to, že zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob je velmi zajímavým tématem, které neustále nabývá na své důležitosti. Mám pocit, že v současné době není dne, kdy by média nezveřejnila nějaký případ, který by se týkal právě exekučního řízení. S ohledem na rostoucí počet exekucí i soudních výkonů rozhodnutí tomu pravděpodobně v příštích letech nebude jinak.

Velmi oceňuji zřízení již tří bezplatných právních poraden, které jsou ochotny bezplatně poradit dlužníkům v tísni a poskytnout jim erudovanou radu, jak se v rámci exekučního a vykonávacího řízení bránit, neboť málokdo již ví, že ne všechny zásahy ze strany soudních exekutorů či soudních vykonavatelů jsou exekucí (či výkonem rozhodnutí) postižení lidé povinni trpět.

Nicméně, ať už zákon chrání povinného sebevíce, největší prevencí a současně

nejlepší obranou je odpovědný přístup k finančním záležitostem, zodpovědná platební morálka a obecně dodržování závazků, ke kterým jsme se dobrovolně zavázali. Snad i média mají podíl na tom, že jsou exekuce či soudní výkon rozhodnutí vnímány veřejností více než negativně, nicméně možná by chtělo čas od času upozornit, kromě často neobjektivně medializovaných případů, i na tu skutečnost, že exekuce (výkon rozhodnutí) není žádný svévolný postup, ale že má poměrně rigidní pravidla, a že nejsou vedeny z jiného důvodu, než proto, že dlužník nedostál zákonem stanovené povinnosti, o které již bylo rozhodnuto vykonatelným rozhodnutím.

Použité prameny a literatura

1. Monografie

BOGUSZAK, Jiří a kol. *Právní principy.* Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999. 231 s. ISBN 80-901064-5-5.

BOGUSZAK, Jiří; ČAPEK, Jiří; GERLOCH, Aleš. *Teorie práva.* 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. 347 s. ISBN 80-7357-030-0.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva.* 3. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 343 s. ISBN 80-86473-85-6.

KURKA, Vladimír. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce.* Praha: ASPI, 2005. 328 str. ISBN 80-7357-054-8.

KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Lubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení.* Praha: LINDE, 2004. 854 s. 80-7201-443-9.

SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů 1.* Ostrava: Key Publishing, 2007. 114 str. ISBN 9788087071366.

SCHELLEOVÁ, Ilona, LAMKA, Roman. *Exekuce v zrcadle právních předpisů 2.* Ostrava: Key Publishing, 2007. 189 str. ISBN 9788087071373.

STAVINOHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Brno: Masarykova univerzita, 2004. 660 s. ISBN 80-7239-155-0.

TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi.* 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 836 s. ISBN 80-7179-489-9.

WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní.* 5., aktualizované vydání. Praha: Linde, 2008. 751 s. ISBN 978-80-7201-726-3.

WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 3., aktualizované vydání podle stavu k 1. 1. 2007. Praha: Linde, 2007. 1087 s. ISBN 80-7201-647-1.

2. Komentáře

BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. I. díl (§1 až 200za).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006. 1042 s. ISBN 8071793787.

BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdeněk a kolektiv. *Občanský soudní řád: komentář. II. díl (§201 až 376).* 7. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1043-2088. ISBN 8071793787.

DAVID, Ludvík; IŠTVÁNEK, František; JAVŮRKOVÁ, Naděžda; KASÍKOVÁ, Martina; LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský soudní řád. Komentář II. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR,

2009. s. 1073-1986. ISBN 978-80-7357-460-4.

KASÍKOVÁ, Martina. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související: komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 966 s. ISBN 9788071795827.

3. Odborný časopis

DÁVID, Radovan. Exekutorská činnost ve světle novely č. 286/2009 Sb. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 10, s. 414-423.

SVOBODA, Karel. Vyškrtnutí věci ze soupisu – další zbraň v rukou exekutorů. *Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2009, roč. 18, č. 12, s. 17-19.

ŠONKA, Petr. Novelizace exekučního řádu. *Právní rádce,* 2009, roč. 17, č. 12, s. 14-16.

4. Internetové zdroje

ČT24. *Exekuce sociálních dávek již nyní přinesly efekt, spor však trvá* [online]. C 2009-3-15 [cit. 2009-11-07]. Dostupné na <http://www.ct24.cz/regionalni/48586-exekuce-socialnich-davek-jiz-nyni-prinesly-efekt-sporvsak-trva/>.

ČTK. *Řápková v Chomutově opět zavádí exekuce z dávek* [online]. C 2009-08-24 [cit. 2009-11-07]. Dostupné na <http://www.lidovky.cz/rapkova-v-chomutove-opet-zavadi-exekuce-z-davek-f5k-/ln_domov.asp?c=A090824_161354_ln_domov_mev>.

EPRAVO.CZ. *Podstata předkupního práva jako závazkového či věcného práva* [online]. C 2002-11-15 [cit.2009-11-18]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/podstata predkupniho-prava-jako-zavazkoveho-ci-vecneho-prava-19806.html?mail>

LOYDOVÁ, Evelyna. *K problematice zastavení výkonu rozhodnutí podle OSŘ*[online]. C 2009-02-10 [cit. 2009-11-22]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-problematice zastaveni-vykonu-rozhodnuti-dleosr-55534.html>

MICHNA, Lukáš. *Příkaz k výplatě z účtu jako nový způsob výkonu rozhodnutí a exekuce – některá sporná ustanovení.*[online]. C 2007-02-21 [cit. 2009-11-18]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/prikaz-kvyplate-z-uctu-jako-novy-zpusob-vykonu-rozhodnuti-a-exekuce-nektera-sporna-ustanoveni-46211.html>

TVRDKOVÁ, Jana. *Alarmující statistika exekucí* [online]. ekcr.cz, [C 2010-03-01]. Dostupné na http://www.ekcr.cz/aktuality-pro-verejnost/251-alarmujici-statistika-xekuci?w=>

5. Právní předpisy

-aktuální znění: zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

-aktuální znění: zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
-aktuální znění: zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
-aktuální znění: zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
-ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
-ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
-aktuální znění: zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
-aktuální znění: zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů
-aktuální znění: zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů
-aktuální znění: zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů
-aktuální znění: zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
-aktuální znění: zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů
-aktuální znění: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

6. Podzákonné právní předpisy

Nařízení vlády č. 63/1998 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)

Nařízení vlády č. 87/2005 Sb., kterým se stanoví orgán opatřující doložku vykonatelnosti rozhodnutí orgánů ES

Vyhláška č. 58/2006 Sb., o způsobu vedení samostatné evidence investičních nástrojů a evidence navazující na samostatnou evidenci investičních nástrojů

7. Důvodové zprávy

Důvodová zpráva k zákonu č. 99/1963 Sb., občanskému soudnímu řádu
Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb., změna exekučního řádu a dalších předpisů

8. Judikatura

Usnesení Ústavního soudu ČR

sp.zn. II. ÚS 280/95 ze dne 27.3.1996

Rozhodnutí Nejvyššího soudu

sp. zn. 5 Cz 57/65 ze dne 20. 8. 1965

sp. zn. Cpj 159/79 ze dne 18. 2. 1981

sp. zn. Cpj 40/83 ze dne 30. 12. 1983

sp. zn. 7 Co 2109/94 ze dne 15. 11. 1994

sp. zn. 2 Cdon 1446/96 ze dne 9. 7. 1997

sp. zn. 21 Cdo 2020/98 ze dne 14. 4. 1999

sp. zn. 20 Cdo 2539/98 ze dne 28. 7. 1999

sp. zn. 26 Cdo 40/2000 ze dne 29. 1. 2002

sp. zn. 20 Cdo 1919/2001 ze dne 29. 8. 2002

sp. zn. 20 Cdo 554/2002 ze dne 25. 10. 2002

sp. zn. 20 Cdo 339/2002 ze dne 25. 10. 2002

sp. zn. 20 Cdo 1054/2002 ze dne 28. 5. 2003

sp. zn. 20 Cdo 2244/2002 ze dne 25. 9. 2003

sp. zn. 20 Cdo 1751/2002 ze dne 25. 9. 2003

sp. zn. 20 Cdo 24/2003 ze dne 23. 10. 2003

sp. zn. 20 Cdo 181/2003 ze dne 25. 3. 2004

sp. zn. 20 Cdo 2662/2003 ze dne 15. 12. 2004

sp. zn. 20 Cdo 1591/2004 ze dne 26. 5. 2005

sp. zn. 20 Cdo 509/2006 ze dne 19. 7. 2006

Rozhodnutí krajských soudů

sp. zn. 6 Co 218/68 ze dne 29. 11. 1968

sp. zn. 16 Co 167/2001 ze dne 20. 4. 2001, Městský soud v Praze

Další rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a časopise Soudní judikatura

Sbírkové číslo R 9/1966

Sbírkové číslo R 54/1966

Sbírkové číslo R 50/1967

Sbírkové číslo R 30/1970

Sbírkové číslo 3/1996

Sbírkové číslo 4/2006

Soudní judikatura pod č. 13/1997

Soudní judikatura pod č. 38/1997

Soudní judikatura pod č. 64/1997

Soudní judikatura pod č. 113/1997

Soudní judikatura pod č. 114/1998

Soudní judikatura pod č. 21/2000

Soudní judikatura pod č. 42/2001

Soudní judikatura pod č. 67/2003

Soudní judikatura pod č. 205/2003

Soudní judikatura pod č. 38/2004

Soudní judikatura pod č. 60/2004

Soudní judikatura pod č. 62/2004